

คู่มือ

ศึกษาชนิดพรรณไม้ ป่าชายหาด

ในพื้นที่สันทราย
โครงการพัฒนาส่วนพระองค์
จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพร โดย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร
งบประมาณตามโครงการ รักษา พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความสมดุล สู่การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
กิจกรรมสำรวจความหลากหลายของชนิดพรรณพืชและพันธุ์ไม้หายาก ในพื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์บางมืด
ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

คู่มือศึกษาชนิดพรรณไม้ป่าชายหาด ในพื้นที่สันทราย โครงการพัฒนาสวนพระองค์จังหวัดชุมพร

ที่ปรึกษา

นายวิบูลย์ รัตนภรณ์วงศ์	ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร
นายสนธิ ศรีวิหค	รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร
นายสมพร ปัจฉิมเพ็ชร	รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร
นายพิศาล พุ่มสร้าง	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร
นางอวยพร อุ่นเพ็ง	ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายชาติรี ตาดีจันทร์ นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติ

คณะผู้สำรวจ

คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร

นายจักรี ตั้งอัน	รักษาราชการแทนผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรธรรมชาติ
นายสุชาติ ล้ำเลิศ	หัวหน้ากลุ่มงานอนุรักษ์ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติ
นายชาติรี ตาดีจันทร์	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ
นางจุฑามาศ ชิตรัตน์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นางสาวมลธิดา นาราทิพย์	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

ภาพถ่าย : นายศิริวุฒิ อีธวัชกุล นายชาติรี ตาดีจันทร์ ดร.จักรพงษ์ ทองสวี

จัดทำโดย

จังหวัดชุมพร โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร งบประมาณตามโครงการ รักษา พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความสมดุล สุ่การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กิจกรรมสำรวจความหลากหลายของชนิดพรรณพืชและพันธุ์ไม้หายากในพื้นที่โครงการพัฒนาสวนพระองค์บางเบ็ด ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

คำนำ

พื้นที่ป่าชายหาดของสันทรายบางเปิด เป็นผืนป่าชายหาดที่มีความสำคัญระดับประเทศ แต่ยังคงขาดการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งทางด้านพรรณไม้ สัตว์ป่า แมลง และเห็ดราต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการด้านการปกป้อง และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องที่โครงการส่วนพระองค์จังหวัดชุมพร อำเภอบึงพิกุล จังหวัดชุมพร ได้รับการจัดการและพัฒนาให้เป็นไปตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้ รวมทั้งเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติต่อไป จังหวัดชุมพร โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่สันทรายธรรมชาติ และพื้นที่ป่าชายหาดที่เกิดขึ้นบริเวณสันทรายบางเปิด จึงได้จัดทำโครงการสำรวจความหลากหลายของชนิดพรรณพืช และพันธุ์ไม้หายาก ในพื้นที่โครงการส่วนพระองค์บางเปิด ตำบลปากคลองอำเภอบึงพิกุล จังหวัดชุมพร ให้ได้รับการอนุรักษ์ ปกป้องรักษาให้ยั่งยืน ตลอดจนได้พัฒนาเป็นแหล่งเรียนทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดชุมพร แก่นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไป จึงได้จัดทำคู่มือพรรณไม้ป่าชายหาด เพื่อเป็นสื่อในการสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดชุมพร

คณะทำงาน

1 กรกฎาคม 2563

สารบัญ

บทนำ	4
ความหลากหลายทางชีวภาพ	6
ป่าไม้ของประเทศไทย	8
ข้อมูลพรรณไม้	12
บัญชีรายชื่อพรรณไม้	131
เอกสารอ้างอิง	138

บทนำ

สันทราย หรือเนินทราย (sand dune) มักเกิดขึ้นบริเวณชายฝั่งทะเลฝั่งทะเลสาบหรือริมลำน้ำเนื่องจาก ลมและคลื่นที่พัดเอาทรายขึ้นมากองไว้ ในบางพื้นที่ทรายอาจเกิดขึ้นจากการทำเหมืองแร่หรือสาเหตุอื่นและแผ่กระจายออกไปเนื่องจากอิทธิพลของความแห้งแล้งและลม พื้นที่สันทราย พบเห็นได้ทั่วไปบริเวณหาดทรายชายฝั่งตะวันออกและตะวันตกของอ่าวไทย โดยเฉพาะพื้นที่สันทรายงาม หรือสันทรายบางเบ็ด ถือได้ว่าเป็นพื้นที่สันทรายขนาดใหญ่เพียงแห่งเดียวของประเทศที่เหลืออยู่ เป็นสันทรายที่มีพื้นที่ยาวต่อเนื่องตลอดแนวชายฝั่งอ่าวไทยระหว่างพื้นที่สองจังหวัดคือ แนวชายฝั่งอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งรวมถึงพื้นที่ศูนย์วิจัยระบบนิเวศเกษตร หรือสถานีวิจัยสิทธิพรกฤดากร ภายใต้สถาบันค้นคว้าและพัฒนากระบวนการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เข้ามาด้วย และแนวชายฝั่งอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ในอดีตพื้นที่สันทรายงาม มีปัญหาด้านการบุกรุกจับจองพื้นที่กันมาก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จึงทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ โครงการพัฒนาสวนพระองค์ใช้พื้นที่สวนพระองค์ (ประมาณ ๔๔๘ ไร่) ที่เป็นสันทรายอยู่ติดกับทะเล เพื่อให้เร่งสร้างโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและเพื่อการอนุรักษ์ ความหลากหลายของพืชพรรณและสัตว์ป่าบริเวณสันทรายงาม ไว้เป็นที่ศึกษาของนักเรียน นักศึกษา และบุคคลที่สนใจทั่วไป ทำให้พื้นที่สันทรายที่ต่อเนื่องกับพื้นที่สวนพระองค์ได้รับการดูแลและอนุรักษ์มากขึ้น อย่างไรก็ตามงานที่ดำเนินการส่วนใหญ่ของโครงการฯ เน้นไปที่การพัฒนาพื้นที่เพื่อการเกษตร โดยการปรับปรุงดินตามความเหมาะสมเพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยและพัฒนาส่งเสริมอาชีพและแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดชุมพร เนื่องจากมีศักยภาพเหมาะสมทุกด้าน สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาหาความรู้ฝึกปฏิบัติงานนำไปประกอบอาชีพ เกษตรกรสามารถวางแผนการทำงานตั้งแต่การผลิต การดูแลรักษา การจัดจำหน่าย ตลอดจนการจัดทำบัญชีฟาร์มช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ และเมื่อมีความชำนาญแล้วก็สามารถขยายผลไปสู่การจัดจำหน่ายในประเทศ นับเป็นตัวอย่างที่ไม่ยากต่อการปฏิบัติ และทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ ในขณะที่งานวิจัยด้านนิเวศวิทยาและความหลากหลายทางชีวภาพยังมีการดำเนินงานไม่มากนักส่วนใหญ่เน้นไปที่การสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ (Nature trail) เพื่อให้บุคคลที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากป้ายสื่อความหมายที่โครงการฯ จัดเตรียมไว้ตลอดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

ความหลากหลายทางชีวภาพ (BIODIVERSITY)

ความหมายของความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพ มาจากศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า Biodiversity หรือ Biological diversity โดย “Biological” หรือ “ทางชีวภาพ” หมายถึง ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต ส่วน “Diversity” หรือ “ความหลากหลาย” หมายถึง มีมากมายและแตกต่าง

ความหลากหลายทางชีวภาพ จึงหมายถึง ลักษณะที่แตกต่างของสิ่งมีชีวิต ในแหล่งที่อยู่เดียวกัน ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรม หรือยีน และกลุ่มสิ่งมีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กัน ความหลากหลายทางชีวภาพสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) ความหลากหลายในระดับพันธุกรรม (Genetic diversity) หมายถึง ความหลากหลายขององค์ประกอบทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต ทำให้สิ่งมีชีวิตแต่ละชนิด มีความแตกต่างกันไป ซึ่งลักษณะทางพันธุกรรมจะถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

2) ความหลากหลายในระดับสิ่งมีชีวิต (Species diversity) เป็นความแตกต่างโดยมีจุดเริ่มจาก ความหลากหลายทางพันธุกรรม แต่เกิดการสะสมความแตกต่าง เป็นระยะเวลายาวนานหลายชั่วรุ่น และผ่านกระบวนการคัดเลือกโดยธรรมชาติ หรืออาจเกิดจากมนุษย์เป็นผู้คัดเลือกสายพันธุ์

3) ความหลากหลายในระดับระบบนิเวศ (Ecological diversity) ระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเป็นผลมาจากภูมิศาสตร์ต่าง ๆ หรือแหล่งที่ตั้งของระบบนิเวศนั้น ๆ ระบบนิเวศแต่ละประเภทจะมีชนิดสิ่งมีชีวิตที่พบไม่เหมือนกันทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยทางกายภาพที่สิ่งมีชีวิตต้องการไม่เหมือนกัน

ป่าไม้ของประเทศไทย

ประเภทป่าไม้ของประเทศไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเขตร้อนชื้น ประกอบไปด้วยเทือกเขาสูงที่กระจายตัวอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทำให้เกิดความแตกต่างของสภาพภูมิอากาศ ดิน หิน และภูมิประเทศ ก่อให้เกิดความหลากหลายของระบบนิเวศ (Ecological diversity) หรือถิ่นที่อยู่และก่อให้เกิดความหลากหลายของชนิดพันธุ์ (Species diversity) ของพืช ซึ่งทำให้สามารถจัดแบ่งป่าไม้ของไทยได้ดังนี้ (ธวัชชัย สันติสุข, 2549)

ป่าในประเทศไทยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ป่าไม่ผลัดใบ (evergreen forest) และป่าผลัดใบ (deciduous forest)

1. ป่าไม่ผลัดใบ (Evergreen forest) เป็นที่มีเรือนยอดที่เขียวชอุ่มตลอดทั้งปี เนื่องจากต้นไม้ที่พบในป่าประเภทนี้ไม่ผลัดใบ อย่างไรก็ตามอาจจะพบไม้ผลัดใบขึ้นแทรกอยู่บ้างซึ่งขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ และความชุ่มชื้นในดิน สามารถจำแนกป่าไม่ผลัดใบออกเป็น 4 ชนิดหลัก ดังนี้

1.1 ป่าดิบเขตร้อน (tropical evergreen forest)
ประกอบด้วย

- 1) ป่าดิบชื้น (tropical rain forest)
- 2) ป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest)
- 3) ป่าดิบเขา (hill evergreen forest)

1.2 ป่าสน (coniferous forest)

1.3 ป่าพรุหรือป่าบึง (swamp forest) ประกอบด้วย

- 1) ป่าพรุ (fresh-water swamp forest)
- 2) ป่าชายเลน (mangrove forest)

1.4 ป่าชายหาด (beach forest)

2.ป่าผลัดใบ (Deciduous forest) เป็นป่าที่มีองค์ประกอบพืชพรรณเป็นพรรณไม้ผลัดใบ พบทั่วไปในทุกภาคที่มีช่วงฤดูแล้งยาวนาน ยกเว้นภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงใต้ (จันทบุรี-ตราด) ป่าผลัดใบสามารถจำแนกเป็น 3 ชนิด ตามองค์ประกอบพืชพรรณดังนี้

2.1 ป่าเบญจพรรณหรือป่าผลัดใบผสม (mixed deciduous forest)

2.2 ป่าเต็งรัง ป่าพะยอม ป่าแดง หรือป่าโคก (deciduous dipterocarp forest หรือ dry dipterocarp forest)

2.3 ป่าหญ้า (savanna forest) (การป่าไม้ในประเทศไทย, 2551)

ข้อมูลพรรณไม้ป่าชายหาด

ในพื้นที่สันทราย โครงการพัฒนาส่วนพระองค์จังหวัดชุมพร ผลการศึกษา

1. ความหลากหลายของพรรณพืชบริเวณสันทรายในพื้นที่โครงการพัฒนาส่วน พระองค์ จังหวัดชุมพร

พรรณพืชบริเวณสันทรายในพื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์จังหวัดชุมพรส่วนใหญ่ประกอบด้วยพรรณไม้ป่าชายหาด โดยมีพรรณไม้จากป่าพรุ ป่าดิบชื้น ป่าเต็งรัง และป่าดิบแล้ง ขึ้นผสมอยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มไม้ไม่ผลัดใบ (evergreen) และกลุ่มไม้ผลัดใบ (deciduous) ขึ้นผสมอยู่เป็นส่วนน้อย พบพรรณไม้ทั้งหมด 57 วงศ์ 93 สกุล และ 105 ชนิด เมื่อจำแนกพรรณพืชตามวิสัย (habit) สามารถจำแนกได้ 17 กลุ่มคือ พืชที่ต้องอาศัยสิ่งอื่นเป็นหลักในการเลื้อยพันเสมอ เพราะไม่สามารถทรงตัวอยู่ได้โดยลำพัง (climber) เฟินที่ลักษณะเลื้อยพัน (climbing) ไม้ล้มลุกที่ลำต้นทอดคลานไปตามดิน หินหรือลำต้น (creeping herb) เฟินที่เกาะอาศัยอยู่บนต้นไม้ (epiphytic fern) ไม้ล้มลุกที่เกาะอาศัยอยู่บนต้นไม้ที่มาจากต่างประเทศ (exotic epiphytic herb) พืชที่ไม่มีเนื้อไม้ ลำต้นไม่แข็งแรง ส่วนมากมีอายุสั้นที่มาจากต่างประเทศ (exotic herb) พืชที่มีเนื้อไม้ และแตกกิ่งก้านสาขาในระดับใกล้กับผิวดิน ทำให้ดูเป็นกอหรือเป็นพุ่มที่มาจากต่างประเทศ (exotic shrub) พืชที่มีเนื้อไม้มาก มีลำต้นสูงชะลูดจากพื้นดินขึ้นมาระยะหนึ่ง แล้วอาจแตกกิ่งก้านสาขาอยู่ในระดับสูง มาจากต่างประเทศ (exotic tree) พืชที่ไม่มีเนื้อไม้ ลำต้นไม่แข็งแรง ส่วนมากมีอายุสั้น (herb) ไม้เถาล้มลุก (herbaceous climber) กาฝากเถาล้มลุก (parasitic herbaceous climber) กาฝากพุ่ม (parasitic shrub) พืชที่มีเนื้อไม้ และแตกกิ่งก้านสาขาในระดับใกล้กับผิวดิน ทำให้ดูเป็นกอหรือเป็นพุ่ม (shrub) ไม้พุ่มที่เลื้อยทอดลำต้นเกาะเกี่ยวขึ้นไป (scandent shrub) ไม้ต้นขนาดเล็ก (shrubby tree) พืชที่มีเนื้อไม้มาก มีลำต้นสูง

ชะลูดจากพื้นดินขึ้นมาระยะหนึ่ง แล้วอาจแตกกิ่งก้านสาขาอยู่ในระดับสูง (tree) และเฟินที่อาศัยอยู่ตามพื้นดิน (terrestrial fern) ดังแสดงในตารางที่ 1

สำหรับความมากมายของชนิดพันธุ์ไม้ในแต่ละวงศ์ พบว่าพันธุ์ไม้วงศ์เข็ม (RUBIACEAE) มีความมากมายของชนิดพันธุ์มากที่สุด (9 ชนิด) รองลงมาคือ วงศ์ตีนเป็ด (APOCYNACEAE) วงศ์หว่า (MYRTACEAE) วงศ์ถั่ว (FABACEAE) วงศ์ยางนา (DIPTEROCARPACEAE) และวงศ์มะขามป้อม (PHYLLANTHACEAE) พบ 7, 6, 5, 4 และ 4 ชนิด ตามลำดับ สำหรับวงศ์อื่นๆ พบเพียง 1 ถึง 3 ชนิด (ตารางที่ 1) ดังที่พบว่าพันธุ์ไม้วงศ์เข็มมีความมากมายของชนิดพันธุ์มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า พันธุ์ไม้วงศ์นี้มีความต้องการทางนิเวศวิทยา (ecological niche) ที่เหมาะสมกับป่าชายหาดบนสันทราย ชนิดพันธุ์ในวงศ์นี้ที่พบ ได้แก่ ข้าวสารป่า (*Pavetta indica*) เข้มทอง (*Ixora javanica*) เข้มป่า (*Ixora cibdela*) เข้มพระราม (*Chassalia curviflora*) เขางัวเผือก (*Oxyceros longiflorus*) ตุ๊กไก่อ่าน (*Psychotria sarmentosa*) มะเค็ด (*Catunaregam tomentosa*) ยอเถื่อน (*Morinda coreia*) และสนกระ (*Prismatomeris tetrandra*)

ข้อมูลพรรณไม้

ลูก
กูก

ชื่ออื่น ๆ : กอกกัน (อุบลราชธานี) หวิด (เชียงใหม่) อ้อยช้าง (เหนือ) ตะคร้ำ
กูก กูก หวิด ชำเกาะ ช้างโน้ม

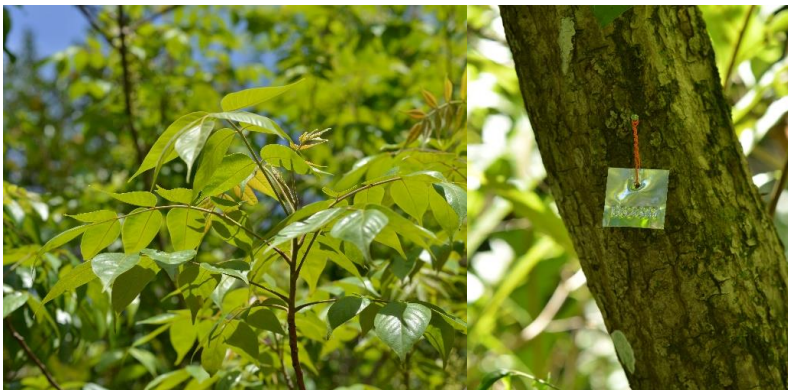
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lanea coromandelica* (Houtt.) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ยืนต้น ขนาดกลาง ผลัดใบ สูงถึง 17 เมตร เรือนยอดโปร่ง มีกิ่งก้านค่อนข้างเล็กเรียว

เปลือก เปลือกต้นเรียบ หรือแตกเป็นสะเก็ด สีเขียวแกมเทา เปลือกในสีชมพู เป็นเส้นใย มียางเหนียวใส กิ่งอ่อนมีขนสั้นนุ่มรูปดาว และมีช่องอากาศ ไม่แตกกิ่งก้านมาก ทั้ง ใบเวลามีดอก กิ่งก้านหนา มีรอยแผลใหญ่ๆของใบที่หลุดไป

ใบ เป็นประกอบแบบขนนก ปลายคี่ เรียงเวียน แกนกลางใบประกอบยาว 12-28 ซม. ก้านใบประกอบ ยาว 6-8 ซม. รูปคล้ายทรงกระบอก ใบย่อย 3-6 คู่ เรียงตรงข้าม ก้านใบย่อยค่อนข้างสั้น มักจะมีสันปีกแคบ ๆ ด้านใดด้านหนึ่ง ก้านใบย่อยยาว 1-1.5 มม. ก้านใบย่อยขอบใบปลายยาว 2-3 ซม. ใบย่อยรูปไข่ กว้าง 3-4 ซม. ยาว 6-12 ซม. ปลายแหลม ถึงเรียวแหลม โคนกลม ขอบเรียบ หรือหยักมน มีขนสั้นนุ่มรูปดาวทั้งสองด้าน ใบย่อยที่ปลายมี ขนาดใหญ่กว่าใบย่อยอื่น ๆ ใบแก่บาง ผิวเกลี้ยง มีเส้นใบข้าง 7-11 คู่ เส้นใบย่อยเลือนราง

ช่อดอก แบบช่อเชิงลด ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด ช่อดอกห้อยลงมาจากกิ่งที่ไม่มีใบ ดอกขนาด 0.3 ซม. สีเหลืองอ่อนหรือเขียวอมเหลือง ช่อยาว 12-30 ซม. ก้านช่อมีขนเล็ก ๆ ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่แยกกัน ต้นเพศผู้มีช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ยาว 10-25 ซม. ต้นเพศเมียแตกแขนงน้อยกว่า ช่อยาวได้ถึง 15 ซม. ก้านดอกยาว 2 มม. หรือไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาวประมาณ 1 มม. ปลายแยกเป็นแฉก มี 4-6 แฉก รูปไข่ถึงรูปขอบขนาน มีขนปกคลุม ขนาดกว้าง ประมาณ 1 มม. ยาวประมาณ 1.5 มม. ปลายมน ด้านนอกเกลี้ยง หรือมีขนรูปดาวประปราย กลีบดอกมี 4-5 กลีบ ซ้อนกัน รูปไข่ถึงรูปขอบขนาน กว้าง 1-1.2 มม. ยาว 2-2.5 มม. ปลายมน ไม่มีขน เกสรเพศผู้มี 8-10 อัน อยู่ในดอกเพศผู้ ยาวประมาณ 2 มม. เกสรเพศผู้ล้อมรอบหมอนรองดอกรูปวงแหวน มีร่องเว้าตรงกลางในดอกเพศเมีย ยาวประมาณ 1 มม. หรือสั้นกว่า รังไข่สีแดงสด

ผล เป็นผลสดแบบ ผลผนังชั้นในแข็ง รูปเมล็ดถั่ว รูปไตแบน รูปสี่เหลี่ยมคางหมู หรือรูปคล้ายสี่เหลี่ยมมุมฉากถึงรูปกลม ยาวประมาณ 1 ซม. กว้างประมาณ 6 มม. ก้านผลสั้นหรือเกือบไม่มีก้าน มีกลีบเลี้ยงติดทน เมล็ดเดี่ยวแข็ง มีรอยเว้า 1-2 รอยที่ปลายบน ผลมีสีชมพูเมื่อสุกสีแดง พบตามป่าผลัดใบ ป่าเต็งรัง ตั้งแต่ใกล้ระดับน้ำทะเล จนถึงที่สูงประมาณ 1,500 ม. ออกดอกและเป็นผลระหว่าง เดือนกรกฎาคม-มีนาคม

มะม่วงป่า

ชื่ออื่น ๆ : มะม่วงกะล่อน ม่วงเทียน (ประจวบคีรีขันธ์) มะม่วงขี้ใต้ (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Mangifera caloneura* Kurz

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบขนาดกลาง ลำต้นสูงประมาณ 20-25 ม. ลำต้นกลม และตั้งตรงลำต้นแตกกิ่งเป็นทรงพุ่มบริเวณปลายลำต้น จำนวนกิ่งปานกลาง เปลือกลำต้นมีสีน้ำตาลอมเทา เปลือกแตกเป็นร่องสีเหลืองตามแนวยาว เปลือกลำต้นด้านในมีสีเหลือง แต่เมื่อถูกทิ้งให้สัมผัสอากาศจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอมดำ ส่วนเนื้อไม้เป็นไม้เนื้อแข็ง

ใบ ใบมะม่วงป่า ออกเป็นใบเดี่ยว เรียงออกสลับกันตามกิ่ง ใบมีก้านใบสีเขียว ยาวประมาณ 3-5 ซม. ใบมีรูปหอก ฐานใบมน ปลายใบแหลม แผ่นใบเหนียว มีสีเขียวเข้ม และเป็นมัน ขอบใบเรียบ ขนาดใบกว้างประมาณ 3.5-5 ซม. ยาวประมาณ 4.5-20 ซม. ยอดอ่อนหรือใบอ่อนมีสีม่วงอมแดง

ดอก ออกเป็นช่อแขนง แหงออกบริเวณยอดกิ่ง แต่ละช่อดอกประกอบด้วยช่อดอกย่อย และแต่ละช่อดอกย่อยมีดอกย่อยขนาดเล็กจำนวนมาก ดอกย่อยมีลักษณะกลม มีสีเหลืองอ่อนหรือสีครีม ประกอบด้วยกลีบเลี้ยง จำนวน 5 กลีบ และกลีบดอก จำนวน 5 กลีบ ภายในมีเกสรตัวผู้ 5 อัน เมื่อดอกบานจะส่งกลิ่นหอมอบอวล ทั้งนี้ ดอกย่อยมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ และไม่สมบูรณ์เพศ ผลมะม่วงป่า มีรูปทรงกลม ขนาดผลประมาณ 2.5-3.0 ซม. ยาวประมาณ 2.5-3.2 ซม.

ผล ผลอ่อนมีสีเขียว ผลสุกค่อยเปลี่ยนเป็นสีเขียวอมเหลือง และสุกจัดเป็นสีเหลืองทั่วผล พร้อมส่งกลิ่นหอม เปลือกผลบาง เนื้อผลเมื่อสุกมีสีเหลือง และค่อนข้างบาง

ชื่ออื่น ๆ : กระฆ่า, ขุนมา, ค้อนตีหมา, ค้อนหมาขาว, คันทรง, โคนมะเต็น, จีนตะโกพลี, ลิดาซาปี, ทางกวาง, หุกหลวง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ancistrocladus tectorius* (Lour.) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น จัดเป็นพรรณไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็งขนาดใหญ่ ลำต้นขึ้นใหม่เป็นพุ่ม มักเลื้อยพาดพันไปตามต้นไม้อื่น สามารถเลื้อยไปได้ไกลถึง 15-20 เมตร ส่วนกิ่งก้านเล็ก ๆ มีตะเป็นมือ มีลักษณะเป็นข้อแข็ง ๆ สำหรับเป็นที่ยึดเกาะพันไม้อื่น เถาแก่เป็นสีน้ำตาล เถาแตกเป็นรอยตื้นตามยาว ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ขึ้นได้ในที่ราบสูงทั่วไป ชอบดินค่อนข้างชื้นและดินอุดมสมบูรณ์พอเหมาะ อุ่นน้ำได้ดี ชอบแสงแดดรำไร พบขึ้นทั่วไปตามป่าดงดิบ ป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้น

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง เรียงเวียนสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปหอกกลับ รูปรี หรือรูปขอบขนานแกมรูปหอก ปลายใบแหลม โคนใบเรียวแหลมและคอดย ๆ สอบเข้าหาก้านใบ ส่วนขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่น ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3.5-7 เซนติเมตร และยาวประมาณ 12-19 เซนติเมตร แผ่นใบแข็งกระด้าง มีเส้นใบเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ยอดอ่อนเป็นสีแดงหรือสีเขียวอมขาวอ่อน

ดอก ออกดอกเป็นช่อกระจุกที่ปลายยอด แต่ละดอกจะมีขนาดเล็ก ฐานดอกเป็นสีเขียว ส่วนกลีบดอกเป็นสีขาวอมแดงถึงสีแดงคล้ำ ส่วนโคนเป็นท่อนสั้น ๆ แยกออกเป็น 5 กลีบ ออกดอกในช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม

ผล มีขนาดประมาณ 0.5 เซนติเมตร และมีปีกอยู่ 5 ปีก ซึ่งจะมีความยาวไม่เท่ากันรองรับ แบ่งเป็นปีกเล็ก 2 ปีก และปีกใหญ่ 3 ปีก เมื่อแก่จะแห้งเป็นสีน้ำตาล ออกผลในช่วงประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

กล้วยเต่า

ชื่ออื่น ๆ : กล้วยตบเต่า, ไข่เต่า, ตบเต่า, ตบเต่าน้อย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Polyalthia debilis* (Pierre) Finet & Gagnep.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 30 - 50 เซนติเมตร แตกกิ่งจำนวนมาก ในระดับพื้นดิน กิ่งอ่อนมีขนอ่อนนุ่มหนาแน่น กิ่งสีน้ำตาล

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนาน หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมันท้องใบสีจางกว่า และมีขน เส้นแขนงใบ 7 - 10 คู่

ดอก ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ สีเหลือง กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกหนา เรียงเป็น 2 ชั้น ออกดอกเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

ผล เป็นผลกลุ่ม อยู่บนแกนตุ้มกลม ผลย่อยรูปทรงกระบอก มีรอยคอดระหว่าง เมล็ด ผลอ่อนสีเขียว เมื่อสุกสีน้ำตาล เมล็ดแบนกลมสีน้ำตาล 1 ผล มี 1 - 3 เมล็ด ออกผล เดือนกันยายน - ตุลาคม

นมน้อย

ชื่ออื่น ๆ : ต້องแล้ง, น้ำเต้าแล้ง, นำน้อย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Polyalthia evecta* (Pierre) Finet & Gagnep.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 0.5-1 เมตร เปลือกลำต้นเรียบ สีน้ำตาลดำ กิ่งก้านเล็ก เปลือกต้นมีช่องแฉกเปลี่ยนอากาศจำนวนมาก

ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปขอบขนานหรือรูปวงรี กว้าง 2-4 เซนติเมตร ยาว 6-12 เซนติเมตร ฐานใบรูปลิ้น ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบเรียบ ใบด้านบนสีเขียวเข้มเกลี้ยง ด้านหลังมีขนสั้น ประปราย เส้นใบไม่เด่นชัด เส้นกลางใบเป็นร่อง

ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ บริเวณกิ่งอ่อน ตรงรอยร่วงของใบ ระหว่างข้อหรือใต้ข้อ กลีบดอกสีเหลือง เนื้อหนา มี 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ แบ่งเป็นกลีบดอกชั้นนอก คล้ายกลีบเลี้ยง สีเขียวอมเหลือง รูปสามเหลี่ยม แยกกัน กลีบดอกชั้นในหนาอวบ มีขนาดใหญ่กว่ากลีบดอกชั้นนอก สีเหลืองนวล ทอรัส รูปนูน เกสรเพศผู้ รูปลิ้น มีจำนวนมาก อัดกันแน่น หันออกด้านนอก บนฐานล้อมรอบรังไข่จำนวนมาก ซึ่งอยู่กลางฐาน เกสรเพศเมีย มีรังไข่เหนือวงกลีบ กลีบเลี้ยง บางคล้ายกระดาศ รูปสามเหลี่ยม ด้านนอกของกลีบมีขนสั้นบางสีทอง ด้านในเกลี้ยง

ผล เป็นผลกลุ่ม มีหลายผลย่อยรวมเป็นช่อ ผลย่อยรูปทรงกลม ขนาดประมาณ 1 เซนติเมตร ผลแก่สีน้ำตาลปนแดง เมื่อสุกสีแดง ผลรับประทานได้ ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม พบตามป่าละเมาะ ชายทะเล ที่ทิ้งร้าง ชายป่า

เถาคุย

ชื่ออื่น ๆ :-

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Willughbeia angustifolia* (Miq.) Markgr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้เถาเนื้อแข็ง รอเลื้อยขนาดใหญ่ มีมือเกาะ เลื้อยได้ไกล 10-15 เมตร แตกกิ่งจำนวนมาก เปลือกต้นสีน้ำตาล ทุกส่วนของต้นมีน้ำยางสีขาวขุ่น

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรี รูปไข่กลับ หรือรูปขอบขนาน กว้าง 5-7 เซนติเมตร ยาว 10-14 เซนติเมตร ปลายใบมน โคนใบรูปลิ้นถึงมน ขอบใบเรียบเป็นคลื่น ก้านใบยาว 1-2 ซม. เกือบ ก้านใบมีร่องอยู่ด้านบน เนื้อใบหนา ผิวใบด้านบนเกลี้ยงเป็นมัน ด้านล่างมีขนนุ่มเล็กน้อย เส้นแขนงใบมี 15-16 คู่

ดอก ดอกช่อแบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบและปลายยอด ยาว 1.0-2.5 ซม. ก้านช่อดอกยาว 1-2 มม. มีขนเล็กน้อย มีดอกย่อย 5-6 ดอก ก้านดอกยาว 1-3 มม. มีขนสั้นๆ กระจายทั่วไป ใบประดับ 1 อัน รองรับดอกหรือช่อดอกรูปสามเหลี่ยมหรือรูปไข่ กว้าง 1.0-1.5 มม. ยาว 1.0-2.5 มม. ขอบมีขนครุย กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ยาวประมาณ 4 มม. ปลายแยกเป็น 5 แฉก โคนหลอดกลีบรูปถ้วยสั้นๆ ปลายแฉกมน รูปไข่ กว้าง 1.0-1.5 มม. ยาว 2-3 มม. ขอบมีขนครุย กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกรูปขอบขนาน สีขาวปนสีเหลือง เรียงบิดเวียนแบบขวาทับซ้าย ส่วนหลอดยาว 6-7 มม. ส่วนแฉกยาว 9-12 มม. ผิวเกลี้ยงหรือมีขนเล็กน้อยที่ส่วนปลายกลีบด้านนอก เกสรเพศผู้มี 5 อัน อับเรณูยาว 1.0-1.5 มม. ติดด้านหลัง ก้านชูอับเรณูสั้น เกือบ สีเหลือง เกสรเพศเมีย รังไข่กึ่งใต้วงกลีบ มี 1 คาร์เพล 1 ช่อง 23-46 ออวูล รังไข่ยาว 0.5-1.0 มม. ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 2-3 มม. เกือบ ยอดเกสรเพศเมียแยกสองแฉกสั้นๆ สีเหลืองมีขนเล็กน้อย ดอกเมื่อบานมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 2-2.5 เซนติเมตร

ผล ผลเดี่ยวแบบผลสดมีเนื้อหลายเมล็ด ทรงกลมหรือรูปไข่ ขนาด 5.8-7.2 ซม. เปลือกผลค่อนข้างหนา สีเขียว ผิวเกลี้ยง เมื่อสุกสีเหลืองถึงส้ม มีน้ำยางสีขาวมาก ก้านผลยาว 0.8-1.2 ซม. มีขนเล็กน้อย เมล็ดรูปไข่ กว้าง 1.2-1.6 ซม. ยาว 1.9-2.8 ซม. เนื้อผลลื่นติดกับเมล็ด เปลือกหุ้มผลมีน้ำยางมาก ลักษณะเหนียวสีขาว มีเมล็ดประมาณ 1-3 เมล็ด ผลสุกรับประทานได้มีรสเปรี้ยวอมหวาน ออกดอกราวเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม ติดผลราวเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน พบตามป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ

เถาประสังค์

ชื่ออื่น ๆ : จุกโรหิณี, ต่ายานฮากหอม, นวยนั้ง, นอยนั้ง, หยั่งสมุทรน้อย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Streptocaulon juvenas* (Lour.) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้เถา เลื้อยพันเกาะต้นไม้อื่น ลำต้นขนาดเล็ก สูง 1-7 เมตร แตกกิ่งก้านมาก ลำต้นมีขนละเอียดสีน้ำตาลแดง ตามกิ่งก้านและปลายยอดมีขนนุ่มสีน้ำตาลแดงหนาแน่น มีน้ำยางมากสีขาวขุ่น

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปไข่แกมขอบขนาน หรือรูปใบหอกกลับ กว้าง 3-7 เซนติเมตร ยาว 7-15 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมนและเป็นติ่งแหลม โคนมนหรือรูปหัวใจ ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบด้านล่างมีขนเหลืออบนวล นุ่มและหนาแน่น แผ่นใบด้านบนมีขนค่อนข้างสากกระจายทั่วไป เส้นใบ 14-25 คู่ ก้านใบยาว 0.7-1.2 ซม. มีขนค่อนข้างสาก ยาวและหนาแน่น

ดอก ออกดอกเป็นช่อบริเวณปลายกิ่ง ช่อดอกยาวประมาณ 2-4 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาวประมาณ 0.6-7 เซนติเมตร ดอกย่อยมีจำนวนมากประมาณ 18-55 ดอก ดอกมีขนาดเล็กสีม่วง ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 3-4 มิลลิเมตร มีขนค่อนข้างสากขึ้นหนาแน่น ใบประดับอย่างละ 2 อัน รองรับดอกและช่อดอก ลักษณะเป็นรูปไข่หรือรูปคล้ายสามเหลี่ยม ปลายแหลม โคนตัด ขอบเรียบ ยาวประมาณ 1-2 มิลลิเมตร มีขนยาวหนาแน่น ส่วนกลีบดอกเป็นสีม่วง มักมีขอบกลีบสีเขียวแกมเหลือง รยางค์เป็นรูปมงกุฎ 5 อัน หลอดกลีบเป็นรูปจานยาวแบน ยาวประมาณ 0.5 มิลลิเมตร หรือน้อยกว่า มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกประมาณ 1.5 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกแหลมหรือค่อนข้างกลม รูปสามเหลี่ยม ขอบเรียบ เกือบ ขนาคกว้างประมาณ 2-2.5 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 3-4 มิลลิเมตร ด้านนอกเป็นสีเขียว ส่วนด้านในเป็นสีแดง มักหลุดร่วงง่ายพร้อมกับเกสรเพศผู้และเพศเมีย เกสรเพศผู้ อับเรณูมีขนาด 0.5 มิลลิเมตร มีติดยเล็ก ๆ ยื่นออกมา คล้ายเป็นเส้นยาวประมาณ 2-2.5 มิลลิเมตร สีขาวอมเหลืองอ่อน ส่วนเกสรเพศเมีย รังไข่กึ่งใต้วงกลีบ ขนาดประมาณ 1 มิลลิเมตร มีออวุลประมาณ 70-100 ออวุล เกือบ มีเยื่อบาง ๆ เชื่อมเกสรเพศเมีย เกสรเพศผู้ และกลีบดอกให้ติดกัน ส่วนกลีบเลี้ยง หลอดกลีบเป็นรูปจานแบน ขนาดกว้างประมาณ 1 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 1.5-2.5 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกแหลม รูปไข่ยาว 1 มิลลิเมตร สีเขียว ขอบหยักมนหรือหยักเป็นซี่ฟันห่าง ๆ มีขนยาวและสั้น กระจายอยู่หนาแน่นปะปนกัน มีต่อม 5 อัน เรียงอยู่

ระหว่างรอยต่อของกลีบเลี้ยงกับกลีบดอก ลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหรือรูปคล้าย
ทรงกระบอก ขนาดประมาณ 0.5 มิลลิเมตร หรือน้อยกว่า ขอบเรียบ เกสรตัว
เหลืองอ่อน ออกดอกในช่วงประมาณเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม

ผล ออกผลเป็นฝักคู่ ลักษณะเป็นรูปทรงกระบอก รูปขอบขนาน หรือรูปใบหอก
แกมขอบขนาน ขนาดกว้างประมาณ 0.5-1 เซนติเมตร และยาวประมาณ 7-13 เซนติเมตร สี
เขียวลายแดง มีขนเลื้อยบนวลทั้งสั้นและยาวผสมกัน เมื่อแห้งจะแตกออกตามรอยประสาน
แต่ละฝักจะมีเมล็ดจำนวนมากประมาณ 30-90 เมล็ด เมล็ดมีลักษณะเป็นรูปรี รูปไข่กลับ หรือ
ค่อนข้างเบี้ยว มีขนาดกว้างประมาณ 0.3-0.4 เซนติเมตร และยาวประมาณ 1-1.2 เซนติเมตร
โคนมน หรืออาจพบโคนเบี้ยว ส่วนปลายตัด มีขนปุยละเอียดยาวแบบเส้นไหมสีขาว ยาว
ประมาณ 2.5-5.5 เซนติเมตร ก้านผลยาวประมาณ 4-8 มิลลิเมตร มีขนสีน้ำตาลแดงหนาแน่น
ติดผลในช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมิถุนายน

โมกเครือ

ชื่ออื่น ๆ : เครือไส้ตัน, เตื่อเครือ, เตื่อดิน, ตะช้อบลาก้อะ, พิษ, ย่านเดือยบิต, ไส้ตัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Amphineurion marginatum* (Roxb.) D. J. Middleton

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ใบ ไม้เถาเนื้อแข็งขนาดเล็กลงถึงขนาดกลาง ลำต้น สูง 5-12 เมตร แตกกิ่งก้านน้อย เลื้อยพันต้นไม้อื่น ไม่มีมือเกาะ เถาอ่อนสีน้ำตาลแดง เถาแก่สีเทา ตามลำต้นมีช่องอากาศ กระจายทั่วไป ทุกส่วนมีน้ำยางสีขาวขุ่น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม กว้าง 1.5-2.5 เซนติเมตร ยาว 6.5-8.5 เซนติเมตร ก้านใบเรียวยาว ยาว 2.5 มิลลิเมตร เส้นใบชัดเจน เชื่อมปิดที่ขอบใบ ใบรูปขอบขนาน หรือรูปรี ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเป็นคลื่น เส้นใบ 7-15 คู่ เส้นขอบในนูนเด่นชัด ก้านใบยาว 0.4-1.1 ซม. เกือบย่น ยอดอ่อนสีน้ำตาลแดง แผ่นใบเป็นคลื่น สีเขียวเข้มเป็นมันวาว ด้านหลังใบเกลี้ยงหรือมีขนประปราย ด้านท้องใบมีขนสั้นๆ ใบแก่เกลี้ยงสีเขียวเข้มเป็นมัน

ดอก ออกเป็นช่อกระจุกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ปลายกลีบแยก ดอกย่อยสีขาวเกลี้ยง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 เซนติเมตร มีกลีบดอก 5 กลีบ เรียงเวียนกัน ดอกตูมกลีบออกบิดไปทางเดียวกัน กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ รูปรีแกมรูปหอก สีเขียวอ่อน โคนเชื่อมติดกัน เกสรเพศผู้มี 5 อัน ก้านเกสรติดกับอับเรณูด้านฐาน บริเวณโคนก้านมีกระจุกขน เกสรเพศเมียมีรังไข่เหนือวงกลีบ มี 2 ห้อง แยกกัน

ผล เป็นฝักคู่ เรียวยาว ทรงกลม ปลายแหลม กว้าง 0.5-1.2 ซม. ยาว 30-50 เซนติเมตร เกี้ยง เมื่อแห้งแตกตามยาวตะเข็บเดียว เมล็ดจำนวนมากสีน้ำตาล แต่ละผลมี 35-62 เมล็ด เมล็ดรูปขอบขนาน กว้าง 0.7-1.2 ซม. ยาว 1.6-4.7 ซม. มีขนสีขาวเป็นพู่ติดอยู่ที่ปลายเมล็ด ยาว 2.2-5.3 ซม. ปลิวตามลม ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเมษายน ติดผลเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม พบตามป่าผลัดใบ ป่าเต็งรัง ชายป่าดงดิบและป่าดิบแล้ง ริมสระน้ำ หนองบึง ความสูงใกล้ระดับน้ำทะเลจนถึง 800 เมตร

ตีนเป็ดทราย

ชื่ออื่น ๆ : ตีนเป็ดเล็ก, เทียนหนู, เนียนหนู, ปงปง, ปากเป็ด, มะตากอ, รักขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cerbera manghas* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น สูง 5-15 เมตร เรือนยอดกลม เปลือกต้นสีน้ำตาลอ่อน ทุกส่วนมีน้ำยางสีขาว

ใบ เป็นใบเดี่ยว สีเขียวเข้มเป็นมัน เรียงสลับ ออกรวมกันเป็นกระจุกแน่น ที่ปลายกิ่ง ใบรูปไข่กลับแกมขอบขนาน ปลายใบแหลม โคนใบสอบ

ดอก สีขาวออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ใจกลางดอกสีแดงอมชมพู กลีบดอกเมื่อตูมจะซ้อนกันเวียนเป็นเกลียว รูปสามเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่า ปลายด้านหนึ่งจะยาวและแหลมกว่าอีกด้านหนึ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน 2 กลีบด้านนอกใหญ่กว่า 3 กลีบด้านใน ออกดอกตลอดปี

ผล รูปกลม สีเขียว ผิวเรียบ เมื่อแก่มีสีแดง เป็นมัน เมล็ดแข็งน้ำหนักเบา

ทุ้งฟ้า

ชื่ออื่น ๆ : กระทุ้งฟ้าไห้, ตีนเทียน, ทุ้งฟ้าไก่, พวมพร้าว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Alstonia macrophylla* Wall. ex G. Don

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้นเปลาตรง สูงไม่มีกิ่งตามลำต้น กิ่งใหญ่ตั้งฉากกับลำต้นเป็นวงรอบ เรือนยอดรูปไข่ แกมรูปกรวยแหลมค่อนข้างโปร่ง เปลือกสีขาวอมเทาหรือสีเทาอ่อน มีรูระบายอากาศทั่วไป เปลือกเรียบ โคนต้นเป็นพูพอน

ใบ เป็นใบเดี่ยว รูปไข่แกมรูปหอกกลับ ออกเรียงเวียนรอบข้อ ข้อละ 3-4 ใบ ใบกว้างประมาณ 3-8 เซนติเมตร ยาว 10-30 เซนติเมตร ปลายเป็นติ่งแหลม ท้องใบเป็นคราบสีขาว หลังใบสีเขียว เส้นแขนงใบถี่และเป็นเส้นตรง

ดอก ออกเป็นช่อตามง่ามใบตอนปลายกิ่งจำนวนมาก กลีบดอกสีขาวหรือขาวอมเหลืองเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกออกเป็น 5 กลีบ ออกดอกระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนธันวาคม

ผล เป็นฝักเรียวยาวเป็นคู่ ๆ พอแก่จะแตกและบิดเป็นเกลียว ปล่อยให้เมล็ดซึ่งมีพูลอยไปตามลม

โมกมัน

ชื่ออื่น ๆ : แนแก, มกมัน, มุกน้อย, มุกมัน, โมกน้อย, เส่ทื่อ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Wrightia arborea* (Dennst.) Mabb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กผลัดใบ มีความสูงของต้นประมาณ 5-15 เมตร เปลือกลำต้นเป็นสีเทาหรือสีเทาอ่อน เปลือกต้นแตกเป็นร่องตื้น ๆ ตามยาว มีขนสีขาวตามกิ่งอ่อนและยอดอ่อน มีรูอากาศมาก ที่เปลือกต้นในมีน้ำยางสีขาว ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและวิธีการตอนกิ่ง เจริญเติบโตได้ดีในดินทุกประเภท ชอบความชื้นปานกลาง เป็นพรรณไม้กลางแจ้ง ทนต่อความร้อนและแสงแดดได้ดี มักพบขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าผลัดใบ และป่าโปร่งทั่วไปที่ระดับความสูงจากน้ำทะเลถึง 1,600 เมตร

ใบ ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงตรงข้ามกันสลับตั้งฉาก ลักษณะของใบเป็นรูปรีหรือรูปไข่ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3-8 เซนติเมตรและยาวประมาณ 7-18 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ส่วนขอบใบเรียบไม่มีหยัก พื้นผิวใบบางคล้ายแผ่นกระดาษ แผ่นใบมีขนนุ่มทั้งสองด้าน ด้านบนมีขนเฉพาะที่เส้นกลางใบหรือมีขนทั่วไป ส่วนด้านล่างมีขนที่เส้นกลางใบและเส้นแขนงใบอย่างทั่วถึง มีเส้นแขนงใบข้างละประมาณ 8-12 เส้น ก้านใบยาวประมาณ 2-7 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มประปราย

ดอก ออกดอกเป็นช่อกระจุกตามปลายกิ่ง ช่อหนึ่งยาวประมาณ 3-6 เซนติเมตร ดอกเป็นสีขาวอมเหลือง ดอกมีกลิ่นหอม ก้านช่อดอกและก้านดอกย่อยมีขนสั้นนุ่มขึ้นอยู่ประปรายถึงหนาแน่น กลีบดอกมี 5 กลีบ กลีบดอกบิด โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดยาวประมาณ 4-5 มิลลิเมตร กลีบดอกเป็นรูปรี รูปรีแกมรูปไข่กลับ หรือเป็นรูปไข่กลับ ปลายมน มีขนาดกว้างประมาณ 4-6 มิลลิเมตรและยาวประมาณ 0.8-1.2 เซนติเมตร ปลายหลอดกลีบดอกก้านดอกมีขนสั้นนุ่ม ส่วนด้านในเกลี้ยงถึงมีขนละเอียด กระบังรอบที่ติดตรงข้ามกลีบดอกยาวประมาณ 3.5-5 มิลลิเมตร ติดแนบเกือบตลอดความยาว ปลายจักเป็นซี่ฟัน กระบังรอบที่ติดสลับกับกลีบดอกยาวประมาณ 1.5- มิลลิเมตร ลักษณะเป็นรูปแถบ ปลายแยกเป็นแฉก 2 แฉก ภายในหลอดดอกมีทั้งเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมีย เกสรเพศผู้จะติดบนหลอดกลีบดอก โผล่พ้นมาจากปากหลอด อับเรณูเป็นรูปหัวลูกศร มีขนสั้นนุ่มที่ด้านนอก รังไข่จะอยู่เหนือวงกลีบ คาร์เพลเชื่อม 2 อัน ส่วนกลีบเลี้ยงดอกโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็นแฉก

5 แฉก กลีบเลี้ยงมีลักษณะเป็นรูปไข่ ปลายมนถึงแหลม มีขนสั้นนุ่มอยู่ประปรายถึงหนาแน่น กลีบเลี้ยงกว้างประมาณ 2-3 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 2.5-5 มิลลิเมตร ดอกแรกบานจะเป็นสีขาวอมเหลือง ข้างนอกเป็นสีเขียวอ่อน และเมื่อดอกบานเต็มที่จะมีขนาดกว้างประมาณ 1 นิ้ว และจะเปลี่ยนเป็นสีม่วงหรือสีแดงม่วง โดยจะออกดอกในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม

ผล ออกผลเป็นฝักยาวติดคู่กันและห้อยลง ลักษณะของฝักเป็นรูปทรงกระบอก เป็นร่อง 2 ร่อง มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 8-11 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 7-14 นิ้ว พื้นผิวฝักเกลี้ยงหรือขรุขระ ไม่มีรูอากาศ ฝักเมื่อแก่เต็มที่แล้วจะแตกออกได้ ภายในมีเมล็ดเป็นจำนวนมาก ลักษณะของเมล็ดเป็นรูปรีหรือรูปแถบ มีขนาดกว้างประมาณ 1.5-2.5 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 12-16 มิลลิเมตร ที่ปลายด้านหนึ่งมีขนปุยสีขาวเป็นกระจุกติดอยู่ กระจุกขนยาวประมาณ 2-4 มิลลิเมตร ทำให้ปลิวไปตามลมได้ไกล โดยจะติดผลในช่วงประมาณเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม

นมพิจิตร

ชื่ออื่น ๆ : นมหนู, เนื้อมะต้อม, ลิ่นเหี้ย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hoya verticillata* (Vahl) G. Don

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ล้มลุกเลื้อยพัน แบบอิงอาศัย มีปล้อง

ใบ ใบเดี่ยว ออกเป็นคู่ตรงข้าม ใบหนา รูปไข่

ดอก ดอกออกเป็นช่อซี่ร่ม คำว่าหน้าลง ดอกมีสีขาวอมชมพู

ผล ผลเป็นฝักรูปทรงกระสวยยาว เมื่อแก่แห้งจะแตกออกเพียงด้านเดียว ภายในมีเมล็ดเล็ก ๆ จำนวนมาก เมล็ดมีขนพิเศษ

ภาพผลจาก : ฐานข้อมูลพรรณไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์

ไทรซี่ใต้

ชื่ออื่น ๆ : ซีโกะ, ซีล่อ, มันสำปะหลังต้น, ศิลา, รานใต้

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ilex cymosa* Blume

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 20 ม. กิ่งสีขาวนวล เปลือกในสีเหลือง เนื้อไม้มีวขรุขระ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ แผ่นใบรูปรีถึงรูปรีแกมรูปขอบขนาน เนื้อใบบางถึงอวบน้ำ ด้านบนเป็นร่องต้น

ดอก ดอกแบบช่อกระจุกสองด้านหลายชั้น ออกตามง่ามใบ

ผล ผล แบบผลเมล็ดเดี่ยวแข็ง รูปทรงไข่หรือเกือบกลม สีเขียวอมชมพู เมื่อสุกสีแดงคล้ำถึงเกือบดำ เมล็ดแบน มีผนังหุ้มแข็ง เรียงชิดกัน 4-8 เมล็ด

ภาพดอกและผลจาก : ชุมชนคนรักพืชพรรณไม้

จันทิน

ชื่ออื่น ๆ : จ้วงเครือ, เตอสีเบา, ผักซีข้าง, ผักหนาม, พอควยเมะ, สามร้อยราก, สามสิบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Asparagus racemosus* Willd.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น : จัดเป็นไม้เถาเนื้อแข็งเลื้อยพันต้นไม้อื่นด้วยหนาม (หนามเปลี่ยนมาจากใบเกล็ดบริเวณข้อ) สามารถเลื้อยพันต้นไม้อื่นขึ้นไปได้สูงประมาณ 1.5-4 เมตร แตกแขนงเป็นเถาต่าง ๆ ลำต้นเป็นสีเขียวหรือสีขาวยาวกลมเหลือง เถามีขนาดเล็กเรียวยาว กกลม เรียบ ลื่น และเป็นมัน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2-5 มิลลิเมตร เถาอ่อนเป็นเหลี่ยม ตามข้อเถามีหนามแหลม หนามมีลักษณะโค้งกลับ ยาวประมาณ 1-4 มิลลิเมตร บริเวณข้อมีกิ่งแตกแขนงแบบรอบข้อ และกิ่งนี้จะเปลี่ยนเป็นสีเขียวลักษณะแบนเป็นรูปขอบขนาน ปลายแหลม กว้างประมาณ 0.5-1 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 0.5-2.5 มิลลิเมตร ทำหน้าที่แทนใบ มีเหง้าและรากอยู่ใต้ดิน ออกเป็นกระจุกคล้ายกระสวย ลักษณะของรากออกเป็นพวงคล้ายรากกระชาย ลักษณะอวบน้ำ เป็นเส้นกลมยาว มีขนาดโตกว่าเถามาก มีเขตการกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อินเดีย ศรีลังกา ขวา จีน มาเลเซีย และออสเตรเลีย พบขึ้นตามป่าในเขตร้อนชื้น ป่าเขตร้อนแห้งแล้ง ป่าลัดใบ ป่าโปร่งหรือตามเขาหินปูน

ใบ เป็นใบเดี่ยว แข็ง ออกรอบข้อเป็นฝอย ๆ เล็กคล้ายหางกระรอก หรือออกเรียงสลับเป็นกระจุก 3-4 ใบ ใบเป็นสีเขียวดก ลักษณะของใบเป็นรูปเข็มขนาดเล็ก ปลายใบแหลม เป็นรูปเคียว โคนใบแหลม มีขนาดกว้างประมาณ 0.5-1 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 10-36 มิลลิเมตร แผ่นมักโค้ง สันเป็นสามเหลี่ยม มี 3 สัน มีหนามที่ซอกกระจุกใบ ก้านใบยาวประมาณ 13-20 เซนติเมตร

ดอก เป็นช่อกระจุก ยาวประมาณ 2-4 เซนติเมตร โดยจะออกที่ปลายกิ่งหรือตามซอกใบและข้อเถา ดอกย่อยมีขนาดเล็ก ดอกเป็นสีขาวและมีกลิ่นหอม มีประมาณ 12-17 ดอก ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร มีกลีบรวม 6 กลีบ แยกเป็น 2 วง วงนอก 3 กลีบ และวงในอีก 3 กลีบ กลีบมีลักษณะเป็นรูปขอบขนาน ปลายกลีบมน ขอบเรียบ กลีบกว้างประมาณ 0.5-1 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 2.5-3.5 มิลลิเมตร กลีบดอกมีลักษณะบางและย่น โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปดอกเข็มยาวประมาณ 2-3 มิลลิเมตร ส่วนปลายแยกเป็นแฉก ดอกมีเกสรเพศผู้เชื่อมและอยู่ตรงข้ามกับกลีบรวม เป็นเส้นเล็ก 6 อัน ก้านชูอับเรณูเป็นสีขาว อับเรณูเป็นสีน้ำตาลเข้ม รังไข่เป็นรูปไข่กลับ อยู่เหนือวงกลีบ ยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร มี 2 ช่อง ในแต่ละช่องมีออวุล 2 เมล็ด หรือมากกว่า ส่วนก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉกขนาดเล็ก โดยจะออกดอกในช่วงประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน

ภาพใบและภาพดอก จาก : <https://medthai.com>

แคยอดดำ

ชื่ออื่น ๆ : แคทราย, แคฝอย, จีจา, จีอา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Stereospermum fimbriatum* (Wall. ex G. Don) A. DC.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ผลัดใบขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 15-25 เมตร ลำต้นเปลาตรง เปลือกเรียบสีน้ำตาลแดง กิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนซึ่งมีต่อมน้ำมัน (glandular) อยู่ตรงปลายปกคลุมหนาแน่น

ใบ รูปหอกหรือไข่แกมรูปหอก หรือบรรทัดแกมรูปหอก ขนาด 6-13 x 2.5-5.3 ซม. ปลายใบยาวเรียว ฐานใบมนหรือหยักเว้าเล็กน้อย ขอบใบเรียบ ใบอ่อนมีขนสีน้ำตาลเหลืองคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน และขนด้านหลังใบจะหลุดร่วงไปบ้างเมื่อใบมีอายุมากขึ้น

ดอก มีขนสีน้ำตาลเหลืองคลุมหนาแน่น กลีบรองดอกเป็นรูปท้อแคบ ๆ หรือรูปทรงกระบอก ยาว 1-1.7 ซม. ตรงส่วนปลายสุดยอดแยกออกเป็น 5 แฉก (lobes) สั้นๆ กลีบดอกเป็นรูปแกมกัน ยาว 4-5.5 ซม. ขอบของกลีบดอกจักลิ้นไม่เป็นระเบียบ (fimbriate) เกสรผู้เรียบ เกสรเมีย รังไข่มีขนคลุมหนาแน่น

ผล ฝัก ทรงกระบอก ยาวและเรียว มักจะบิดงอเมื่อฝักแก่ ขนาดยาวถึง 60 ซม. และขนาดวัดผ่าศูนย์กลางประมาณ 3-10 มม. มีสันนูนเล็กน้อยตามส่วนยาวของฝัก 4 สัน มีขนปกคลุมประปราย เมล็ด มีขนาด (รวมทั้งปีก) 1.8-2.1 x 0.8-1.9 ซม. ระยะเวลาเป็นดอกผล เริ่มผลิข้อดอกตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม เป็นต้นไป จนถึงเดือนมีนาคม และจะติดฝักประมาณเดือนเมษายน-มิถุนายน นิเวศวิทยา ชอบขึ้นในป่าดิบชื้น ที่ราบทางภาคใต้ และป่าเบญจพรรณทางภาคเหนือ

เคราฤๅษี

ชื่ออื่น ๆ : หนวดตาแป๊ะ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tillandsia usneoides* (L.) L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น พืชอิงอาศัย ลำต้นขนาดเล็ก มีรากอากาศ สามารถแตกยอดต่อกันไปเรื่อย ๆ ปกคลุมด้วยขนสีขาวตลอดทั้งต้น

ใบ ใบเดี่ยว ขนาดเล็ก ใบทรงกระบอกเป็นเส้นเรียวยาว มี 3-4 ใบ สีเขียว

ดอก พบดอกได้น้อย ออกตามปลายยอด ดอกสีส้ม กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก 3 กลีบ สีเขียว เกสรเพศเมีย 1 เกสร เกสรผู้ 3 เกสร

ถิ่นกำเนิด พบทางตอนใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา เม็กซิโก อเมริกากลาง เวสต์อินดีส และอเมริการใต้

กระทิง

ชื่ออื่น ๆ : กระทิง, กากะทิง, ทิง, สารภีทะเล, เนาวกาน, สารภีแนน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calophyllum inophyllum* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ไม่ผลัดใบ เรือนยอดเป็นทรงพุ่มทึบไม่เป็นระเบียบ ลำต้นค่อนข้างสั้นและมักบิดแตกเป็นกิ่งใหญ่ ๆ จำนวนมากทั้งแนวนอนและแนวตั้งหรือห้อยลง มีความสูงของต้นประมาณ 8-20 เมตร เปลือกต้นเป็นสีน้ำตาลเข้มหรือสีแดงเข้ม ต้นเมื่อแก่จะแตกเป็นร่อง ภายในมียางสีเหลืองใส ๆ เปลือกด้านในเป็นสีชมพู ส่วนแก่นไม้เป็นสีน้ำตาลอมแดง ตายอดเป็นรูปกรวยคว่ำ มีขนสีน้ำตาลปนสีแดงอยู่ประปราย โดยต้นกระทิงเป็นไม้ที่ชอบแสงแดดจัด มักขึ้นตามป่าใกล้ชายทะเล ป่าดงดิบ พบได้มากทางภาคใต้ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและวิธีการตอนกิ่ง ชอบดินทรายระบายน้ำได้ดี แต่ขึ้นได้ในดินเกือบทุกชนิด หากได้รับน้ำมากพอใบจะเป็นมันสวยงาม (สำหรับการตัดแต่งพันธุ์ไม้ชนิดนี้ควรระวังน้ำยางสีเหลืองจากต้นด้วย เพราะมีความเป็นพิษ)

ใบ เป็นใบเดี่ยวออกเรียงตรงข้ามกัน ลักษณะของใบเป็นรูปรี หรือเป็นรูปไข่กลับแกมขอบขนาน โคนใบสอบ ปลายใบมนกว้างและมักหยักเว้าเล็กน้อย ใบมีความกว้างประมาณ 4-8 เซนติเมตรและยาวประมาณ 8-15 เซนติเมตร ใบเป็นสีเขียวเข้ม เนื้อใบค่อนข้างหนาแข็งและเกลี้ยง ขอบใบเรียบและผิวมันเคลือบ ท้องใบเรียบเป็นสีอ่อนกว่า มีเส้นแขนงใบถี่มากและขนานกัน มองเห็นไม่ชัดเจน ส่วนเส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านหลังใบ ใบอ่อนเป็นสีน้ำตาลแดงเมื่อแก่จะแห้งเป็นสีน้ำตาล และมีก้านใบยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร

ดอก ออกดอกเป็นช่อตามปลายกิ่งและตามง่ามใบ ช่อละประมาณ 5-8 ดอก ดอกเป็นดอกเดี่ยวแยกกันอิสระ ดอกเป็นสีขาวมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ กลีบเลี้ยงดอกมี 4 กลีบ ยาวประมาณ 2.7-10 มิลลิเมตร โดยสองกลีบนอกจะเป็นรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับและงอเป็นกระพุ้ง ยาวประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนอีกสองกลีบถัดเข้าไปจะมีขนาดที่ใหญ่กว่าเล็กน้อย ส่วนกลีบดอกมี 4 กลีบ กว้างประมาณ 7-8 มิลลิเมตรและยาวประมาณ 9-12 มิลลิเมตร ลักษณะเป็นรูปช้อนหรือรูปไข่กลับ ขอบงอ ดอกเมื่อบานเต็มที่จะมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร ลักษณะของดอกเป็นดอกตูมค่อนข้างกลมสีขาวนวล มีเกสรตัวผู้สีเหลืองจำนวนมาก มีกลิ่นหอม เป็นแต้มสีเหลืองรอบ ๆ เกสรตัวเมียที่ชูพ้นเกสรตัวผู้

ผล เป็นผลสดค่อนข้างกลมและฉ่ำน้ำ ผลมีลักษณะทรงกลมหรือเป็นรูปไข่และแข็ง มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2-3 เซนติเมตร ผิวผลเรียบ ปลายผลเป็นติ่งแหลม ผลสดสีเขียว เมื่อสุกจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง เมื่อผลแห้งจะย่นและเปลี่ยนเป็นสีออกน้ำตาลปนแดงอ่อน และภายในผลมีเมล็ดอยู่ 1 เมล็ด เมล็ดมีเปลือกแข็ง (เมล็ดเมื่อนำมาบีบหรือสกัดด้วยตัวทำละลายอินทรีย์จะให้น้ำมันสีเหลืองอมสีเขียวประมาณ 50-70% และมีกลิ่นที่ไม่น่าชวนดม หรือที่เรียกว่า Dill oil, Poppy seed oil และ Laurel oil นอกจากนี้ยังมีเรซินอีกด้วย)

ภาพดอกและผลจาก : <https://medthai.com>

ตั้งหน

ชื่ออื่น ๆ : ตั้งหนใบเล็ก, ตางอ, ปะอง, ป๊ะอั้ง, พะอูง, พังหันเกล็ดแรด, มุตาเงาะ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calophyllum calaba* L. var. *calaba*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงถึง 20 เมตร ไม้ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลมค่อนข้างทึบ กิ่งก้านมีขนสีน้ำตาลเปลือกสีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นร่องเป็นสะเก็ดทั่วลำต้น

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ใบรูปไข่หรือรูปกลมมน กว้าง 3-6 เซนติเมตร ยาว 4.5-8 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเว้าเข้า ฐานใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีเขียวอ่อน เส้นกลางใบมีขน เส้นแขนงใบขนานตรงถึงจำนวนมากไม่ชัดเจน มีขนสีน้ำตาล

ดอก สีขาว กลิ่นหอมเย็น ออกเป็นช่อแบบกระจุกตามซอกใบและตามกิ่งที่ใบหลุด
ไปแล้ว มี 5-10 ดอก กลีบเลี้ยง 4 กลีบรูปขอบขนานรูปลิ่ม มีขนทั้งสองด้าน ไม่มีกลีบดอก เกสร
เพศผู้จำนวนมากสีขาว เกสรเพศเมียสีเหลือง โคนก้านช่อดอกรวมมีใบประดับ 2 ใบ มีขนสี
น้ำตาลทั้งสองด้าน ออกดอกเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน

ผล ผลสดเมล็ดเดี่ยว สีเขียว ค่อนข้างกลม ผลสุกสีเหลืองเมื่อแห้งเป็นสีน้ำตาลแดง
ปลายผลเป็นติ่งแหลม เป็นผลเดือนธันวาคมถึงเมษายน

สนทะเล

ชื่ออื่น ๆ : ญ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Casuarina equisetifolia* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น จัดเป็นพรรณไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ลักษณะของทรงพุ่มเป็นรูปกรวยแคบ ปลายแหลม มีความสูงของลำต้นประมาณ 10-20 เมตร แต่บางต้นอาจมีความสูงได้ถึง 50 เมตร ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางถึง 80 เซนติเมตร ลำต้นมีลักษณะเปลาตรง กิ่งชะลูดขึ้นไปทางปลายยอด มีกิ่งทำมุมป้านหรือตั้งฉากกับลำต้นและไม่เป็นระเบียบ ส่วนกิ่งย่อยเป็นสีเขียวเรียวกิ่งมากคล้ายรูปเข็มต่อกันเป็นปล้อง ๆ เปลือกลำต้นเป็นสีน้ำตาลปนเทา เปลือกแตกเป็นร่องตื้น ๆ เป็นสะเก็ดเล็ก ๆ เปลือกด้านในเป็นสีน้ำตาลแดง กระพี้เป็นสีน้ำตาลอ่อน แยกจากแก่นอย่างเห็นได้ชัด ส่วนแก่นเป็นสีน้ำตาลแดง นิยมขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด เนื่องจากสะดวกและขยายพันธุ์ได้เป็นจำนวนมาก แต่สนทะเลก็สามารถขยายพันธุ์ด้วยวิธีการปักชำหรือตอนกิ่งได้ แต่ไม่เป็นที่นิยมนัก สนทะเลเป็นไม้กลางแจ้ง ที่เจริญเติบโตได้ในดินร่วนซุย มีความชื้นหรือเป็นดินร่วนปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดี โดยสามารถเจริญเติบโตได้ดีตั้งแต่ในพื้นดินที่มีระดับต่ำเท่ากับระดับน้ำทะเลไปจนถึงพื้นที่ที่มีความสูงถึง 1,500 เมตรจากระดับน้ำทะเล โดยมักพบขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเลเป็นส่วนมาก

ใบ เป็นใบประกอบ แบบลดรูปลง มีขนาดเล็กแหลม ลักษณะคล้ายพินเลื่อยหรือซี่พินหรือเกล็ดเล็กละเอียด มีสีขาวแกมเขียว ติดอยู่รอบข้อของกิ่งย่อย ข้อหนึ่งมีใบย่อยประมาณ 6-9 ใบ แต่ส่วนใหญ่มักมี 7 ใบ เรียงกันเป็นช่อกลม ลักษณะคล้ายหนามแหลม รูปสามเหลี่ยมและส่วนของกิ่งย่อยสีเขียวเป็นเส้นแหลม ๆ คือ ส่วนที่ช่วยทำหน้าที่ในการปรุงอาหารเลี้ยงลำต้น

ดอก ออกดอกเป็นช่อ ดอกเป็นแบบแยกเพศแต่อยู่บนต้นเดียวกัน ดอกมีขนาดเล็ก ช่อดอกเพศผู้เป็นช่อเชิงลดห้อยลง ดอกเพศผู้จะไม่มีก้านดอก จัดเรียงตัวเป็นรูปช่อยาวเรียว ๆ ออกตรงส่วนยอดของลำต้นหรือที่ปลายกิ่ง ยาวประมาณ 1-3 เซนติเมตร มีลักษณะเป็นรูปกระบอกเรียว ๆ สีแดงยาวประมาณ 1-3 เซนติเมตร ใบประดับมีขนสีเทาหนาแน่น ใบประดับย่อยมีสองอัน ตรงปลายเป็นติ่งหนาม ส่วนช่อดอกเพศเมียจะอยู่กลางช่อดอกเพศผู้ ลักษณะของดอกทั้งสองก็ต่างกัน ดอกเพศเมียเป็นสีน้ำตาลแดง ช่อดอกเพศเมียมีลักษณะเป็นลูกค้อนเล็ก ๆ หรือมีลักษณะคล้ายโคน (cone) ทรงรูปไข่หรือรูปกระสวย มีขนาดกว้างประมาณ 1.5 เซนติเมตร และยาวประมาณ 1.7 เซนติเมตร ดอกจะออกตามกิ่งและง่ามกิ่ง และดอกทั้งสองเพศจะอยู่บนกิ่งใหญ่กิ่งเดียวกัน

ผล ผลมีลักษณะเป็นลูกกลม ๆ ขนาดเล็ก เรียงชิดกันเป็นรูปกรวยหรือรูปรี มีขนาดกว้างประมาณ 0.4 นิ้ว และยาวประมาณ 0.5 นิ้ว เปลือกผลแข็ง แต่ละผลจะประกอบไปด้วยผลย่อยเรียงตัวแทรกอยู่ในผลใหญ่ ผลอ่อนจะเป็นสีเขียวนวล เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล และแตกออกตามรอยประสาธน์ มองเห็นเมล็ดภายในมากมาย โดยเมล็ดจะมีลักษณะเป็นปีกบาง ๆ และมีจำนวนมาก

กำแพงเจ็ดชั้น

ชื่ออื่น ๆ : ตะลุ่มนก, ตากี้, น้ำนอง, มะต่อมไก่, สามชั้น, หลุ่มนก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Salacia chinensis* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น จัดเป็นไม้เถาหรือไม้พุ่มรอเลื้อยเนื้อแข็ง มีความสูงของต้นประมาณ 2-6 เมตร เปลือกต้นเรียบ มีสีเทานวล ด้านในเนื้อไม้มีวงปีเป็นสีน้ำตาลแดงเข้มจำนวนมากชั้นเห็นได้ชัดเจน เรียงซ้อนกันอยู่ประมาณ 7-9 ชั้น สามารถพบได้ทั่วทุกภาคของประเทศ ตามป่าชายทะเล ตามป่าดิบริมแหล่งน้ำหรือที่โล่ง และป่าเบญจพรรณ ที่มีระดับความสูงถึง 600 เมตร ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ด

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกัน สลับตั้งฉาก ลักษณะของแผ่นใบเป็นรูปวงรีหรือรูปวงรีกว้าง หรือรูปวงรีแกมใบหอก หรือรูปไข่ หรือรูปไข่หัวกลับ ใบกว้างประมาณ 2-4 เซนติเมตรและยาวประมาณ 4-8 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือมน ส่วนโคนสอบ ขอบเป็นหยักหยาบ ๆ แผ่นใบค่อนข้างหนา หลังใบเรียบเป็นมัน มีสีเขียวเข้ม ส่วนท้องใบเรียบ เนื้อใบกรอบ ผิวด้านบนและด้านล่างของใบค่อนข้างหนาและเป็นมัน มีเส้นแขนงของใบประมาณ 4-10 คู่ และมีก้านใบยาวประมาณ 0.6-1.5 เซนติเมตร

ดอก ออกดอกเป็นช่อ แบบเป็นกระจุกหรือช่อแยกเป็นแขนงสั้น ๆ ตามซอกใบหรือ กิ่งก้าน ดอกมีขนาดเล็ก มีสีเหลืองหรือสีเขียวมเหลือง ดอกมีกลีบ 5 กลีบ ปลายกลีบดกมน และบิดเล็กน้อย แกนดอกนูนเป็นวงกลม มี 3-6 ดอกในแต่ละช่อ กลีบดอกมีลักษณะเป็นรูปไข่ กว้างหรือรูปรี่ มีความยาวประมาณ 3-4 มิลลิเมตร และมีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ มีขนาดเล็กมาก ลักษณะของกลีบเลี้ยงเป็นรูปสามเหลี่ยม ปลายมนกลม ยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ที่ขอบเป็น ชายครุย ส่วนจานฐานดอกเป็นรูปถ้วยลักษณะคล้ายถุง และมีปุ่มเล็ก ๆ อยู่ตามขอบ มีเส้น ผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5-2 มิลลิเมตร มีเกสรตัวผู้อยู่ 3 ก้าน ติดบนขอบจานของฐานดอก ก้านเกสรสั้น มีอับเรณูเป็นรูปส้อม ปลายเกสรชนกันเป็นยอดแหลม และยังมีรังไข่ซ่อนอยู่ใน จานฐานดอก 3 ช่อง มีออวุล 2 เม็ดในแต่ละช่อง ก้านเกสรตัวเมียสั้น และก้านดอกมีความยาว ประมาณ 6 – 10 มิลลิเมตร ออกดอกในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม

ผล ผลมีลักษณะค่อนข้างกลม เป็นรูปกระสวยกว้างหรือรูปรี่ ผิวเกลี้ยง มีขนาดเส้น ผ่านศูนย์กลางประมาณ 1-2 เซนติเมตร โดยผลอ่อนจะมีสีเขียว เมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนเป็นสี แดงหรือสีแดงอมส้ม และภายในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด ลักษณะกลม มีขนาดใกล้เคียงกับผล ผล สามารถรับประทานได้

ชะมวง

ชื่ออื่น ๆ : กะมวง, กานี, มวงส้ม, หมากโม่ก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Garcinia cowa* Roxb. ex Choisy

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดกลาง-ใหญ่ สูง 10-30 เมตร เรือนยอดทรงเจดีย์ กรวยคว่ำ พุ่มใบย่อยลงมา เปลือกนอกสีเทาดำ แตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ เปลือกในสีเหลือง มียางสีเหลือง ถากทิ้งไว้เป็นสีชมพูอมเหลือง

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปร่างรี ปลายใบเรียวแหลม ฐานแหลมหรือมน ผิวใบเกลี้ยง ขอบเรียบ ใบอ่อนสีแดงอมเหลือง ขนาด 2-3.5 × 6-15 เซนติเมตร ใบอวบหนานุ่ม

ดอก ออกตามซอก ก้านใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกสีเหลือง ชมพู กลีบเลี้ยง 10 กลีบ ดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้เป็นช่อกระจุกสั้น ดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยว เกสรเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศเมียแบน แยกเป็นจักร 4-8 เหลี่ยม ดอกออกกุ่มภาพันธุ์-เมษายน ผลแก่เมษายน-มิถุนายน

ผล เป็นผลแบบ berry เนื้อนุ่มหลายเมล็ด ทรงกลม มีร่องตามยาว 6-8 ร่อง เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-10 เซนติเมตร ผลสุกมีสีเหลืองอมส้ม ผลแห้งสีดำ

พะวา

ชื่ออื่น ๆ : กวักไหม, กะวา, ขวาด, ซะม่วง, มะตะขี้นก, มะป่อง, วาน้ำ, ส้มโม่ป่า, หมากกวัก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Garcinia speciosa* Wall.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น มีลักษณะเปลาตรง เปลือกลำต้นบาง มีสีเทาอมดำ แตกกิ่งก้านสาขาและใบหนา ทึบเป็นทรงพุ่มรูปโดม มีขนาดความสูงของลำต้นประมาณ 10-18 เมตร ส่วนของลำต้น ใบ และผลมียางสีขาวอมเหลือง

ใบ ออกเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับตรงข้ามกัน ใบมีลักษณะเป็นรูปทรงรี รูปไข่กลับ รูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมขอบขนาน แผ่นใบเรียบค่อนข้างหนา มีสีเขียวเข้มเป็นมัน โคนใบสอบ ปลายใบแหลมหรือมนกว้าง ขอบใบเรียบ มีขนาดความกว้างของใบประมาณ 4-8 ซม. ยาวประมาณ 8-15 ซม. แตกใบดกและหนาทึบ

ดอก ออกเป็นช่อกระจุกที่ปลายกิ่ง ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียจะแยกกันอยู่คนละต้น ดอกเพศผู้มีลักษณะเป็นรูปทรงกลมรีสีเหลืองอ่อนและหนาจำนวน 4 กลีบ มีกลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบ มีเกสรเพศผู้อยู่บริเวณกลางดอกเป็นจำนวนมาก ขนาดดอกที่บ้านเต็มที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 ซม. และร่วงโรยไปภายใน 1-2 วัน ส่วนดอกเพศเมียจะออกเป็นดอกเดี่ยว ๆ ลักษณะคล้ายกับดอกเพศผู้ แต่กลีบดอกจะยาวกว่า มีกลีบดอกและกลีบเลี้ยงสีเหลืองจำนวน 4 กลีบ มีเกสรเพศเมียอยู่บริเวณกลางดอกซึ่งจะพัฒนาเป็นผลต่อไป เมื่อบานเต็มที่จะมีขนาดเท่ากับดอกเพศผู้ ดอกเพศเมียมักร่วงโรยไปภายในเวลา 1 วัน เริ่มให้ดอกในช่วงประมาณเดือนมกราคม-มีนาคม และในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน ดอกมีกลิ่นหอม

ผล มีลักษณะเป็นรูปทรงไข่ ผิวผลเรียบ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางผลประมาณ 1-2 ซม. ยาวประมาณ 1.5-3 ซม. ผลอ่อนมีสีเขียว และเปลี่ยนเป็นสีเหลือง สีส้ม และสีแดงเมื่อสุก บนหัวผลมีกลีบเลี้ยงติดอยู่ ภายในผลมีเนื้อเป็นกลีบคล้ายกับมังคุดแต่จะมีความใสกว่า เนื้อผลมีรสฝาดเปรี้ยว สามารถรับประทานได้ เริ่มติดผลในช่วงประมาณเดือนเมษายนและในฤดูฝน

ดองดึง

ชื่ออื่น ๆ : กำมปู, คมขวาน, ดาวดิงส์, บ้องขวาน, พันมหา, มะขาโกง, ว่านกำมปู, หมอยที่ย่า, หัวขวาน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Gloriosa superba* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เถาล้มลุก ขนาดเล็ก อายุหลายปี เลื้อยเกาะพันต้นไม้อื่นยาวได้ถึง 5 เมตร ลำต้นเป็นหัวหรือเหง้าขนาดเล็กอยู่ใต้ดิน

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับหรือเรียงเป็นวงรอบข้อ 1-3 ใบ รูปขอบขนานแกมรูปใบหอกยาว 5-15 เซนติเมตร ไม่มีก้าน ปลายใบแหลมยี่ดียวออก ทำหน้าที่เป็นมือเกาะ โคนใบมน ขอบใบเรียบ

ดอก เป็นดอกเดี่ยวขนาดใหญ่ ออกที่ซอกใบใกล้ปลาย เกลี้ยงเหลือง ปลายกลีบสีแดง โคนกลีบเมื่อบานใหม่ๆ มีสีเหลือง เมื่อดอกบานเต็มที่จะเปลี่ยนเป็นสีแดง กลีบดอก 6 กลีบ สีเขียวอ่อนและจะเปลี่ยนเป็นสีเขียวและแดง กลีบรูปแถบเรียวยาว 5-7.5 เซนติเมตร โค้งกลับไปทางก้านดอก ขอบกลีบหยักเป็นคลื่นเกสรเพศผู้ มี 6 อัน ก้านยาว 3-5 เซนติเมตร อับเรณูยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ก้านเกสรเพศเมียยาว 0.3-0.7 เซนติเมตร แยกเป็น 3 แฉก ก้านดอกยาวประมาณ 5 เซนติเมตร

ผล เป็นผลเป็นฝักแห้ง แตกได้รูปกระสวย ปลายผลแหลมขนาดกว้าง 2.5-3 เซนติเมตร ยาว 6-8 เซนติเมตร ผิวเรียบมักมีสันตื้นๆ มี 3 พู เมล็ดกลมสีส้มแกมน้ำตาลจำนวนมาก

หูกวาง

ชื่ออื่น ๆ : โขน, โคน, ตัดมือ, ตาปึง, ตาแปห์, พลมปัง,

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Terminalia catappa* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ต้นขนาดใหญ่ ผลัดใบ เรือนยอดแผ่กว้างในแนวราบ แตกกิ่งรอบลำต้นตามแนวนอนเป็นชั้น ๆ

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับถี่ตอนปลายกิ่ง ใบรูปไข่กลับ กว้าง 8-15 เซนติเมตร ยาว 12-25 เซนติเมตร ปลายใบแหลมเป็นติ่งสั้นๆ โคนสอบแคบ มีต่อม 1 คู่ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบน สีเขียวเข้มเป็นมัน ผิวใบด้านล่างสีเขียวอ่อน

ดอก สีขาวนวล ออกเป็นช่อแบบช่อเชิงลดตามซอกใบที่ปลายกิ่ง ช่อดอกเป็นแท่ง ยาว 8-12 เซนติเมตร โคนกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยก 5 แฉก ดอกขนาดเล็ก

ผล ผลสด รูปไข่หรือรูปรีป้อม ๆ แบนเล็กน้อย กว้าง 2-5 เซนติเมตร ยาว 3-7 เซนติเมตร สีแดงอม เหลือง เมื่อแก่สีดำดำ มีเมล็ดเดี่ยวแข็ง

ถอบแถบเครือ

ชื่ออื่น ๆ : กะลำพะาะ, ขางขาว, ขางน้ำครั่ง, ชื่อأيเครือ, เครือหมากว้อ, เครือไหลน้อย,
จำพะาะ, ตองตีน, หมากสง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Connarus semidecandrus* Jack

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น จัดเป็นไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็งขนาดเล็กถึงใหญ่ พาดพันต้นไม้อื่น มีความสูงได้ประมาณ 2-6 เมตร เปลือกลำต้นเรียบเป็นสีน้ำตาล ผิวเปลือกเป็นตุ่มเล็ก ๆ ทั่วทั้งเถา ตามกิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนขึ้นปกคลุม ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการแยกหน่อและเพาะเมล็ด ชอบแสงแดดปานกลาง ชอบขึ้นในที่ค่อนข้างชื้น ในประเทศไทยพบได้ทุกภาค โดยมักขึ้นตามป่าดิบ ป่าผลัดใบ ป่าละเมาะ ป่าแพะ ตามริมฝั่งแม่น้ำ และตามที่รกร้างว่างเปล่าที่มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลจนถึง 1,000 เมตร

ใบ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกเรียงสลับ มีใบย่อยประมาณ 3-7 ใบ ใบย่อยมีลักษณะเป็นรูปรียาวหรือรูปใบหอก ปลายใบแหลม โคนใบมนหรือสอบแคบ ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2-9 เซนติเมตร และยาวประมาณ 4-25 เซนติเมตร แผ่นใบค่อนข้างหนาและมีขนคล้ายแผ่นหนัง หลังใบเรียบลื่นและเป็นมัน สีเขียวเข้ม ส่วนท้องใบเรียบเป็นมัน เส้นใบมีประมาณ 4-12

ดอก ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบและที่ปลายกิ่ง ช่อดอกมีความยาวประมาณ 35 เซนติเมตร ก้านช่อดอกมีขนสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีสนิมเหล็ก ขึ้นปกคลุม ดอกย่อยเป็นสีขาว มีกลีบดอก 5 กลีบ กลีบดอกเป็นหอกหรือรูปขอบขนานแคบ ด้านนอกเกลี้ยง แต่ตรงขอบและตรงปลายมักจะมีต่อ ที่โคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน ส่วนกลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ สีน้ำตาลอ่อน ลักษณะเป็นรูปไข่หรือรูปรี ปลายทู่หรือแหลม ด้านนอกมีขนนุ่ม ส่วนด้านในเกลี้ยง ดอกมีเกสร ยื่นออกมาจากดอก ดอกเริ่มบานจะเป็นสีขาวแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีขาวแกมน้ำตาล มักออกดอกในช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

ผล ผลมีลักษณะเป็นกระเปาะ รูปทรงกระบอกเบี้ยวและสั้น มีสันเล็กน้อย ไม่มีเนื้อ มีกลีบเลี้ยงติดคงทน ผลมีขนาดกว้างประมาณ 1-2 เซนติเมตร และยาวประมาณ 1.5-3.5 เซนติเมตร เปลือกผลบาง ผิวผลด้านนอกเรียบเกลี้ยง ส่วนด้านในจะมีขนนุ่ม และโคนสอบเข้าหากัน ผลอ่อนเป็นสีเขียว เมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีส้ม เมื่อผลแก่จัดจะแตกออกเป็น 2 ซีก ภายในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด เมล็ดเป็นสีดำมีเยื่อหุ้มสีเหลืองอมส้มที่โคนเมล็ด ก้านผลยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร ออกผลในช่วงประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน

ผักบุ้งทะเล

ชื่ออื่น ๆ : ผักบุ้งขน, ละมูเลาะห์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ipomoea pes-caprae* (L.) R. Br.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุกมีอายุหลายปี มีลำต้นทอดเลื้อยไปตามพื้นดิน สามารถเลื้อยไปได้ยาวมาก ประมาณ 5-30 เมตร ลักษณะของลำต้นหรือเถากลมเป็นสีเขียวปนแดงหรือเป็นสีแดงอมม่วง ผิวเกลี้ยงลื่น ตามข้อจะมีรากฝอย ภายในกลวง ทั้งต้นและใบมียางสีขาว ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ดและตัดลำต้นปักชำ เป็นพรรณไม้กลางแจ้ง ทนต่อความแห้งแล้งได้ดี มักขึ้นตามหาดทรายหรือริมทะเล

ใบ เป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปกลม รูปไข่ รูปไต หรือรูปเกือบกลม ปลายใบเว้ามนุ่มเข้าหากัน โคนใบสอบแคบเป็นรูปหัวใจ ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 7-11 เซนติเมตรและยาวประมาณ 5-8 เซนติเมตร เส้นใบเป็นแบบขนนก เนื้อใบค่อนข้างหนา ผิวใบมันเป็นสีเขียว หลังใบและท้องใบเรียบ ก้านใบยาวมีสีแดง

ดอก ออกดอกเป็นช่อแบบซี่ร่มตามง่ามใบ ในช่อดอกจะมีดอกประมาณ 2-6 ดอก และจะทยอยบานทีละดอก ลักษณะของดอกเป็นรูปปากแตร โคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน ส่วนปลายดอกบานเป็นรูปปากแตร มี 5 กลีบ ลักษณะของกลีบดอกกลมรี แดงออกเป็นแฉก 5 แฉก มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 เซนติเมตร ดอกมีเกสรเพศผู้ 5 ก้าน ดอกเป็นสีม่วงอมชมพู สีม่วงอมแดง สีชมพู หรือเป็นสีม่วง ผิวเกลี้ยง ด้านในของดอกส่วนโคนจะมีสีเข้มกว่าด้านนอก ส่วนกลีบดอกเลี้ยงเป็นสีเขียว และดอกจะเหี่ยวง่าย

ผล ลักษณะเป็นรูปมนรีหรือรูปไข่มีเหลี่ยมคล้ายแคบซูล ผิวผลเรียบ พอผลแห้งจะแตกออกได้ มีความยาวประมาณ 2 เซนติเมตร ภายในมีเมล็ดลักษณะกลม เป็นสีเหลือง มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 6 มิลลิเมตร มีขนสีน้ำตาลปกคลุม

ว่านนาคราช

ชื่ออื่น ๆ : เฟินนาคราช

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Davallia denticulata* (Burm. f.) Mett. ex Kuhn

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น พืชจำพวกเฟิน อิงอาศัย ลำต้นเป็นเหง้ายาวเกาะเลื้อย ปกคลุมด้วยเกล็ดหนาแน่นทั่วทั้งเหง้า เกล็ด รูปไข่ กว้างประมาณ 1.5 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร ปลายเรียววากคล้ายหาง ขอบมีขนครุย สีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลเข้ม

ใบ ใบประกอบแบบขนนก 4 ชั้น รูปกึ่งสามเหลี่ยม กว้างประมาณ 50 เซนติเมตร ยาวประมาณ 60 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม ใบย่อยคู่ล่างสุดมีขนาดใหญ่ที่สุด รูปกึ่งสามเหลี่ยม กว้างประมาณ 30 เซนติเมตร ยาวประมาณ 35 เซนติเมตร โคนรูปปลีมหากว้าง ใบย่อยชั้นที่ 2 รูปขอบขนานถึงรูปขอบขนานแกมรูปกึ่งสามเหลี่ยม ปลายค่อนข้างแหลมถึงเรียวแหลม ก้านสั้น ใบย่อยชั้นที่ 3 รูปขอบขนานเฉียงขึ้นด้านบน กว้างประมาณ 0.4 มิลลิเมตร ปลายกลมมน โคนเป็นรูปปลี ขอบหยักเป็นพูแหลม แผ่นใบบาง ค่อนข้างแข็ง สีเขียว เห็นเส้นใบชัดเจน

กลุ่มอับสปอร์ เกิดที่ขอบพู เยื่อคลุมรูปถ้วย กว้างประมาณ 0.4 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 0.7 มิลลิเมตร

พบตามป่าดิบชื้นหรือป่าดิบเขา ขึ้นเกาะเลื้อยตามต้นไม้และซอกหินบริเวณที่ได้รับแสงมาก ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,000 เมตร ในประเทศไทยพบได้ทั่วทุกภาค

เถาอรคนธ์

ชื่ออื่น ๆ : เครือปด, ปดลีน, ย่านปด, ย่านเปล้า, รสสุคนธ์แดง, อรคนธ์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tetracera indica* (Christm. & Panz.) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็ง ยาวได้ถึง 10 เมตร เถาสีน้ำตาลแดง

ใบ เป็นเดี่ยว เรียงสลับ รูปร่างรูปขอบขนานหรือรูปไข่กลับ กว้าง 3-5 เซนติเมตร ยาว 6-10 เซนติเมตร ปลายใบมนถึงแหลม โคนใบแหลม ขอบใบจักเป็นซี่ห่างๆ แผ่นใบเรียบ มีขนตามเส้นใบด้านล่าง ก้านใบสั้นสีแดง ยาว 0.5-1 เซนติเมตร

ดอก เป็นดอกช่อ แบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด ดอกขนาด 2.5-3 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 4 กลีบ สีเขียวแกมแดง กว้าง 7-9 มิลลิเมตร ยาว 8-10 มิลลิเมตร ไม่มีขน กลีบดอก 4 กลีบ รูปไข่กลับ กว้าง 6-8 มิลลิเมตร ยาว 12-15 มิลลิเมตร มีกลิ่นหอม กลีบดอกสีขาวอมชมพู ไร่อง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมาก ปลายก้านชูอับเรณูสีแดง ส่วนโคนก้านสีขาว รังไข่มี 3-4 คาร์เพล ด้านหลังมีขนแข็งประปราย

ผล เป็นแบบแคปซูลแห้งแตกแนวเดียว คล้ายทรงกลม กว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ปลายผลมีจะงอยแหลมยาว 2-6 มิลลิเมตร ผลมักอยู่รวมกันประมาณ 3 ผล ผลมีขนาด 0.8 เซนติเมตร สีส้มถึงสีแดง เมล็ด รูปไข่สีดำ มีสองเมล็ดหรือมากกว่า กว้างประมาณ 2-3 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 3-4 มิลลิเมตร มีเยื่อหุ้มเมล็ดสีแดงสด ยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ที่ฐานเป็นชายครุย พบตั้งแต่ระดับน้ำทะเลจนถึง 600 เมตร

รสสุคนธ์

ชื่ออื่น ๆ : เถาะกะปดใบเลื่อม, บอระคน, ปดคาย, ปดน้ำมัน, ปดเลื่อน, ปละ, มะตาดเครือ, รสสุคนธ์ขาว, สุนทรธรส

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tetracera loureireii* (Finet & Gagnep.) Pierre ex Craib

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้เถาเลื้อย เนื้อแข็งขนาด อายุหลายปี ลำต้นสีน้ำตาล แตกกิ่งก้านมาก

ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ รูปรีถึงรูปขอบขนาน กว้าง 4-7 เซนติเมตร ยาว 7-16 เซนติเมตร ปลายใบแหลมถึง โคนใบเรียวแหลม ขอบใบจักฟันเลื่อย ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม สาก เส้นใบเป็นร่องลึก

ดอก สีขาว กลิ่นหอม ออกเป็นช่อแบบช่อกระจุกแยกแขนงตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง สีเขียวอ่อน รูปรี มี 3 กลีบ ติดทนจนรังไข่กลายเป็นผล กลีบดอกบาง รูปรี 5 กลีบ หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้ เป็นเส้นเล็ก ๆ จำนวนมาก ดอกบานเต็มที่กว้าง 0.8-1 เซนติเมตร

ผล ผลสดแบบมีเนื้อ ค่อนข้างกลม ออกเป็นกระจุก 3-4 ผล เมล็ดรูปไข่ สีดำเป็นมันมีเนื้อเยื่อสีแดง หุ้มเมล็ด มี 1 เมล็ดต่อผล

เคี่ยม

ชื่ออื่น ๆ : เคี่ยมขาว, เคี่ยมแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cotylelobium lanceolatum* Craib

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ลำต้นตั้งตรง มีความสูงประมาณ 20-40 เมตร ลักษณะเรือนยอดเป็นพุ่มทึบ รูปเจดีย์แบบต่ำ ๆ ส่วนเปลือกต้นเป็นสีน้ำตาล เปลือกเรียบ มีรอยด่างสีเทาและสีเหลืองสลับกัน และมีต่อมระบายอากาศกระจายอยู่ทั่วไป เปลือกด้านในเป็นสีน้ำตาลอ่อน มีขนสีตามลำต้นและจะจับกันเป็นก้อนสีเหลืองเมื่อทิ้งไว้นาน ๆ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ด (โดยเด็ดปีกออกก่อนการนำไปเพาะ) และวิธีการตอนกิ่ง เจริญเติบโตได้ในดินทุกชนิด ชอบดินร่วนและดินร่วนปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดี ชอบความชื้นสูงและแสงแดดปานกลาง โดยต้นเคี่ยมสามารถพบขึ้นได้ทั่วไปตามป่าดงดิบทางภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป และทางภาคใต้ของพม่าลงไปจนถึงภาคเหนือของประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 10-100 เมตร ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีต้นเคี่ยมอยู่ 2 ชนิด คือ เคี่ยมขาวและเคี่ยมดำ ซึ่งเคี่ยมดำเปลือกต้นจะหนาและเข้มกว่าเปลือกต้นเคี่ยมขาว

ใบ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่ ปลายใบสอบเรียวหรือหยักเป็นติ่งยาว ส่วนโคนใบมน ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2-5 เซนติเมตรและยาวประมาณ 5-18 เซนติเมตร แผ่นใบหนา หลังใบเรียบเป็นมัน ส่วนท้องใบมีขนสีน้ำตาลปนสีเหลืองเป็นกระจุก

ดอก ดอกสีขาวมีกลิ่นหอมแบบอ่อน ๆ ออกดอกเป็นช่อตามยาวที่ปลายกิ่งและตามง่ามใบ

ผล ลักษณะของผลเป็นรูปทรงกลม มีขนาดเล็ก ผลมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.7 เซนติเมตร มีขนนุ่มคล้ายขนกำมะหยี่สีน้ำตาล มีปีก 5 ปีก แบ่งเป็นปีกยาว 2 ปีก ปลายปีกมนเรียวสอบมาทางโคน มีเส้นตามยาว 5 เส้น และปีกสั้นอีก 3 ปีก ลักษณะเป็นรูปหอก ยาวประมาณ 1 ใน 3 รองรับผลอยู่ และจะติดผลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

ตะเคียนทอง

ชื่ออื่น ๆ : กะกั้, โกกั้, แคน, จะเคียน, จีองงา, จูเค้, โซเก, ตะเคียน, ไพร

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hopea odorata* Roxb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ต้นขนาดใหญ่ ไม้ผลัดใบ สูง 20 - 40 เมตร ลำต้นเปลาตรง เปลือกหนาสีน้ำตาล มีชั้นสีเหลืองเกาะตามเปลือก ทิวใบ ต้นเล็กเปลือกจะเรียบ แต่เมื่อเป็นต้นใหญ่เปลือกจะแตกเป็นสะเก็ด เรือนยอดเป็นพุ่มทึบกลมหรือรูปเจดีย์ต่ำ ๆ

ใบ เป็นใบเดี่ยวออกสลับ รูปไข่แกมรูปหอกหรือรูปดาบ ท้องใบจะมีตุ่มคอมเมเชียเกลี้ยง ๆ อยู่ตามง่ามแขนงใบ

ดอก ดอกเล็กสีขาว ออกเป็นช่อยาว ๆ ตามง่ามใบและปลายกิ่งกลิ่นหอมก้านดอกและกลีบรองกลีบดอกมีขนนุ่มกลีบดอก มีอย่างละ 5 กลีบโคนกลีบเชื่อมติดกัน

ผล กลมหรือรูปไข่เกลี้ยงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.6 ซม ยาว 1 ซม. ปีกยาวหนึ่งคู่รูปใบพาย ปีกสั้นมีความยาวไม่เกินความยาวตัวผล

ภาพดอกและผลจาก : <http://www.phargarden.com>

พะยอม

ชื่ออื่น ๆ : กะยอม, กุวิง, ขะยอม, แคน, เชียง, เชี่ยว, ยอม, สุกรม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Shorea roxburghii* G. Don

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้น สูง 15-30 เมตร เปลือกสีเทาเข้ม แตกเป็นร่องตามยาว

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรีหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ปลายมนหรือเป็นติ่งสั้น โคนมน ขอบเป็นคลื่น ใบบาง ผิวเกลี้ยง เป็นมัน แผ่นใบสีเขียว ใต้ใบมีขนนุ่ม เส้นใบชัดเจน

ดอก ดอกเป็นช่อแบบช่อกระจุก ออกตามปลายกิ่ง ดอกสีขาว โคนกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 แฉก เรียงเวียนแบบก้าน กีบดอกเชื่อมติดกัน บิดเป็นเกลียว ดอกมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ช่วงเย็น ออกดอกช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

ผล รูปกระสวย กว้างประมาณ 1 ซม. ยาว 2 ซม. ปีกสั้น 2 ปีก ยาวประมาณ 2 ซม. ปีกยาว 3 ปีก ยาวประมาณ 8 ซม. มีเส้นปีกปีกละ 10 เส้น

พินจำ

ชื่ออื่น ๆ : ซ้ำมอด, ซัน, ซี, ซีตง, ต่าง, ตำเสา, เต็งตง, ยางหนู, รือเสาะ, สักเขา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Vatica odorata* (Griff.) Symington

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นตรง เปลือกเรียบเกลี้ยง มีน้ำยางสีขาวใส

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับหรือเรียงเวียน รูปใบรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-5.5 เซนติเมตร ยาว 7-16 เซนติเมตร ปลายใบมนหรือแหลม ฐานใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบ ก้านใบยาว 1-5 เซนติเมตร เส้นใบยกขึ้น เส้นแขนงใบเป็ยวไปทางเส้นกลางใบ ทุใบรูปสามเหลี่ยม หลุดร่วงง่าย ที่งรอยแผลไว้ที่กิ่ง ก้านใบมีขนสีแดง

ดอก มีดอกสีขาว มีกลิ่นหอม ช่อดอกแบบช่อกระจະ ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกัน มีขนสีน้ำตาลปกคลุม กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว ดอกบานเต็มที่ขนาด 1-1.5 เซนติเมตร

ผล ผลแห้งรูปไข่ มีปีกยาว 2 ปีกสั้น 3 ผลแก่สีส้มแดง ขนาด 5-7 เซนติเมตร เขียวเข้ม

จันทน์ดำ

ชื่ออื่น ๆ : โโกพนม, ติงู, ตาดำ, นางดำ, ไม้ดำ, ย่างทราย, ฮาแรปราง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Diospyros venosa* Wall. ex A. DC.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง ๕-๒๐ เมตร ลำต้นค่อนข้างตรง มักเป็นพุ่มนอ เปลือกดำ เนื้อไม้ขาว กิ่งอ่อนมีขนนุ่ม

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงแบบสลับกัน รูปไข่ กว้าง ๓.๕-๗ ซม. ยาว ๗-๑๕ ซม. โคนใบมนป้อม ปลายใบมีทั้งเรียวแหลม และมน เนื้อใบค่อนข้างหนา เรียบ ก้านใบยาวราว ๕ มม. ไม่มีขน

ดอก ออกเป็นช่อสั้นๆ ช่อดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอาจอยู่บนต้นเดียวกันหรือต่างต้นกันก็ได้ ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ ๓ กลีบ น้อยมากที่จะมี ๔ กลีบ ดอกตัวผู้อยู่บนช่อสั้นๆ มีก้านดอกยาวราว ๒ มม. มีขนนุ่มประปราย โคนกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ด้านนอกมีขนนุ่ม ด้านในเกลี้ยง โคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน ด้านนอกมีขนนุ่ม ด้านในเกลี้ยง เช่นเดียวกับกลีบเลี้ยง เกสรตัวผู้มี ๖-๑๖ อัน เรียงกันอยู่รอบ ๆ รังไข่เทียม กลีบเลี้ยงไม่มีขน ดอกตัวเมียอาจออกเป็นช่อสั้นๆ หรือออกเดี่ยว ๆ ตามกิ่งหรือซอกใบ ก้านดอกยาวราว ๒ ซม. มีขนนุ่มประปราย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกเหมือนดอกตัวผู้ แต่มีขนาดใหญ่กว่า รังไข่ป้อม กลีบเลี้ยง มี ๖ ช่อ ปลายแยกเป็น ๒-๓ แฉก

ผล รูปกลมรี โดขนาดวัดผ่าศูนย์กลางได้ ๐.๗-๑.๕ ซม. ยาว ๑-๒.๕ ซม. ผิวเกลี้ยง แต่มักมีจุดประสีน้ำตาลอยู่ทั่วไป ผิวแข็ง แก่จัดจะแห้งเปราะ กลีบจุกลม มี ๓ กลีบ มีน้อยมากที่จะมี ๔ กลีบ รูปสามเหลี่ยม โคนติดกัน ปลายพับกลับ ขอบเรียบ

พญารากดำ

ชื่ออื่น ๆ : คำดง, ดีหมี, น้ำจ้อย, พลับดำ, มะเขือเถื่อนม, ดีดำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Diospyros variegata* Kurz

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 10-20 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้นเปลาตรง เปลือกสีดำ แตกเป็นสะเก็ด กิ่งอ่อนเกลี้ยง

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนาน ยาว 15-30 เซนติเมตร ปลายมน หรือเป็นติ่งแหลม โคนสอบหรือมน ขอบเรียบเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบหนา และเกลี้ยง

ดอก ดอกออกตามซอกใบ ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้นกัน ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อสั้น ดอกเพศเมียออกเดี่ยว ๆ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอกรูปคณฑี ปลายแยกเป็น 4 กลีบ

ผล ผลรูปกลม ขนาด 3-4 เซนติเมตร มีกลีบเลี้ยงติดทน

ลำปัด

ชื่ออื่น ๆ : ขี้หนู, ไคร้มด, ตำตง, ทิ้งทวด, นมหนู, ปูละแซ, ลำปัดทะเล, ลำอิด, สลักดำ, หมากขี้หนู, หมากน้อย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Diospyros vera* (Lour.) A. Chev.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ต้น สูงถึง 10 เมตร เปลือกนอกสีเทาอมดำ กิ่งมีขนสั้นนุ่มถึงขนหยาบแข็ง

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรี รูปไข่กลับ หรือรูปขอบขนาน ยาว 2-8 เซนติเมตร กว้าง 1-3 เซนติเมตร ก้านใบ ยาว 4-5 มิลลิเมตร

ดอก แยกเพศต่างต้นกัน ช่อดอกเพศผู้ ประกอบด้วย 1-3 ดอกย่อย ก้านดอกย่อยสั้น กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปถ้วย มีขนสั้น กลีบดอกแยกเป็น 3 แฉก เกสรเพศผู้ มี 5-8 อัน ดอกเพศเมีย มีก้านสั้นหรือไม่มีก้าน สีขาวหรือสีเหลืองอ่อน ออกดอกระหว่างเดือน มกราคม - มีนาคม

ผล มีเนื้อหนึ่งหรือหลายเมล็ด ผลจะแก่ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม

ทึงทวด

ชื่ออื่น ๆ : จะนา, ยิงตวด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Vaccinium bracteatum* Thunb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่ม

ใบ ใบออกสีชมพูอมแดง ผลิใบอ่อนเป็นช่วง ๆ

ดอก เป็นดอกช่อ มีกลิ่นหอม ดอกเรียงตัวเป็นแถว ก้านห้อยลง ดอกสีชมพูหรือขาว

ผล เป็นสดกลม สีดำอมแดง

ตานครบ

ชื่ออื่น ๆ : แก่นแดง, เข้ตมูล, จำเองเซก, เจตมูล, โตนทุ่ง, ตำนหัวนหด,
ผักโขมโคก, มะโหกต้น, รุ่งไร่, หญ้าหุ่นไห้

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Erythroxylum cambodianum* Pierre

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ประมาณ 7 เมตร

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับในระนาบเดียวกัน รูปรีหรือรูปไข่กลับ ยาว 6-14 เซนติเมตร
ปลายใบมนหรือเว้าตื้นๆ โคนใบรูปลิ้ม แผ่นใบเกลี้ยง

ดอก ดอกออกเป็นกระจุกตามซอกใบ ก้านดอกยาว 0.3-1 เซนติเมตร ขยายในผล
กลีบเลี้ยง 5 กลีบ หลอดกลีบสั้น กลีบรูปสามเหลี่ยม

ผล ผลมีผนังชั้นในแข็ง รูปรีหรือรูปขอบขนาน ยาว 0.8-1.1 เซนติเมตร สุกสีแดง

ชันทองพญาบาท

ชื่ออื่น ๆ : กระดุก, ขนุนตง, ขอบนางนึ่ง, อัมตสุกร, ชันทอง, ข้าวตาก, ขุนทอง, ดูกหิน, มะดุกตง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Suregada multiflora* (A. Juss.) Baill.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 7-15 เมตร เป็นพุ่มไม้ที่มีทรงพุ่มแน่นทึบ ลำต้นตั้งตรง เปลือกต้นมีสีน้ำตาลแก่ ผิวบางเรียบ ส่วนกิ่งก้านกลมสีเทา กิ่งมักจะห้อยลง และบริเวณกิ่งมีขนรูปดาวขึ้นปกคลุม และมีเนื้อไม้สีขาว

ใบ เป็นใบเดี่ยว แบบเรียงสลับโดยจะออกตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ลักษณะของใบเป็นรูปขอบขนานแกมรูปหอก ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบแหลม เนื้อใบมีลักษณะหนาและเหนียว หลังใบเรียบลื่นเป็นมัน ท้องใบเรียบและมีสีอ่อนกว่าหลังใบ ผิวใบด้านล่างมีต่อมสีเหลืองและมีขนเป็นรูปดาว ส่วนขอบใบจักเป็นซี่ฟัน ใบมีความกว้างประมาณ 4-10 เซนติเมตร และยาวประมาณ 10-20 เซนติเมตร ส่วนก้านใบยาว 2-5 มิลลิเมตร และส่วนของหูใบมีขนาดเล็กประมาณ 2 มิลลิเมตร

ดอก ออกเป็นกระจุกมีสีเขียวอมเหลืองอ่อน มีกลิ่นหอม โดยจะออกเป็นช่อสั้นๆ ตรงชอกใบ โดยแต่ละช่อจะมีดอกย่อย ช่อละ 5-10 ดอก มีใบประดับยาว 1 มม. กว้างประมาณ 0.8 มม. เป็นรูปหอก ตรงปลายแหลม ดอกเป็นแบบแยกเพศ แยกต้น ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้ มีขนาด 2.5 มิลลิเมตร มีเกสรเพศผู้ 35-60 อัน ส่วนดอกเพศเมีย ลักษณะเหมือนดอกเพศผู้ โดยมีรังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มีขนหนาแน่น รังไข่มี 3 ช่อง ก้านเกสรตัวเมีย 3 อัน

ผล เป็นผลเดี่ยวแต่ออกเป็นกระจุก มีลักษณะเกือบกลม ผิวผลเกลี้ยง มีขนาดประมาณ 2-5 มิลลิเมตร ผลอ่อนเป็นสีเขียว เมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนสีเหลืองอมส้ม แตกตามพู มีพู 3 พู ภายในผลจะมีเมล็ดอยู่ 3 เมล็ด เมล็ดค่อนข้างกลม หนึ่งผลมี 3 เมล็ด ตามพู ๆ ละ 1 เมล็ด มีขนาด 7-8 มิลลิเมตร สีน้ำตาลเข้ม และมีเนื้อบาง ๆ สีขาว (aril) หุ้มเมล็ดอยู่

มะกล่ำตาหนู

ชื่ออื่น ๆ : กล่ำเครือ, กล่ำตาไก่, ซะเอมเทศ, มะขามเถา, มะแค๊ก, ไม้ไฟ, หมากกล่ำตาแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Abrus precatorius* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้เถาเลื้อยอายุหลายปี สูงถึง 5 เมตร เถาเนื้ออ่อน สีเขียว ขนาดเล็ก เถากลมเล็กเรียวยาวและมีขนสีขาวปกคลุม โคนเถาช่วงล่างจะแข็งและมีขนาดใหญ่

ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงสลับ ก้านหนึ่งจะมีใบย่อย 8-20 คู่ ใบย่อยรูปรีแกมขอบขนาน ปลายใบมีหนามขนาดเล็กติดอยู่ ใบยาว 5-20 มิลลิเมตร กว้าง 3-8 มิลลิเมตร โคนใบมน ปลายใบมน ขอบใบเรียบขนาน หน้าใบเรียบ หลังใบมีขนปกคลุม ท้องใบมีขนเล็กน้อย มีหูใบ

ดอก ออกเป็นช่อแบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบ ยาว 2.5-12 เซนติเมตร ก้านช่อดอกใหญ่ นิ่ม มีขนปกคลุม ยาว 9 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงเป็นสีเขียวหรือสีม่วงอ่อน เชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกมีรอยหยัก 4 รอยฟันเป็นสีเขียวอมเหลือง ผิวนอกมีขนปกคลุม กลีบดอกล่างจะใหญ่กว่ากลีบดอกช่วงบน และจะอัดแน่นติดกันอยู่ในช่อเดียวกัน ดอกรูปดอกถั่ว กลีบดอกสีชมพูแกมม่วง ดอกขนาดเล็ก ยาว 3 มิลลิเมตร กลีบกลางรูปไข่กลับ กลีบคู่ข้างรูปขอบขนาน กลีบคู่ล่างรูปไข่แกมรูปขอบขนาน มีเกสรตัวผู้ 9 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่รูปขอบขนาน มีขน ติดกันเป็นกระจุก ใบประดับรูปหอก ใบประดับย่อยรูปแถบแกมรูปขอบขนาน ปลายแหลม

ผล เป็นฝักรูปทรงกระบอกแกมรูปไข่ ออกเป็นพวง ยาวแบน ยาว 2-4.5 เซนติเมตร กว้าง 1.2-1.4 เซนติเมตร มีขนสีน้ำตาล ปลายฝักแหลม เปลือกฝักเหนียว ฝักอ่อนมีสีเขียว ฝักแก่แตกได้ตามแนวยาว ภายในฝักมีเมล็ดอยู่ 3-6 เมล็ด รูปกลมรี เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3-5 มิลลิเมตร สีแดง บริเวณหัวจะมีแถบสีดำ ผิวเรียบ เงามัน พบตามป่าเต็งรัง ออกดอกราวเดือนกันยายนถึงธันวาคม

มะค่าแต้

ชื่ออื่น ๆ : กรอถือส, กอกก่อ, ก่อเกาะ, ก้าเกาะ, แต้, มะค่าหนาม, มะค่าหุ้ม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Sindora siamensis* Teijsm. ex Miq. var. *siamensis*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้น มีความสูงของต้นประมาณ 10-15 เมตร แตกกิ่งก้านแผ่กว้าง มีเรือนยอดเป็นรูปร่มหรือเป็นทรงเจดีย์ต่ำ กิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาล เปลือกต้นเรียบเป็นสีเทาคล้ำ

ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกออกเรียงสลับ มีใบย่อยประมาณ 3-4 ใบ แกนข้อใบยาวประมาณ 2-4 เซนติเมตร ลักษณะของใบเป็นรูปรีหรือรูปไข่ ปลายใบเว้าตื้น โคนใบเป็นรูปลิ้ม ส่วนขอบใบเป็นคลื่น ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3-8 เซนติเมตรและยาวประมาณ 6-15 เซนติเมตร แผ่นใบหนา แผ่นใบด้านบนมีขนหยาบ ส่วนด้านล่างไม่มีขนนุ่ม

ดอก ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบหรือตามปลายกิ่ง ช่อดอกยาวประมาณ 10-25 เซนติเมตร ดอกเป็นสีเหลืองแกมเขียว มีกลีบเลี้ยงหนา 4 กลีบ ลักษณะเป็นรูปไข่กว้าง ปลายกลีบมีหนามขนาดเล็ก ส่วนกลีบดอกยาวประมาณ 7 มิลลิเมตร ดอกมีเกสรเพศผู้ 10 ก้าน และมี 2 ก้านใหญ่กว่าก้านอื่น ๆ ด้านนอกดอกมีขนสีน้ำตาล ก้านดอกยาวประมาณ 0.2-0.4 เซนติเมตร โดยจะออกดอกในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม

ผล ผลเป็นฝักเดี่ยวแบนค่อนข้างกลม ที่ผิวเปลือกมีหนามแหลมอยู่ทั่วไป ผลเป็นรูปไข่กว้างหรือเป็นรูปโล่ โคนเบี้ยวและมีติ่งแหลม มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4.5-10 เซนติเมตร พอแห้งจะแตกออกเป็น 2 ซีก ภายในมีเมล็ดสีดำประมาณ 1-3 เมล็ด โดยผลจะแก่ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน

หทัยทะเล

ชื่ออื่น ๆ : ขยี้, ปารี, หยีน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Derris indica* Bennet

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ขนาดกลาง ความสูงของลำต้น 5-15 ม. ลักษณะเรือนยอดกว้าง ลำต้นมักคดงอ แตกกิ่งก้านตั้งแต่ระดับต่ำและแตกกิ่งก้านมาก สีของเปลือกสีน้ำตาลล่อมเขียวเปลือกมีผิวเรียบและอาจจะแตกเป็นสะเก็ดบ้างเล็กน้อย

ใบ เป็นใบประกอบชั้นเดียวการเรียงตัวของใบย่อยแตกตรงกันข้าม มีใบย่อยที่ปลายก้านใบ จำนวนใบย่อย

5-7 ใบ ก้านใบประกอบยาว 10-15 ซม. ก้านใบย่อยมีความยาว 1-2 ซม. สีของใบเขียวเข้มเป็นมัน ผิวใบเรียบ ขอบใบเรียบขนาดของใบ 3-10 × 5-15 ซม.

ดอก เป็นดอกช่อแตกตามง่ามใบ แบบช่อกระจาย ความยาวของช่อดอก 10-20 ซม. มีดอกย่อยจำนวนมาก สีของดอกม่วงขาว คล้ายดอกถั่ววงกลีบเลี้ยงเป็นรูปถ้วยสีเขียวไม่มีก้านดอกย่อย

ผล เป็นผลเดี่ยวรูปร่างค่อนข้างแบน เมื่ออ่อนมีลักษณะแบน ปรายผลแหลมเป็นรูปวงรีที่ไม่สมมาตร ขนาดของผล 2.5-5 × 5.-7.5 ซม. ผิวเกลี้ยงมีสีเขียวออกเหลืองเล็กน้อย

วงศ์ดอกหรีดเขา GENTIANACEAE

กันเกรา

ชื่ออื่น ๆ : ตะมะชู, ตาเตรา, ต้ามูชู, ต้าเสา, มันปลา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Fagraea fragrans* Roxb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงประมาณ 25 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดรูปสามเหลี่ยมหรือกลมทึบ เปลือกสีน้ำตาลเข้มแตกเป็นร่องลึกไม่เป็นระเบียบ

ใบ เดี่ยว เรียงตรงกันข้าม ใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 8-11 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบแหลม ใบหนาคล้ายหนังสีเขียวเข้มเป็นมัน ขอบใบเรียบ เส้นแขนงใบข้างละ 6-10 เส้น ก้านใบยาว 0.6-1.8 ซม. มีหูใบระหว่างก้านใบคล้ายรูปถ้วยเล็ก ๆ

ดอก เป็นช่อแบบช่อเชิงหลั่น ที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาว เมื่อใกล้โรยเปลี่ยนเป็นสีเหลือง โคนกลีบดอกเชื่อมต่อกันรูปทรงกระบอก คอหลอดดอกกว้างประมาณ 0.6 เซนติเมตร ปลายแยก 5 แฉก ดอกมีกลิ่นหอม ออกดอกช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน

ผล แบบผลมีเนื้อหลายเมล็ด รูปกลม ขนาด 5-8 มม. ปลายผลมีติ่งแหลมสั้นๆ ผลอ่อนสีส้ม เมื่อแก่เต็มที่เปลี่ยนเป็นแดงเลือดนก มีรสขม เมล็ดจำนวนมาก ขนาดเล็ก สีน้ำตาลไหม้

รักทะเล

ชื่ออื่น ๆ : บงบัง, บ่งบง, โหระ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Scaevola taccada* (Gaertn.) Roxb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น จัดเป็นไม้พุ่ม ที่มีความสูงของต้นประมาณ 2-5 เมตร แตกกิ่งก้านมาก ลำต้นตั้งตรงหรือแผ่ไม่เป็นระเบียบ เปลือกต้นเรียบ ลำต้นมีสีน้ำตาล และมียางสีขาวข้น กิ่งอ่อนอวบน้ำเป็นสีเขียว และมีขนนุ่มที่ซอกใบ

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกันแบบสลับหนาแน่นอยู่ที่ปลายกิ่ง ลักษณะของใบเป็นรูปไข่กลับ หรือเป็นรูปช้อนแฉกรูปไข่กลับ ปลายใบมนกลม โคนใบเรียวแหลมหรือสอบเป็นรูปลิ้ม ส่วนขอบใบเรียบถึงหยักมนหรือเว้าเป็นคลื่น ๆ และมีจุดสีเหลืองอมเขียวตามขอบใบมีขนาดกว้างประมาณ 5-10 เซนติเมตร และยาวประมาณ 12-15 เซนติเมตร แผ่นใบหนา กิ่งอวบน้ำ หลังใบเรียบเป็นมันถึงมีขนอ่อนปกคลุม เส้นใบเป็นแบบร่างแหขนนก ส่วนก้านใบมีสั้นมาก และมีกลุ่มขนสีขาวอยู่ตามซอกใบ ใบอ่อนขอบใบจะม้วนลง

ดอก เป็นช่อแบบกระจุก โดยจะออกตามซอกใบ มีดอกย่อยประมาณ 2-3 ดอก ใบประดับมีขนาดเล็ก ลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมแคบ ส่วนดอกมีลักษณะตุ่มโค้ง โกงลงคล้ายรูปหัวใจ ดอกบานจะเป็นรูปปากเปิด กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปประซัง ส่วนปลายแยกเป็นแฉกขนาดเล็ก 5 แฉก ส่วนดอกย่อยจะเป็นสีขาวมีลายสีม่วงอ่อน มีกลีบดอก 5 กลีบ ลักษณะเป็นแฉกรูปใบหอก ขอบกลีบดอกเป็นคลื่น ๆ และย่น โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดและผ่าออกทำให้กลีบดอกเรียงกันอยู่เพียงด้านเดียว (ด้านบนของดอกฉีกออกหนึ่งด้าน ทำให้แฉกกลีบดอกทั้ง 5 โค้งลงด้านล่าง) ดอกมีเกสรเพศเมียโค้งเด่น ยอดเกสรมีเยื่อลักษณะเป็นรูปถ้วยคลุม เมื่อดอกบานเต็มที่จะมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร ส่วนก้านดอกย่อยยาวได้ประมาณ 0.5-1 เซนติเมตร

ผล เป็นผลสดแบบมีเนื้อ ลักษณะของผลเป็นรูปทรงกลม ปลายผลมีกลีบเลี้ยงของดอกติดอยู่ ผิวผลเรียบ ผลสดเป็นสีขาวขุ่น เมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอ่อน มีขนาดประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ภายในผลมีเมล็ดแข็งประมาณ 1-2 เมล็ด

แต้ว

ชื่ออื่น ๆ : ต้าว, แต้วคา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cratoxylum maingayi* Dyer

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางเมื่อต้นยังเล็กจะมีหนามแต่ไม่แหลม สูงประมาณ 6-25 เมตร เปลือกสีน้ำตาลเข้มเป็นสะเก็ด

ใบ ออกเป็นคู่ ๆ ตรงข้ามกันก้านใบมีขนยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ลักษณะของใบขอบขนานปลายใบและโคนแหลมหรือมนเล็กน้อยเนื้อบาง เส้นใบชัด

ดอก ออกเป็นช่อสั้นๆ หรือเป็นกระจุก ใน 1 ช่อ มีประมาณ 5-7 ดอกออกตาโคนใบที่ร่วงไปแล้ว ดอกสีชมพู มี 5 กลีบกลีบรองดอกสีเขียว มีกลิ่น

ผล เป็นรูปไข่ตรงปลายดอกมีก้านเกสรตัวเมีย 3 แฉก เมื่อผลแก่จัดจะแตก 3 แฉก ยาวประมาณ 2 เซนติเมตร

ตีนนก

ชื่ออื่น ๆ : กะพุน, กานน, กาสามปึก, ไข่เน่า, โคนสมอ, ตะพุนทอง, นน, สมอบ่วง, สวองหิน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Vitex pinnata* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ผลัดใบ แต่ผลิใบใหม่ไว สูง 8-15 เมตร ลำต้นเปลาตรง เรือนยอด เป็นพุ่มแผ่กว้าง ทึบ กิ่งอ่อนเป็นสันสี่เหลี่ยมตามยาว ทั้งกิ่งอ่อนและยอดอ่อน มีขนยาวๆ นุ่มๆ หนาแน่น

ใบ เป็นใบประกอบรูปมือ มีใบย่อย 3-5 ใบ ก้านใบยาว 5-10 เซนติเมตร แผ่นใบย่อยรูปรี รูปไข่ ถึงรูปไข่กลับ กว้าง 3-10 เซนติเมตร ยาว 5-27.5 เซนติเมตร ผิวใบด้านบนเกลี้ยง หรือมีขนประปรายตามเส้นใบ ผิวใบด้านล่างมีขนปลายหูถึงแหลมหรือบางครั้งเรียวยแหลม โคนสอบและมักเรียวยแคบ เส้นแขนง 8-12(-20)คู่

ดอก เป็นดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ยาว 7-20 เซนติเมตร ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบดอก 5 กลีบ กลีบบนมี 4 กลีบ กลีบล่างมี 1 กลีบ สีน้ำเงินหรือสีม่วงอ่อน โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปถ้วย ปลายแยกเป็นสองปาก เกสรเพศผู้มี 4 อัน ติดกับหลอดกลีบดอก สัน 2 อัน ยาว 2 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่อยู่เหนือวงกลีบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปถ้วย ปลายแยกเป็นติ่งรูปสามเหลี่ยม มีขนสั้น ไม่มีก้านดอก

ผล เป็นผลกลม เล็ก วัดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5-8 มิลลิเมตร ผลแก่จัดสีดำ ภายในมี 1-2 เมล็ด

สังวาลพระอินทร์

ชื่ออื่น ๆ : เที่ยงคำ, เที่ยงคำโคก, ซ้องนางคลี่, เซาะเปียง, ผักปลัว, รั้งกะสา, รั้งนกกะสา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cassytha filiformis* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เถาเลื้อยกิ่งกาฝาก ลักษณะคล้ายต้นฝอยทอง ลำต้นเลื้อยพาดพันกับต้นไม้อื่น ยอดอ่อนของเถามีขนนุ่ม ๆ สีเหลืองขึ้นปกคลุมอยู่ ลักษณะของลำต้นหรือลำเถามีลักษณะเป็นเส้นกลมยาว ไม้ใหญ่ เป็นสีเขียว เขียวอมเหลือง หรือสีเขียวออกเทา ส่วนกลางหรือโคนของลำของลำเถาไม่มีขนหรืออาจจะมีบ้างเล็กน้อย ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด จัดเป็นพรรณไม้กลางแจ้งที่ ชอบอาศัยเกาะพาดพันต้นไม้อื่น ๆ ขึ้นได้ในดินทุกชนิด ชอบความชื้นบ้าง

ใบ ใบมีขนาดเล็กมาก หรือแทบไม่มี โดยใบจะมีลักษณะเป็นเกล็ดรูปสามเหลี่ยม

ดอก ดอกเป็นช่อ ก้านช่อดอกยาวได้ประมาณ 2-5 เซนติเมตร ไม่มีก้านดอก ดอกมีขนาดเล็กสีขาว ในช่อหนึ่งมีดอก 6 ดอก กลีบดอกกลมมนเป็นรูปไข่ มีกลีบดอก 6 กลีบ แบ่งออกเป็นชั้น 2 ชั้น ชั้นนอกดอกมี 3 กลีบ ส่วนชั้นในดอกมี 3 กลีบ กลีบดอกชั้นในจะมีขนาดใหญ่กว่าชั้นนอก ยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร ส่วนกลีบเลี้ยงดอกเป็นสีเขียวขนาดเล็ก ดอกมีเกสรเพศผู้ 9 อัน และเกสรเพศเมีย 1 อัน เรียงตามชั้นของช่อบกลีบดอก

ผล ผลพบได้ในบริเวณดอก ผลมีขนาดเล็กมาก โดยมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 มิลลิเมตร (หรือขนาดเท่าเมล็ดถั่วเขียว) สีเขียว ลักษณะของผลเป็นรูปทรงกลมมีเนื้อนุ่มอยู่ภายในผล ภายในผลพบเมล็ดรูปกลม 1 เมล็ด

หมีเหม็น

ชื่ออื่น ๆ : กำปรนบาย, ดอกจุ่ม, ตังสีไพร, ทังบาน, มั่น, มะเย้อ, มือเบา, ยูปเหยา, เสเปียซู้, หมี, หมูทะลวง, หมูเหม็น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Litsea glutinosa* (Lour.) C. B. Rob.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 5-15 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดกลมทึบ เปลือกสีเทาอมน้ำตาล แตกเป็นร่องลึกและเป็นสันแหลม

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ กิ่งก้านสีเทา ใบรูปรี รูปไข่กลับหรือค่อนข้างกลม กว้าง 4-10 เซนติเมตร ยาว 7-20 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลมหรือกลม ฐานใบสอบหรือกลม ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย ผิวใบด้านบนเกลี้ยงเป็นมันด้านล่างมีขน เส้นแขนงใบข้างละ 8-13 เส้น

ดอก สีขาว ออกเป็นช่อแบบช่อซี่ร่มตามซอกใบและเป็นช่อแบบช่อเชิงลดที่ปลายกิ่งยาว 2-6 เซนติเมตร ดอกแยกเพศต่างต้น กลีบเลี้ยง 1-2 พู ไม่มีกลีบดอก ใบประดับ 4 ใบ ก้านช่อดอกและใบประดับมีขน ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเมษายน

ผล ผลสดเมล็ดเดี่ยวแข็ง ทรงกลม สุกสีม่วงปนดำก้านผลมีขน เมล็ดกลม เป็นผลเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม

เอียน

ชื่ออื่น ๆ : กะขิดผู้, แตยอยาแต

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Neolitsea zeylanica* (Nees & T. Nees) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ ต้นขนาดเล็กสูง 5-10 (20) เมตร ทรงต้นเรือนยอดกลมหรือเป็นพุ่มกว้าง กิ่งก้านเรียวเล็ก เปลือกเรียบหรือแตกเป็นร่องตื้นสีน้ำตาลเทาถึงสีน้ำตาลแดง เนื้อไม้มีกลิ่นหอมคล้ายเครื่องเทศ

ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ แผ่นใบรูปไข่ถึงรูปรี ขนาดกว้าง3-6ซม.ยาว6-14ซม. โคนใบสอบรูปกลมถึงแหลมขอบใบเรียบปลายใบเรียวแหลม เนื้อใบบาง แต่เหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนมีสีเขียวมันวาว ด้านล่างเป็นผ้าขาว ใบอ่อนสีชมพูเรื่อ

ดอก แบบช่อกระจุกสั้นๆคล้ายช่อซี่ร่ม ออกตามง่ามใบและปลายกิ่ง ดอกเล็ก สีเหลืองนวล

ผล แบบผลเมล็ดเดี่ยวแข็ง รูปทรงกลมมนเส้นผ่านศูนย์กลาง 6-7 มม. ก้านผลยาว 4-5 มม. อาจออกเป็นผลเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 - 6 ผล ผลสุกสีม่วงถึงดำ มี 1 เมล็ด ระยะออกดอกช่วง ตุลาคม-พฤศจิกายน ติดผล --ตุลาคม-ธันวาคม

กระโดน

ชื่ออื่น ๆ : กะนาวล, ขุย, แขงจิกแห้ง, ปุย, ผ้าฮาด, พุย, เส่เจ๊ะอะบะ, หูกวาง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Careya arborea* Roxb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง สูง 10-20 เมตร

ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียน ใบรูปไข่กลับหัว ปลายใบมนหรือแหลม ฐานใบแหลมหรือสอบแคบ ขอบใบหยักมน มีขนอ่อนบนก้านใบเป็นสีแดงเรื่อ ใบแก่ก่อนร่วงสีส้มแดง ขนาด 8-10x16-20 เซนติเมตร

ดอก เป็นช่อแบบกระจัง ออกปลายกิ่ง กลีบดอก 2 ชั้น ชั้นนอกสีชมพูเรื่อ ชั้นในสีขาว ปลายกลีบแตกเป็นเส้น กลีบเลี้ยง 4 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก โคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกอิสระ รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ มี 4 ช่อง ออกดอกพฤศจิกายนถึงมกราคม

ผล ผลสดแบบ berry กลม ขนาด 3-6 เซนติเมตร เมล็ดรูปรี มีหลายเมล็ด ผลแก่เดือนเมษายนถึงกรกฎาคม

กาฝากมะม่วง

ชื่ออื่น ๆ : กาฝากพุ่ม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrophthoe pentandra* (L.) Miq.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น หนสั้นนุ่มตามกิ่งอ่อน ช่อดอก และดอก

ใบ ใบเรียงห่าง ๆ รูปรีหรือรูปขอบขนาน ยาว 6-14 ซม. ปลายส่วนมากกลม โคนรูป
ลิ้ม เส้นใบชัดเจน ก้านใบยาว 0.5-2 ซม.

ดอก ช่อดอกแบบช่อกระจุกจะออกตามข้อ มี 6-12 ดอก แขนงช่อยาว 1-3.5 ซม. ก้าน
ดอกยาว 1-4 มม. ดอกสีเขียวหรืออมเหลือง ดอกตูมมี 5 สัน คอหลอดเว้า มักมีสีเข้ม หลอด
กลีบยาว 6-1.2 ซม. กลีบดอก 5 กลีบ ยาว 4-8 มม. พับงอกลับ ก้านชูอับเรณูที่ไม่แนบติด
หลอดกลีบดอกยาวเท่า ๆ หรือยาวกว่าอับเรณูเล็กน้อย มีขนกระจุกรูปดาวประปราย อับเรณู
ยาว 2-5 มม.

ผล ผลรูปไข่หรือรูปคนโท ยาว 0.8-1 ซม. สุกสีส้ม

กูดองแฉะ

ชื่ออื่น ๆ :-

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lygodium japonicum* (Thunb.) Sw.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เฝินพันเลื้อย แตกกิ่งได้อิสระ

ใบ ก้านใบ ส่วนที่ออกจากเหง้ายาว 10 เซนติเมตร สีฟางเข้ม ผิวค่อนข้างเกลี้ยงตลอดความยาวมีครีบแคบ ๆ ที่ผิวด้านบน มีใบย่อยด้านข้างจำนวนมากหลายคู่ ใบย่อย มีก้านใบ 2-3 มิลลิเมตร ใบรูปสามเหลี่ยมถึงรูปขอบขนานแกมสามเหลี่ยม สอบเล็กลงสู่ปลาย โคนใบรูปลิ้มกว้างหรือกึ่งตัดตรง หรือเป็นติ่งหู ขอบใบเรียบ ผิวใบค่อนข้างเกลี้ยง

สปอร์ กลุ่มอับสปอร์อยู่บนออกมาจากขอบใบย่อยที่สร้างอับสปอร์ กว้างประมาณ 2 มิลลิเมตร ยาว 0.3-1.2 เซนติเมตร เชื้อคลุมกลุ่มอับสปอร์มีขนที่ขอบ

จิวป่า

ชื่ออื่น ๆ : เกี้ย, ไก้, ไกร, ง้าว, จิวป่าดอกขาว, จิวผา, นุ่นป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bombax anceps* Pierre

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง-ใหญ่ สูง 15-25 เมตร เปลือกนอกสีน้ำตาลเทา แตกแบบ fissured bark มีหนาม เปลือกในสีน้ำตาลแดงสลับขาว สีชมพูสลับขาว

ใบ เป็นใบประกอบแบบฝ่ามือ เรียงตัวแบบเวียน มีใบย่อย 5-9 ใบ รูปรางรี หอกหัวกลับ ปลายแหลม ฐานแหลม ผิวใบเกลี้ยง ขอบใบเรียบ ใบแก่ก่อนร่วงสีเหลืองอ่อน ก้านใบอ่อนสีแดง

ดอก เป็นดอกเดี่ยวหรือช่อแบบ raceme กลีบเลี้ยงรูปประฆังสีเขียวสดมี 2-4 พู กลีบดอก 5 กลีบ แยกกันมีสีขาวโค้งงอไปด้านหลังเกสรตัวผู้มี 5 กลุ่ม ออกดอกพฤษภาคม-มกราคม

ผล เป็นผลแบบ septical capsule แห้งแตกตามรอยประสานขนาด 3-6 x 8-12 เซนติเมตร septum เป็น 5 สันเตี้ยๆตามทางยาวของผล ผลโค้งเล็กน้อย เมื่อแก่มีสีดำ เมล็ดแก่มีเยื่อหุ้มเป็นปุยสีขาวเหลืองอ่อน เมล็ดสีดำ ผลแก่กุ่มภาพันธุ์-เมษายน

ปอทะเล

ชื่ออื่น ๆ : ขมิ้นนางมัทรี, บา, ปอนา, ปอฝ้าย, ฝีหยิก, โททะเล

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hibiscus tiliaceus* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 3-10 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง ลำต้นมักคดงอแตกกิ่งมาก เปลือกสีเทา หรือน้ำตาลอ่อน เรียบ หรือแตกเป็นร่องตื้นๆ เปลือกชั้นในสีชมพูประขาว เหนียว สามารถลอกออกจากลำต้นได้ง่าย

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ แผ่นใบรูปหัวใจฐานกว้าง ขนาด 7-15 × 8-15 ซม. ผิวใบด้านบนมีขนบาง ๆ ถึงเกลี้ยง ด้านท้องใบมีขนละเอียดสีเทา ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบเว้าลึก ขอบใบหยักมนถี่ เส้นใบออกจากโคนใบ 7-9 เส้น และที่เส้นกลางใบอีก 4-6 คู่ มีหู ใบขนาดใหญ่ ยาว 3 ซม. ที่โคนก้านใบ ร่วงง่าย ก้านใบยาว 3.5-10 ซม. มีขนยาวนุ่ม

ดอก ออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อกระจุก หรือช่อแยกแขนง ก้านดอกยาว 1 ซม. รั้วประดับรูปถ้วย ยาว 0.8-1 ซม. ปลายแยกเป็นแฉกลึก 8-11 แฉก แต่ละแฉกเป็นรูปสามเหลี่ยม วงกลีบเลี้ยงรูปประฆัง ยาว 2 ซม. มี 5 กลีบ มีขนละเอียดหนาแน่น แต่ละกลีบรูปใบหอก ยาวกว่าหลอดกลีบเลี้ยง วงกลีบดอกใหญ่ รูปไข่กว้าง สีเหลืองก่อนจะเปลี่ยนเป็นสีแดง เส้นผ่านศูนย์กลาง 5-10 ซม. โคนกลีบดอกด้านในสีแดงเข้ม กลีบดอก 5 กลีบ ยาวกว่าหลอดเกสรเพศผู้

ผล รูปไข่ เกือบกลม กว้างยาว 1.5 ซม. มีขนละเอียดหนาแน่น มีจะงอยสั้น ผลอยู่ภายในวงกลีบเลี้ยงรูปถ้วยที่ติดอย่างคงทน ผลแก่แตกตามยาว 5 พู เมล็ดเล็กมีจำนวนมาก ออกดอกและผลเกือบตลอดปีปอทะเล ขึ้นตามชายทะเล แม่น้ำลำคลองภายใต้อิทธิพลของน้ำกร่อย และมักนำไปปลูกเป็นไม้ประดับ เปลือกใช้ทำเชือกและหมันยาเรือ

ลับปลา

ชื่ออื่น ๆ : ก้อมส้ม, กะปกกะปู, ชี้เถ้า, ค่อม, น้ำลายควาย, พลองส้ม, พลา, มลาย, หมากหอม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Microcos tomentosa* Sm.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้นขนาดเล็กถึงกลาง สูงถึง 20 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ แตกกิ่งต่ำโคนต้นเป็นพูพอนต่ำ เปลือกสีน้ำตาลปนเทา แตกออกเป็นแผ่นสะเก็ดบาง ๆ

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน รูปรีแกมรูปไข่กลับหรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ ขนาด 3-8x8-17 เซนติเมตร ปลายใบเป็นติ่งแหลมสั้น ฐานใบมน ผิวใบทั้งสองด้านมีขนรูปดาวสีน้ำตาลปกคลุม ขอบใบจักฟันเลื่อยถึงเรียบ เส้นแขนงใบข้างละ 4-6 เส้น

ดอก เป็นดอกสีเหลือง ออกเป็นช่อแยกแขนง ที่ซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปช้อน กลีบดอก 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูมีขนปลายเกลี้ยง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ รูปกลม มีขนหนาแน่น มี 2-4 ช่อง แต่ละช่องมีออวุล 2 เม็ด ออกดอกเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม

ผล เป็นผลสดแบบมีเนื้อ เมล็ดเดี่ยว ทรงกลมแกมไข่กลับ ผลสุกสีม่วงดำ ผิวมีขนรูปดาวหรือเกลี้ยง เมล็ดรูปไข่ เป็นผลเดือนมิถุนายนถึงธันวาคม

วงศ์โคลงเคลง MELASTOMATACEAE

โคลงเคลง

ชื่ออื่น ๆ : กะดุดู, กาดูโต๊ะ, ดคลงเคลงขึ้นก, ชิชะโพะ, ตะลาเต๊ะ, เบร์, มังเคร่, อ้า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Melastoma malabathricum* L. subsp. malabathricum

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น จัดเป็นไม้พุ่ม มีความสูงประมาณ ๑-๓ เมตร ลำต้นและกิ่งก้านเป็นสีน้ำตาลแดง กิ่งเป็นเหลี่ยม ทุกส่วนของลำต้นมีขนละเอียดสีน้ำตาลอ่อนปกคลุม ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ดและวิธีการแยกกอ กระจายพันธุ์ด้วยเมล็ด สามารถเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ โดยพันธุ์ไม้ในสกุลนี้ ในเมืองไทยมีอยู่ประมาณ ๑๐ กว่าชนิด แต่สำหรับชนิดนี้จะพบขึ้นได้ตามที่ลุ่มในพื้นที่ราบที่ชุ่มชื้น ขอบป่าพรุ ตลอดจนถึงบนภูเขาสูงทั่วทุกภาคของประเทศไทย

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ และสลับตั้งฉาก ลักษณะของใบเป็นรูปใบหอก ปลายใบและโคนใบแหลม มีขนาดกว้างประมาณ ๑.๗-๕ เซนติเมตรและยาวประมาณ ๔-๑๔ เซนติเมตร แผ่นใบค่อนข้างแข็ง ผิวใบมีเกล็ดเล็กแหลม มีเส้นใบออกจากโคนใบไปจรดกันที่ปลายใบประมาณ ๓-๕ เส้น ส่วนเส้นใบย่อยเรียงแบบขั้นบันไดและไม่มีหูใบ

ดอก ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด ช่อละประมาณ 3-5 ดอก ดอกเมื่อบานจะมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4-5 เซนติเมตร ดอกเป็นสีม่วงอมสีชมพู โดยทั่วไปดอกจะมีกลีบดอก 5 กลีบ หรือมีกลีบ 4 กลีบ หรือ 6 กลีบก็มี ส่วนกลีบเลี้ยงดอกมี 5 กลีบ มีถ้วยรองดอกปกคลุมด้วยเกล็ดแบนเรียบ ดอกเป็นช่อแบบสมบูรณเพศ ดอกมีเกสรเพศผู้สีเหลือง 10 ก้านเรียงเป็นวง 2 วง และมีรังไข่สีม่วงโค้งงอ ส่วนรังไข่อยู่ใต้วงกลีบ สามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปี แต่จะมีมากในช่วงฤดูฝน

ผล ผลมีลักษณะคล้ายลูกข่าง มีขนาดกว้างประมาณ 0.6 เซนติเมตรและยาวประมาณ 0.8-1 เซนติเมตร และมีขนปกคลุม เนื้อในผลเป็นสีแดงอมส้มม่วง ผลเมื่อแก่เปลือกผลจะแห้งแล้วแตกออกตามขวาง ผลมีความยาวประมาณ 0.5-1.2 เซนติเมตร ภายในผลมีเมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก หรือผลมีเนื้อนุ่มอยู่หลายเมล็ด

ภาพดอกและผลจาก : <https://medthai.com>

ขवाद

ชื่ออื่น ๆ : ขี้ใต้, แดงสองเปลือก, ฝาด, พุงคะ, หยิกบ่ถอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Syzygium lineatum* (DC.) Merr. & L.M. Perry

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น ไม้ผลัดใบ เปลือกลำต้นเรียบสีเทาอมขาว เมื่ออายุมากขึ้นผิวจะแตก เป็นสะเก็ดหลุดร่วงได้ง่าย มีกลิ่น

ใบ เป็นใบเดี่ยว สีเขียวเรียบเป็นมัน ใบหนา

ดอก เป็นดอกช่อ ดอกย่อยสีขาว เกสรตัวผู้สีขาวยาวกว่ากลีบดอก

ผล เป็นผลเดี่ยว

ชะเออง

ชื่ออื่น ๆ : ขี้ไต้, แพะ, ยะแวง, ยาไอ, อินเขา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rhodamnia cinerea* Jack

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ลำต้นตั้งตรง สูงได้ถึง 15 เมตร กิ่งก้านรูปทรงกระบอก มีขนสั้นสีเทา กิ่งแก่มีเปลือกต้นสีน้ำตาล ผิวเรียบ

ใบ เป็นใบเดี่ยวออกตรงข้าม ใบรูปไข่หรือรูปรีแคบหรือรูปหอก กว้าง 3-5 เซนติเมตร ยาว 4-7 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนมัน มักเรียบเกลี้ยง ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่มสีขาวเทา หรืออาจเกลี้ยง มีเส้นใบออกจากฐาน 3 เส้น มองเห็นชัดเจนทั้งสองด้านของใบ ก้านใบยาว 5-10 มิลลิเมตร มีขน เนื้อใบเหนียวคล้ายหนัง

ดอก เป็นดอกช่อ ออกตามง่ามใบ หรือเกือบปลายยอด ตาดอกรูปลูกแพร์ขนาด 7×3.5 มิลลิเมตร ก้านช่อยาว 1 เซนติเมตร อาจมี 1-3 ดอก หรือเป็นกระจุก หรือเป็นกระจุกซ้อน ดอกขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว มี 5 กลีบ รูปไข่กลับ ขนาด 6 มิลลิเมตร ด้านนอกมีขนสีขาว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ขนาด 4-5 มิลลิเมตร วงกลีบเลี้ยงรูปไข่ ขนาด 1.5-2 มิลลิเมตร มีขนนุ่ม ฐานดอกรูปถ้วย ขนาด 4 มิลลิเมตร มีขนนุ่มสีขาว รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ

ผล เป็นผลสดรูปทรงเกือบกลม สีเขียวแดง เมื่อสุกสีม่วงดำ ขนาดประมาณ 8×6 มิลลิเมตร มีขนนุ่ม มีกลีบเลี้ยงติดคงทน ภายในมีเมล็ดรูปเหลี่ยมหลายเมล็ด ขนาดประมาณ 4 มิลลิเมตร ผลสุกสีม่วงดำ พบตามป่าทุ่งหญ้า ป่าเต็งรัง ตั้งแต่ระดับน้ำทะเลจนถึง 600 เมตร ออกดอกกราวเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม

พรวด

ชื่ออื่น ๆ : กาทุ, กามูติง, ง่าย, โทะ, บู้ย, พรวดกินลูก, พรวดใหญ่, มูติง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rhodomyrtus tomentosa* (Aiton) Hassk.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ต้น มีความสูงได้ประมาณ 1-4 เมตร ทรงพุ่มมีลักษณะกลม เปลือกต้นลอกเป็นแผ่นบาง ๆ ตามกิ่งอ่อน ยอดอ่อน ทางภาคใต้ โดยมักขึ้นตามบริเวณดินทราย ตามป่าโปร่ง ตามชายฝั่งทะเล ป่าชายหาด ชายป่าพรุ และป่าดิบเขา ตั้งแต่ระดับต่ำไปจนถึงระดับความสูงประมาณ 1,300 เมตร แต่จะพบในระดับต่ำ ๆ

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกัน ลักษณะของใบเป็นรูปไข่หรือรูปรีถึงรูปขอบขนาน ปลายใบมน หูแหลม หรือเป็นติ่งแหลมอ่อน ๆ โคนใบสอบหรือเป็นรูปปลีมหาก้าง ส่วนขอบใบเรียบมันลงเล็กน้อย ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3-5 เซนติเมตร และยาวประมาณ 5-10 เซนติเมตร

ดอก ออกเป็นดอกเดี่ยวหรือออกเป็นช่อกระจุกช้อน (แต่ส่วนมากจะออกเดี่ยว) โดยจะออกตามซอกใบหรือที่ปลายกิ่ง ก้าน ช่อยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร ส่วนก้านดอกยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร กลีบดอกเป็นสีม่วงแกมชมพู หรือสีชมพูอมขาว ดอกแก่เป็นสีขาว มี 5 กลีบ ลักษณะของกลีบดอกเป็นรูปไข่กลับเกือบกลม ยาวประมาณ 1.5-2 เซนติเมตร มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกประมาณ 3-4 เซนติเมตร

ผล เป็นผลสดสีเขียวด้าน ๆ ลักษณะเป็นรูปกลมแกมรีหรือเกือบกลม มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร มีขนสั้น ๆ หนานุ่มสีเทาขึ้นปกคลุม กลีบเลี้ยงติดทน เมื่อแก่ผลจะเปลี่ยนเป็นสีม่วงคล้ำถึงดำ

เม่า

ชื่ออื่น ๆ : กะเม่า, ขะเม่า, ยามูยิมมา, หัว้าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Syzygium grande* (Wight) Walp.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น ไม้ผลัดใบ สูงถึง 20 เมตร เรือนยอดกลมค่อนข้างทึบ ลำต้นปลายตรง เปลือกนอกเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ด สีน้ำตาลเทา เปลือกในสีน้ำตาล

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปรีหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 4-9.1 × 9.4-16.3 เซนติเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม โคนสอบ ขอบเรียบ เนื้อหนาค่อนข้าง ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีเขียวนวล เส้นแขนงใบข้างละ 9-16 เส้น

ดอก ออกเป็นช่อ แบบช่อแยกแขนงที่ง่ามใบใกล้ปลายกิ่ง ฐานรองดอกรูปกรวย กว้าง ยาว 4-10.9 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปร่างเกือบกลม ผิวเกลี้ยง สีเขียว กลีบดอก 4 กลีบ แยกอิสระ รูปร่างเกือบกลม สีขาว หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมากสีขาว

ผล ผลสดรูปขอบขนานแกมรีถึงกลม ขนาด 1.6-2.4 × 1.8-2.8 เซนติเมตร ผิวเกลี้ยงภายในมี 1 เม็ด

เสมีดขุน

ชื่ออื่น ๆ : ไคร้เม็ด, เม็ก, เม็ดขุน, ยี่มือแล, เสมีด, เสมีดเขา, เสมีดแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Syzygium antisepticum* (Blume) Merr. & L. M. Perry

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้น สูงได้ถึง 20 ม. กิ่งอ่อนเป็นสี่เหลี่ยม ต้นแก่มักบิดงอ ไม้ผลัดใบ เปลือกต้นสีน้ำตาลแดง แตกสะเก็ดแผ่นบาง โคนต้นมักเป็นพูพอน

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปหอก ยาว 7-10 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร ฐานใบแหลม ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบโค้งเรียบ ผิวใบทั้งสองด้านเกลี้ยง ใบด้านบนมีต่อมเล็ก ๆ ก้านใบยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร

ดอก ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ยาว 5-12 เซนติเมตร ออกตามกิ่งใกล้ปลายยอด ดอกสีขาว ฐานดอกรูปถ้วย ผิวเป็นคลื่นหรือหยักแนวยาว มีจุดสีดำจางๆ กระจายทั่วไป กลีบเลี้ยง มี 5 กลีบ ติดบนขอบของฐานดอกรูปถ้วย ปลายกลีบตัดหรือรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กลีบดอก มี 5 กลีบ เกสรเพศผู้ จำนวนมาก ติดกับอับเรณูด้านหลัง เกสรเพศเมีย มีรังไข่อยู่ใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง

ผล สีขาวขุ่น ทรงกลม ขนาดเล็ก 8-12 มม.

หว่าหิน

ชื่ออื่น ๆ : เทอะฮูซอ, มะห้า, เลือด, หว่าชี้กว้าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Syzygium claviflorum* (Roxb.) Wall. ex A. M.

Cowan & Cowan

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ต้น สูงได้ถึง 20 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลออกครีม มีรอยแตกเล็กน้อย

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอกถึงรูปรี กว้าง 2-7 เซนติเมตร ยาว 6-17 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนรูปกลม ขอบเรียบ ก้านใบยาว 0.2-0.7 เซนติเมตร

ดอก เป็นช่อดอกแบบช่อกระจุก ยาวได้ถึง 3 เซนติเมตร ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ก้านช่อดอกสั้นมาก ฐานรองดอกรูปกระบอกหรือรูปกรวย สีขาวถึงสีเหลืองอ่อน กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 5-10 กลีบ รูปกลม บางคล้ายเยื่อ มีต่อมกระจายทั่ว เกสรเพศผู้จำนวนมาก

ผล เป็นผลสดรูปทรงกระบอก รูปรี หรือรูปกรวย

ชางน้ำ

ชื่ออื่น ๆ : กระเจาะ, กระโดงแดง, กำลั้งชางสาร, ขม้นพระตัน, คว, แ่ง, ชางโน้ม, ตาลนกรต, ตาลเหลือง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ochna integerrima* (Lour.) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นหรือไม้พุ่มขนาดเล็ก เป็นไม้ผลัดใบ มีความสูงของต้นประมาณ 3-8 เมตร และอาจสูงได้ถึง 12 เมตร กิ่งก้านแผ่ขยายออก ลำต้นมักคดงอ เปลือกต้นเป็นสีน้ำตาลเข้ม แตกเป็นสะเก็ดเป็นร่องลึก ตามปลายกิ่งมีกาบหุ้มตาลักษณะแข็งและแหลม ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ด การตอนกิ่ง และวิธีการปักชำกิ่ง เป็นพันธุ์ไม้ที่เจริญเติบโตได้ช้า เติบโตได้ในสภาพดินทุกชนิดแม้พื้นที่แห้งแล้ง แต่ชอบดินร่วน ระบายน้ำได้ดี ไม่ชอบน้ำท่วมขัง ต้องการน้ำและความชื้นปานกลาง ชอบแสงแดดจัด ทนแล้งและทนไฟป่าได้ดี ไม่ค่อยมีโรคและแมลงรบกวน สามารถพบได้ตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าสน และป่าชายหาด ที่ระดับความสูงใกล้ระดับน้ำทะเลจนถึงประมาณ 1,200 เมตร

ใบ เป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับ มักพบเรียงชิดกันเป็นกลุ่ม ๆ ที่ปลายกิ่ง ลักษณะของใบเป็นรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ หรือเป็นรูปใบหอกแกมรูปไข่กลับ ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม พบได้บ้างที่ปลายใบมน ส่วนโคนใบแหลมหรือมน ขอบใบเป็นจักแบบฟันเลื่อยถี่ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2.5-5.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 12-17 เซนติเมตร ผิวใบเรียบ มีเส้นใบข้างประมาณ 7-15 คู่ ทักโค้งงอ และมีเส้นระหว่างกลางไม่จรดกัน ใบแก่จะเป็นสีเขียวทมน ๆ และเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ส่วนก้านใบนั้นยาวประมาณ 2-3 มิลลิเมตร และมีหูใบขนาดเล็กหลุดร่วงได้ง่ายที่ทั้งร่องรอยไว้บนกิ่งก้าน

ดอก ออกดอกเป็นช่อแบบกระจุกแยกแขนง โดยจะออกตามซอกใบหรือบริเวณใกล้ปลายกิ่งที่ไม่มีใบ มักออกดอกพร้อมกับแตกใบใหม่ ในแต่ละช่อดอกจะมีดอกประมาณ 4-8 ดอก ช่อดอกยาวประมาณ 3.5-6 เซนติเมตร ส่วนก้านช่อดอกยาวประมาณ 2-5 มิลลิเมตร ดอกมีจำนวนมากและมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3-4.5 เซนติเมตร มีก้านดอกยาวประมาณ 2-4 เซนติเมตร โกลีโคโคนก้านจะมีลักษณะเป็นข้อต่อ ส่วนใบประดับมีขนาดเล็ก ร่วงได้ง่าย ดอกมีกลีบเลี้ยงสีแดงลักษณะเป็นรูปไข่ถึงรูปไข่แกมรูปขอบขนาน 5 กลีบ มีขนาดกว้างประมาณ 5-8 มิลลิเมตรและยาวประมาณ 10-15 มิลลิเมตร ผิวทั้งสองด้านเรียบ ส่วนกลีบดอกนั้นเป็นสีเหลืองสดมีประมาณ 5-8 กลีบ กลีบมีลักษณะเป็นรูปไข่กลับ ปลายกลีบมนหรือกลม โคนกลีบสอบเรียวคล้ายก้านกลีบ ส่วนขอบกลีบหยัก กลีบมีขนาดกว้างประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.5-3 เซนติเมตร แผ่นกลีบขอบบาง หลุดร่วงได้ง่าย ฐานกลีบแคบ ดอกมีเกสรเพศผู้ประมาณ 32-50 ก้าน มีก้านชูอับเรณูยาวประมาณ 0.5-1.2 เซนติเมตร มีขนาดไม่เท่ากัน โดยวงนอกจะยาวกว่าวงใน อับเรณู ยาวประมาณ 5-6 มิลลิเมตร อับเรณูมีช่องเปิดอยู่ด้านปลาย ฐานรองดอกพองนูน ลักษณะเป็นรูปครึ่งวงกลม มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5-2.5 มิลลิเมตร ขยายขนาดและมีสีแดงเมื่อเป็นผล ส่วนรังไข่จะอยู่เหนือวงกลีบ คาร์เพล 6-12 อัน แต่ละอันจะมี 1 ช่องและมีอวุล 1 เม็ด ส่วนก้านเกสรเพศเมียจะมี 1 ก้าน ยาวประมาณ 1.2-2 เซนติเมตรติดกับฐานของรังไข่ ปลายแยกเป็นแฉก 6-10 แฉกสั้น ๆ ยอดเกสรเพศเมียจะมีจำนวนเท่ากับคาร์เพล โดยจะออกดอกในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน เมื่อดอกบานจะเป็นสีเหลืองเกือบทั้งต้น

ผล เป็นผลสด แบบผลผนังชั้นในแข็ง ผลมีลักษณะค่อนข้างกลม มีขนาดกว้างประมาณ 8-9 มิลลิเมตรและยาวประมาณ 1-1.2 เซนติเมตร ผลเป็นสีเขียว เมื่อแก่แล้วจะเปลี่ยนสีดำ ผิวผลมัน ผลมีก้านเกสรเพศเมียคงเหลืออยู่ และยังมีกลีบเลี้ยงสีแดงสดที่เจริญตามมารองรับ ภายในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด บ้างว่ามีเมล็ด 1-3 เมล็ด ขึ้นหุ้มเมล็ดแข็งและมีขนาดใหญ่ มีเนื้อบางหุ้มอยู่ โดยจะออกผลในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

ภาพจากดอกและผล จาก <https://medthai.com>

น้ำใจใคร่

ชื่ออื่น ๆ : กระตอกอก, กระเตาะ, กระทกรก, กระทอก, ควยเซียง, ซักกระทอก, นางจุม, นางชม, ผักรูด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Olax psittacorum* (Lam.) Vahl

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้เถาหรือไม้พุ่มรอเลื้อย มีความสูงได้ประมาณ 2-5 เมตร มีกิ่งก้านมาก เปลือกลำต้นเป็นสีเขียวเข้มหรือสีชาวม่น้ำตาล แตกเป็นแนวยาวห่าง ๆ กัน กิ่งมักห้อยลงตามกิ่งอ่อนมีขนละเอียดสีขาวขึ้นปกคลุม มักมีหนามแข็งเล็ก ๆ ทั่วไป ส่วนกิ่งแก่เกือบเกลี้ยงมีหนามโค้ง ส่วนเนื้อไม้เป็นสีชาวนวล

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปรี รูปขอบขนานแกมใบหอก หรือรูปไข่แกมขอบขนาน ปลายใบแหลม โคนใบมนเว้าเล็กน้อย สองข้างไม่เท่ากัน ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2-3 เซนติเมตร และยาวประมาณ 5-7 เซนติเมตร แผ่นใบเรียบ หนาคล้ายแผ่นหนัง หลังใบเป็นสีเขียวเข้ม ส่วนท้องใบมีสีอ่อนกว่า หลังใบและท้องใบมีขนนุ่ม ด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนขึ้นประปราย เส้นแขนงใบมีข้างละประมาณ 5-8 เส้น เมื่ออ่อนจะมีขนสั้นนุ่มตามเส้นกลางใบ ก้านใบยาวประมาณ 0.5-1 เซนติเมตร และมีขนสั้นนุ่ม

ดอก ออกดอกเป็นช่อกระจุก โดยจะออกตามซอกใบ มี 1-3 ช่อ ต่อซอกใบ ดอกมีกลิ่นหอม มีขนสั้นหนาแน่น ดอกย่อยเป็นสีขาวมีขนาดเล็ก กลีบดอกมี 3 กลีบ ลักษณะของกลีบเป็นรูปแถบแกมรูปขอบขนาน เกสรตัวผู้ มีขนาดกว้างประมาณ 1.5 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 7-8 มิลลิเมตร กลีบดอก 2 ใน 3 กลีบ มักจะมีแกมย่อยที่ปลาย ทำให้ดูคล้ายว่ามีกลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายดอกแหลม แยกออกเป็นแฉก 5-6 แฉก ส่วนกลีบเลี้ยงเป็นรูปถ้วยสีเขียว มี 5 กลีบ ปลายตัด ยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ก้านชูดอกสั้น เกสรเพศผู้มี 3 อัน อับเรณูเป็นรูปขอบขนาน เกสรเพศผู้ที่เป็นหมันเป็นรูปไข่แคบ ปลายแยกเป็นแฉก 2 แฉก รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ลักษณะเป็นรูปไข่หรือรูปรี เกสรตัวเมียแยกเป็นแฉก 3 แฉก ไม่ชัดเจน มีใบประดับที่โคนก้านช่อดอกยาวประมาณ 0.5-3.5 เซนติเมตร และใบประดับย่อยร่วงได้ง่าย ยาวประมาณ 2-3 มิลลิเมตร ปลายมน มีสันตามยาว และมีขนสั้นนุ่ม ส่วนก้านดอกสีเขียวยาวประมาณ 1-5 มิลลิเมตร ออกดอกในช่วงประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน

ผล เป็นแบบผลผนังชั้นในแข็ง ลักษณะของผลเป็นรูปทรงกลมหรือรูปไข่ มีขนาดกว้างประมาณ 0.6-1 เซนติเมตร และยาวประมาณ 0.8-1.5 เซนติเมตร โคนผลมีกลีบเลี้ยงติดอยู่เกินครึ่งผล หรือประมาณ 2 ใน 3 ส่วน ส่วนปลายผลมีสีเขียวเข้มหรือเกือบดำและมีรอยแตก เกสรเพศเมียที่ติดคงทน จะหลุดร่วงไปเมื่อผลแก่จัด ผิวผลเรียบและเป็นมัน ผลอ่อนเป็นสีเขียว เมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมส้ม ภายในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด โดยเมล็ดมีลักษณะกลม

นางจุ่ม

ชื่ออื่น ๆ : ตาไก่หิน, นางจุ่ม, ผักหวานดง, มะนาวป่า, เหมือนดคน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cansjera rheedei* J. F. Gmel.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้พุ่มรอเลื้อย เนื้อแข็ง สูงได้ถึง 8 เมตร ลำต้นและกิ่งอ่อนมีสีเขียว มีขนสั้นนุ่มปกคลุม แตกกิ่งก้านมาก ลำต้น เปลือกนอกสีน้ำตาลอ่อน ตามลำต้นมีหนามพู่จำนวนมาก กระจายทั่วไป

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับในระนาบเดียวกัน แผ่นใบรูปไข่ รูปใบหอก หรือรูปรี กว้าง 1.5-5 เซนติเมตร ยาว 3-13 เซนติเมตร ผิวใบมีขนเล็กน้อยโดยเฉพาะที่เส้นใบ ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียวสั้นๆถึงสอบเรียว ขอบใบเป็นคลื่น แผ่นใบค่อนข้างหนาและเป็นมัน มีขนประปรายที่เส้นกลางใบและโคน เส้นแขนงใบ เส้นใบแบบขนนกร่างแห 4-10 คู่ ก้านใบสั้นมาก ยาว 3-5 มิลลิเมตร มีขนกระจาย

ดอก เป็นช่อดอกยาว แบบช่อเชิงลด สีเหลืองอมเขียว ออกเป็นช่อตามซอกใบ 1-4 ช่อ แต่ละช่อยาว 1.3-4 เซนติเมตร และมี 8-16 ดอกต่อช่อ ก้านช่อดอกยาว 1-3 มิลลิเมตร แกนช่อดอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ดอกขนาดเล็กติดตามก้านช่อดอก ไม่มีก้านดอก ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี ใบประดับ 1 อัน รูปสามเหลี่ยม ยาวไม่เกิน 1 มม. ปลายแหลม มีขนสั้นกระจายทั่วไป เฉพาะขอบมีขนยาว กลีบรวม 4-(5) กลีบ หลอดกลีบรูปโถหรือรูปคนโท กว้าง 2.0-2.5 มม. ยาว 2.5-4.5 มม. ปลายแยกแฉกแหลม ยาว 1 มม. เรียงจรดกัน ขอบเรียบ สีเขียวอมเหลือง ผิวด้านนอกมีขนกระจาย ส่วนด้านในเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 4 อัน เรียงระหว่างแฉกกลีบรวม ยาว 2.5-3.0 มม. อับเรณู 2 พู ขนาดเล็ก แตกตามยาว เกลี้ยง สีขาวอมเหลือง อยู่ระดับปากหลอดกลีบรวม ก้านชูอับเรณูเกลี้ยง ติดที่ฐานและเชื่อมติดบนกลีบรวม เกสรเพศเมียเดี่ยว รูปขวด รังไข่เหนือวงกลีบ เกิดจาก 1 คาร์เพล 1 ช่อ มีออวุล 1 อัน พลาเซนตาที่ฐาน กว้าง 0.5 มม. ยาว 1.5-2.5 มม. เกลี้ยง สีเขียวอมเหลือง ก้านเกสรเพศเมีย 1 อัน ยาวประมาณ 1 มม. ยอดเกสรเพศเมียแยก 4 แฉก จานฐานดอก 4 อัน แยกกัน รูปสามเหลี่ยม ยาว 1 มม. ขอบเรียบ เกลี้ยง สีเขียวอมเหลือง

ผล เป็นผลแบบผลสดเมล็ดเดี่ยวแข็ง รูปกลมรี ขนาดเล็ก กว้าง 7-9 มิลลิเมตร ยาว 10-13 มิลลิเมตร โคนและปลายมน ผิวขรุขระ สีเขียว เมื่อแก่เป็นสีส้มแดง ภายในมีเมล็ดแข็ง 1 เมล็ด และมีกลีบรวมกับยอดเกสรเพศเมียติดคงทน ก้านผลยาว 2-5 มม. มีขนกระจายทั่วไป เมล็ด รูปไข่หรือรูปรี ค่อนข้างกลม กว้าง 4-5 มม. ยาว 6-7 มม. เกลี้ยง พบตามป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง เบญจพรรณ ป่าผสมผลัดใบ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลจนถึง 700 เมตร ออกดอกราวเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ ติดผลราวเดือนมกราคมถึงมีนาคม

ผักหวานป่า

ชื่ออื่น ๆ : ผักป่า, ผักพุ่ม, ไอ้โด้แต่

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Champerea manillana* (Blume) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 2-10 เมตร เปลือกสีเทาเรียบ เนื้อไม้สีขาว

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงเวียน รูปรี รูปใบหอก หรือรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-6 เซนติเมตร ยาว 5-13 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่น ก้านใบยาว 2-5 มิลลิเมตร

ดอก ดอกแบบช่อแยกแขนง ยาว 4-20 เซนติเมตร มีใบประดับรูปไข่ ถึงรูปใบหอก ยาว 0.5 มิลลิเมตร ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบรวมรูปขอบขนาน ยาว 1.5-1.7 มิลลิเมตร ดอกเพศเมีย กลีบรวม ยาวประมาณ 0.5 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ เป็นหมันลดรูป รังไข่รูปทรงกระบอกถึงรูปไข่

ผล ผลเมล็ดเดี่ยว แข็ง รูปรี กว้าง 0.7-1.7 เซนติเมตร ยาว 1.5-2 เซนติเมตร

เตยทะเล

ชื่ออื่น ๆ : ปะหนัน, ปาแนะ, ลำเจียก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pandanus odorifer* (Forssk.) Kuntze

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือต้น อาจสูงได้ถึง 10 เมตร ลำต้นเส้นผ่านศูนย์กลางโตได้ถึง 20 เซนติเมตร แยกเพศต่างต้น กิ่งมักแตกแขนง มีรากค้ำยัน

ใบ เรียงเวียนหนาแน่นที่ปลายกิ่ง รูปแถบ ส่วนมากยาวได้ถึง 1 เมตร แผ่นใบหนา สันใบด้านล่างและขอบใบจักเป็นหนาม เรียงห่าง ๆ หนามยาว 0.5-1 เซนติเมตร โคนใบหนา เป็นร่อง ไร้ก้าน

ดอก ช่อดอกคล้ายช่อเชิงลดมีกาบ ไม่มีวงกลีบรวม ช่อดอกเพศผู้แยกแขนง ยาว 30-60 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก ช่อดอกเพศเมียคล้ายช่อกระจุกแน่น ก้านช่อยาวได้ถึง 30 ซม. คาร์เพลจำนวนมาก แยกเป็นกลุ่มย่อย (phalanges) กลุ่มละ 4-11 อัน แต่ละคาร์เพลมีอวุลเม็ดเดียว ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม ไร้ก้าน ผลกลุ่มรูปรี ยาวได้ถึง 30 ซม. เส้นผ่านศูนย์กลางโตได้ถึง 20 เซนติเมตร แต่ละกลุ่มย่อยรูปไข่กลับเป็นเหลี่ยม

ผล แก่แล้วแยก ยาว 3-8 เซนติเมตร โคนที่เชื่อมติดกันเป็นเส้นใย ผลย่อยผนังชั้นในแข็ง ผนังชั้นนอกสด สุกสีแดงอมส้ม มีเส้นใย ยอดเกสรเพศเมียติดทน

ลำเภา

ชื่ออื่น ๆ : ชี้หนอน, ชี้, ดั่งข้าว, ตูเบื่อง, บาตู, ปะดั่งขาว, ดั่งข้าวเม่า, มะอึ๊กค่าง, สนนัน, หมักควาย, อะกวาง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Chaetocarpus castanocarpus* (Roxb.) Thwaites

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น อาจสูงได้ถึง 45 ม. แยกเพศต่างต้น ใบรูปขอบขนาน เบี้ยว ยาวประมาณ 5 มม. ร่วงเร็ว

ใบ ใบเรียงสลับระนาบเดียว รูปไข่ ยาว 3.5-18.5 ซม.

ดอก ออกเป็นกระจุกหนาแน่น มีขนหยาบแข็ง ดอกขนาดเล็กสีเขียวอมเหลือง ดอกเพศเมียใหญ่กว่าดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปไข่กว้าง ยาวประมาณ 3 มม. ไม่มีกลีบดอก จานฐานดอกรูปวงแหวน จักมนในดอกเพศผู้ จักซี่ฟันถี่ในดอกเพศเมีย สีชมพูหรือแดง เกสรเพศผู้มี 8 อัน เชื่อมติดกัน 3-5 มม. มีขนปกคลุม ก้านชูอับเรณูยาว 0.4-1 มม. รังไข่มี 3 ช่อง แต่ละช่องมีออวุล 1 เม็ด ก้านเกสรเพศเมีย 3 อัน ยาว 0.3-1.2 มม. ยอดเกสรแยก 2 แฉก ยาว 1-2 มม.

ผล ผลแห้งแตก เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.8-1.8 ซม. สีเหลืองอมเขียว เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล มีขนแข็งหนาแน่น ปลายขนมีเงี่ยง เมล็ดรูปไข่ สีดำ ยาวประมาณ 5 มม. มีเยื่อหุ้มสีแดงช่วงปลาย

วงศ์มะขามป้อม PHYLLANTHACEAE

พริกไทยดง

ชื่ออื่น ๆ : กริม, กากริม, กิม, ตากริม, พวงปลากริม, มากกริม, หมากแค้น, อীগิม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Aporosa planchoniana* Baill. ex Müll. Arg.

วงศ์มะขามป้อม PHYLLANTHACEAE

มะขามป้อม

ชื่ออื่น ๆ : กันโตด, กำทวด, มั่งคู่

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Phyllanthus emblica* L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 8-20 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดโปร่ง ลำต้นคดงอ เปลือกนอกสีน้ำตาลอมเทา ผิวเรียบหรือค่อนข้างเรียบ หลุดลอกเป็นแผ่นกว้างๆ เปลือกชั้นในสีน้ำตาลแดง ปลายกิ่งมักงอ

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว ลักษณะคล้ายใบแบบขนนก มักเรียงตัวหนาแน่นตามกิ่งก้าน ส่วนตามลำต้น และกิ่งก้านใหญ่ๆ มักไม่มี ใบอ่อนมีขนละเอียดมักจะมีแต้มสีแดง ใบแก่ไม่มีขน ใบมีขนาดเล็ก รูปแถบแกมรูปขอบขนาน กว้าง 2-3 มม. ยาว 0.8-1.2 ซม. ปลายมน โคนรูปหัวใจเบี้ยว ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ เส้นแขนงใบ ช้ำงละ 4-6 เส้น เส้นใบย่อยแบบร่างแห เห็นชัดเจนทางด้านบน ก้านใบยาว 0.4-0.8 มม. หูใบรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก ยาวไม่เกิน 1 มม.

ดอก เป็นดอกขนาดเล็กแยกเพศติดตามกิ่งก้าน บริเวณโคนกิ่งจะเป็นกระจุกของดอกเพศผู้ ส่วนบนมีดอกเพศเมียออกเดี่ยว ๆ บางครั้งอาจมีดอกเพศผู้ร่วมอยู่ด้วยเล็กน้อย ดอกเล็ก ๆ สีเขียวอ่อนหรือเหลืองออกครีมี อาจพบแต้มสีชมพู ออกเป็นกระจุกตามซอกใบ แต่ละครจุมีดอกเพศผู้หลายดอก ดอกเพศเมีย 1 หรือ 2 ดอก ดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง 6 กลีบ เรียงซ้อนกัน 2 วง รูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ หรือรูปช้อน กว้างประมาณ 1 มม. ยาวประมาณ 1.5 มม. ก้านดอกตัวผู้ยาว 2.5 มม. ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 3 อัน เชื่อมกันเป็นแกนสั้นๆ ต่อมาที่ฐานฐานดอก 6 อัน รูปกระบอก ก้านดอกย่อยยาว 1.5-3.5 มม. ดอกเพศเมียมีกลีบเลี้ยง 6 กลีบ รูปขอบขนาน หรือรูปช้อน กว้างประมาณ 1 มม. ยาว 1.8-2.5 มม. เชื่อมกันที่ฐาน ฐานฐานดอก รูปวงแหวน ก้านดอกย่อยยาว 0.5-0.6 มม. รังไข่อยู่เหนือวงกลีบเกลี้ยง มี 3 ช่อง แต่ละช่องมีออวูล 2 เมล็ด ก้านเกสรเพศเมียยาว 1-1.5 มม. ก้านเกสรตัวเมียเชื่อมกัน ปลายแยกออก รังไข่ฝังตัวครึ่งหนึ่งในหมอนรองดอกที่มีระบาย ผลผนังชั้นใน แข็ง รูปกลม เกลี้ยง เส้นผ่านศูนย์กลาง 2-3 ซม. ที่ผิวมีรอยแยกตามยาวแบ่งเป็น 6 ซีก ผลไม่มีก้าน

ผล ผลแก่สีเขียวอมเหลือง ผิวใส ชุ่มน้ำ มีรสเปรี้ยวและฝาด ชั้นหุ้มเมล็ดแข็ง 3 หน่วย แต่ละหน่วยหุ้ม 2 เมล็ด

เม่าไข่ปลา

ชื่ออื่น ๆ : กูแจ, ขะเม่าผา, มะเม่า, มะเม่าข้าวเบา, มังเม่า, เม่าทุ่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Antidesma ghaesembilla* Gaertn.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 20 เมตร กิ่งอ่อนมีขนสั้นนุ่มสีน้ำตาล

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงเวียน รูปขอบขนาน รูปไข่หรือรูปไข่กลับ กว้าง 2-4.5 เซนติเมตร ยาว 4-6 เซนติเมตร ปลายมน กลม หรือแหลม ฐานใบกลมถึงรูปหัวใจ ขอบใบเรียบแผ่นใบบางคล้ายกระดาษกึ่งหนาคลายแผ่นหนัง มีขนสั้นนุ่มถึงเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบข้างละ 5-8 เส้น เส้นใบย่อยแบบร่างแหชัดเจน ก้านใบมีขนประปรายถึงหนาแน่น หูใบรูปลิ้นแฉก ร่วงง่าย

ดอก ดอกแยกเพศต่างต้น ช่อดอกแบบกระจจะ ออกที่ซอกใบ แกนช่อดอกเพศผู้มีขนสีน้ำตาลแดง ใบประดับรูปใบหอก มีขนสั้นนุ่ม ดอกเพศผู้ไม่มีก้าน กลีบเลี้ยง 4-6 กลีบ แยกจากกัน รูปสามเหลี่ยมถึงรูปขอบขนาน ปลายแหลมถึงมน ผิวด้านนอกมีขนสั้นนุ่ม ด้านในเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 4-6 อัน เกสรเพศเมียที่เป็นหมันรูปกรวยกลับ มีขนสั้นนุ่ม ดอกเพศเมียช่อยาวกว่าดอกเพศผู้ แกนช่อมีขนสั้นนุ่มมีขนสีน้ำตาลแดง ใบประดับรูปหอก มีขนสั้นนุ่ม กลีบเลี้ยง 5-6 กลีบแยกจากกัน รูปคล้ายสามเหลี่ยม ปลายแหลม ผิวด้านนอกมีขนสั้นนุ่ม ด้านในเกลี้ยง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ รูปไข่หรือกลม มีขนสั้นนุ่ม มี 1 ช่อง มีออวูล 2 เม็ด ยอดเกสรเพศเมียเป็น 3 แฉก

ผล ผลคล้ายผลผนังชั้นในแข็ง รูปกลมหรือรี เมล็ดขนาดเล็ก 1-2 เมล็ด ผลสุกสีม่วงแดง มี 1 เมล็ด

วงศ์มะขามป้อม PHYLLANTHACEAE

ระงับพิษ

ชื่ออื่น ๆ : จำศีเสียด, ดับพิษ, ปริก, ผักหวานต่าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Breynia glauca* Craib

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น สูงประมาณ 5 เมตร ผิวเกลี้ยง

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปรี หรือรูปไข่ ยาว 3.3-7.5 เซนติเมตร กว้าง 1.5-4.5 เซนติเมตร ฐานใบมนหรือแหลม ปลายใบแหลมถึงเรียวแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านล่างมีขน

ดอก ช่อดอกแบบช่อกระจุกออกที่ซอกใบ ดอกแยกเพศอยู่ในต้นเดียวกัน ดอกเพศเมียอยู่ด้านปลายกิ่ง ดอกเพศผู้อยู่ที่ซอกใบด้านล่าง ดอกเพศผู้ ขนาดเล็ก มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงสีเขียวหรือสีส้ม ดอกเพศเมีย เป็นกระจุก 1-4 ดอก กลีบเลี้ยง มี 6 กลีบ เชื่อมติดกัน เป็นรูปถ้วย ปลายแยก ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 2 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ไค้เล็กน้อยแต่ไม่แบนราบ

ผล ผลสุกสีเหลืองแดงรูปไข่

กระแตไต่ไม้

ชื่ออื่น ๆ : กระปรอก, กูดขาฮอก, เข้าวะนะ, เดาน์กาโละ, ใบหูช้าง,
พุดองแคะ, สะโบนาง, สะโมง, หัวว่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Drynaria quercifolia* (L.) Sm.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุกจำพวกเฟิร์น เลื้อยเกาะ บนต้นไม้หรือก้อนหิน ที่มีร่มเงาหรือแสงแดด ลำต้นทอดนอนยาวได้ถึง 1 เมตร ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2-3 เซนติเมตร เหง้าหัวกลมยาว ปกคลุมด้วยเกล็ดสีน้ำตาลเข้มมีขนยาวสีน้ำตาลปกคลุมคล้ายกำมะหยี่ เนื้อในสีขาวและเขียว ใบเป็นใบเดี่ยว มีสองชนิด คือใบที่ไม่สร้างสปอร์ ประกบตันตั้งเฉียงกับลำต้น รูปไข่ ไม่มีก้านใบ กว้างประมาณ 20 เซนติเมตร ยาวได้ถึง 32 เซนติเมตร ขอบใบเว้าเป็นแฉกตื้นๆ หุ้มอยู่บริเวณเหง้า ฐานใบรูปหัวใจ ปลายใบมนหรือแหลม ผิวของใบอ่อนมีขนรูปดาว และใบที่สร้างสปอร์ จะอยู่สูงกว่าใบที่ไม่สร้างสปอร์ และชี้ขึ้นด้านบน แผ่นใบรูปขอบขนาน หรือรูปหอก กว้างประมาณ 50 เซนติเมตร ยาวได้ถึง 80 เซนติเมตร ขอบใบเว้าลึก เกือบถึงเส้นกลางใบ คล้ายใบสาเก เป็นพู่ เรียงตัวแบบขนนก เนื้อใบเหนียว สีเขียวทนม่น เป็นมัน ก้านใบยาว 15-25 เซนติเมตร โคนก้านใบมีเกล็ดสีน้ำตาลดำ ฐานใบรูปปลี ปลายใบเรียวแหลม กลุ่มอับสปอร์รูปกลมหรือรูปขอบขนาน เรียงเป็นสองแถวอยู่ระหว่างเส้นใบย่อย แอนนูลัส ประกอบด้วยเซลล์เพียงแถวเดียว เรียงตัวในแนวตั้ง ไม่มีเยื่อคลุมกลุ่มอับสปอร์ พบเกาะอยู่ตามต้นไม้ หรือตามโขดหินในที่ที่มีร่มเงา

รามใหญ่

ชื่ออื่น ๆ : ตาไก่, ทู๊กกาสา, ป้อนา, ผักจ้ำ, มะจ้ำ, ลังพิสา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ardisia elliptica* Thunb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้พุ่มกึ่งไม้ยืนต้นขนาดเล็ก มีความสูงได้ประมาณ 1.5-3 เมตร แตกกิ่งก้านสาขารอบ ๆ ต้นมาก เปลือกลำต้นและกิ่งเรียบเกลี้ยงเป็นสีน้ำตาลอมเทา กิ่งอ่อนมนกลมหรือเป็นเหลี่ยมเล็กน้อย เป็นสีน้ำตาลอมแดง

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับหนาแน่นที่ปลายกิ่ง ลักษณะของใบเป็นรูปรี รูปรีแกมขอบขนาน หรือรูปใบหอกถึงรูปไข่กลับ ปลายใบกลมที่ถึงเป็นติ่งแหลม โคนใบเป็นรูปลิ้น ส่วนขอบใบเรียบ มีจุดเล็ก ๆ สีเขียวอ่อนแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อใบแก่ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3-5 เซนติเมตร และยาวประมาณ 7-15 เซนติเมตร เนื้อใบหนาคล้ายแผ่นหนัง นุ่มและอวบน้ำ หลังใบและท้องใบเรียบเกลี้ยง มีจุดโปร่งแสงสีเขียวคล้ำกระจายทั่วแผ่นใบ หลังใบด้านบนเป็นสีเขียวคล้ำ ส่วนท้องใบด้านล่างเป็นสีเขียวนวล เส้นใบเป็นแบบร่างแหขนนก เส้นใบมองเห็นไม่ค่อยชัดเจน ก้านใบสั้นเป็นสีแดง

ดอก เป็นช่อเชิงลดรูปช่อค้ำยี่งวม โดยจะออกตามซอกใบและที่ปลายกิ่ง แต่ละช่อจะมีดอกประมาณ 5-8 ดอก ก้านช่อดอกยาวประมาณ 1.5-2.5 เซนติเมตร ก้านดอกเรียว ดอกตูมเป็นรูปทรงกรวย เมื่อดอกบานจะเป็นรูปวงล้อสีชมพูอ่อน มีกลีบดอก 5 กลีบ กลีบดอกเรียงบิดเวียน ปลายกลีบเรียวแหลม มีจุดต่อมโปร่งแสงสีม่วง ส่วนกลีบเลี้ยงเป็นสีเขียว โคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก รูปไข่กว้างถึงรูปมนกลม

เจียงพรัานางแอ

ชื่ออื่น ๆ : กวางล่ำม้ำ, กูมย, แก็ก, ชิงพรั้า, เจียงพรั้า, ต่อไล่้, นกข่อ, บงคต, สีพันนางแอ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Carallia brachiata* (Lour.) Merr.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 25-30 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้นตั้งตรง เรือนยอดทรงพุ่มรูปกรวยกว้างทึบ เปลือกสีน้ำตาลอมแดงถึงน้ำตาลอมเทา ผิวเรียบ มีรูอากาศมาก หรืออาจพบเปลือกต้นหนาแตกเป็นร่องลึกตามยาว อาจพบลักษณะคล้ายรากค้ำจุนแบบ prop root เป็นเส้นยาว หรือออกเป็นกระจุกตามลำต้น หรือส่วนโคนต้น

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปวงรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง 4-7 เซนติเมตร ยาว 7-10 เซนติเมตร หลังใบสีเขียวเข้ม เป็นมันหนา ท้องใบสีอ่อนกว่า และมีจุดสีด่างกระจาย ปลายใบมนมีติ่งเล็ก ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบเป็นคลื่น มีหูใบหุ้มยอดอ่อน เมื่อร่วงจะเห็นรอยแผล บริเวณข้อพองเล็กน้อย แผ่นใบเกลี้ยง หนาและเหนียว ก้านใบยาว 0.4-1 เซนติเมตร

ดอก ดอกช่อแยกแขนง ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง แตกแขนงเป็น 4 กิ่ง ดอกย่อยจำนวนมากขนาดเล็ก มักเรียงตัวแน่นเป็นช่อกลม ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบดอก 5 กลีบ กลีบดอกขนาดเล็ก รูปร่างเป็นแผ่นกลม สีเขียวอมเหลือง เกสรเพศผู้มี 10-16 อัน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เชื่อมติดกันเป็นรูประฆัง รูปร่างเกือบเป็นแผ่นตรง

ผล ผลสดแบบมีเนื้อ รูปทรงกลม ขนาดเล็ก ออกเป็นกระจุก เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5-1 เซนติเมตร มีกลีบเลี้ยงด้านบน คล้ายมงกุฎ ผิวผลเป็นมัน มีเนื้อบางสีเขียวห่อหุ้ม ผลแก่สีส้มปนแดง เมล็ดรูปไตสีน้ำตาลเข้มหรือดำ มีเยื่อหนาสีส้ม รับประทานได้ ออกดอกและติดผลราวเดือนเมษายนถึงสิงหาคม

ข้าวสารป่า

ชื่ออื่น ๆ : เข็มแพะ, เข็มโคม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pavetta indica* L. var. *tomentosa* (Roxb. Ex Sm.) Hook. f.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 3-8 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลมโปร่ง กิ่งอ่อนกลวง มีขนปกคลุมทั่วไป เปลือกสีน้ำตาลเข้มปนดำ มีปุ่มปมตามลำต้น เป็นสะเก็ดแตกอ้าเล็กน้อย

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ใบรูปรีหรือรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง 4-11 เซนติเมตร ยาว 9-18 เซนติเมตร ปลายใบมนหรือแหลม ฐานใบสอบ ผิวใบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน แผ่นใบบางนึ่ม ขอบใบเรียบ เส้นแขนงใบข้างละ 10-14 เส้น ก้านใบมีขน มีหูใบรูปสามเหลี่ยมระหว่างก้านใบ ด้านนอกมีขนสั้น ด้านในเกลี้ยง

ดอก สีขาว มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนง ที่ปลายกิ่ง ช่อดอกกลม ดอกย่อยมีจำนวนมาก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอดปลายแยกเป็น 4 แฉก กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 4 กลีบ เกสรเพศผู้ 4 อัน ติดที่ปลายหลอดกลีบดอกสลับกับแฉกกลีบดอก ก้านชูอับเรณูสั้น อับเรณูรูปขอบขนาน รั้งไข้อยู่ใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1 เม็ด งานฐานดอกรูปวงแหวน ออกดอกเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม

ผล ผลสดแบบมีเนื้อหลายเมล็ด ทรงกลม เมื่อแก่สีดำ มี 2 เมล็ด เป็นผลเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม

เข็มทอง

ชื่ออื่น ๆ : เข็ม, เข็มแดง, เข็มแสด, ป้อเจาะปู่โยะ, ยาราง, อ้อ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ixora javanica* (Blume) DC.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่ม ส่วนมากสูง 1-3 เมตร บางครั้งอาจพบเป็นไม้ต้นขนาดเล็ก

ใบ หูใบร่วม ยาว 4-6 มิลลิเมตร ปลายเรียวแหลมเป็นติ่ง ยาว 2-3 มิลลิเมตร ใบเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปรี รูปขอบขนาน หรือแกมรูปไข่กลับ ยาว 7-18 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือแหลมยาว โคนใบแหลมหรือมน แผ่นใบค่อนข้างหนา เส้นแขนงใบข้างละ 7-10 เส้น ก้านใบยาว 0.3-1 เซนติเมตร

ดอก ช่อดอกคล้ายช่อเชิงสั้น ออกสั้น ๆ ตามปลายกิ่ง ก้านช่อยาว 1-4.5 เซนติเมตร ดอกจำนวนมาก ก้านดอกสั้น ดอกรูปดอกเข็ม สีส้มอมแดงหรืออมเหลือง กลีบเลี้ยงรูปถ้วย ยาว 0.7-1 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นกลีบรูปสามเหลี่ยมสั้น ๆ 4 กลีบ ติดทน หลอดกลีบดอก ยาว 2-3.5 เซนติเมตร กลีบดอก 4 กลีบ แผ่นกลีบรูปไข่ ยาว 6-9 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ 4 อัน ติดที่ปากหลอดกลีบดอก อับเรณูยาวเท่า ๆ ก้านชูอับเรณู ยาว 2-2.5 มิลลิเมตร โผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก บานออก รั้งไข้อยู่ใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง แต่ละช่องมีอวูล 1 เม็ด ก้านเกสรเพศเมีย โผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก 3-4 มิลลิเมตร ยอดเกสรแยก 2 แฉก บานออก ยาว 1-1.5 มิลลิเมตร

ผล ผลสด ทรงรีเกือบกลม ยาว 5-8 มิลลิเมตร หัก 2 พู มี 1-2 ไพริน

เข็มป่า

ชื่ออื่น ๆ : เข็มดอย, เข็มตาไก่, เข็มโพดสะมา, เข็มใหญ่

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ixora cibdela* Craib

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่ม สูงประมาณ 2 เมตร เปลือกสีเทาปนน้ำตาล แตกกิ่งก้าน

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรี ปลายเรียวแหลม โคนสอบ ขอบเรียบ แผ่นใบหนา เป็นมันคล้ายแผ่นหนัง สีเขียว

ดอก ออกดอกเป็นช่อ ออกตามปลายกิ่ง ดอกสีขาวปนชมพู กลีบเลี้ยงสีแดงอมม่วง โคนกลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอด รูปเข็ม ปลายแยก 4 แฉก สีขาวปลายสีชมพู เกสรเพศผู้ 4 เกสร อยู่ระหว่างกลีบดอก

เข็มพระราม

ชื่ออื่น ๆ : เข็มขาว, เข็มปลายसान, เข็มไม้

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Chassalia curviflora* (Wall.) Thwaites var. *curviflora*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้พุ่ม สูง 1-3 เมตร

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปหอก หรือรูปหอกแกมรูปไข่ ยาว 7.5-21.5 เซนติเมตร กว้าง 2-7.5 เซนติเมตร ฐานสอบเรียว ปลายเรียวแหลมเป็นหางโค้ง ขอบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย เนื้อใบบาง คล้ายกระดาษ ก้านใบยาว 0.6-4.6 มิลลิเมตร

ดอก ดอกแบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอด กลีบเลี้ยง มี 5 กลีบ โคนเชื่อมกัน เป็นหลอดยาว กลีบดอก มี 5 กลีบ สีขาวอมม่วง โคนเชื่อมกันเป็นหลอด โค้ง มีสัน เกสรเพศผู้ มี 5 อัน ติดที่รอยต่อของแฉกกลีบดอก เกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก

ผล ผลทรงกลม ผลสุกมีสีน้ำตาลแก่ หรือสีดำ

เขางัวเผือก

ชื่ออื่น ๆ : กาไอ, คัดเค้า, เคดเค้า, เล็บเหยี่ยว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Oxyceros longiflorus* (Lam.) T. Yamaz.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เลื้อย

ใบ ใบเรียงตรงข้ามและมีหูใบอยู่ระหว่างก้านใบ

ดอก ดอกสีขาว

ดูกลไก่อ่าน

ชื่ออื่น ๆ : ย่านรวด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Psychotria sarmentosa* Blume

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้เลื้อยมีเนื้อไม้ ลำต้นเรียบ สีเขียว แก่แล้วเป็นสีน้ำตาลและผิวไม่เรียบ

ใบ เป็นเดี่ยว ค่อนข้างหนา ขอบใบเรียบ

ดอก เป็นดอกช่อ ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ดอกเล็ก สีเขียวอ่อนหรือขาว

ผล เป็นผลเดี่ยวกลมรี ส่วนปลายมีก้านเล็กน้อย เมื่ออ่อนเป็นสีเขียวอมขาว แก่แล้วเป็นสีขาว มีเมล็ดเดียว

มะเค็ด

ชื่ออื่น ๆ : ระเวียงใหญ่, หนามแพ่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Catunaregam tomentosa* (Blume ex DC.) Tirveng.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 10 เมตร ลำต้นและกิ่งมีหนาม

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปรีแกมทอกกลับ ยาว 4-8 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร ฐานใบสอบเรียว หรือแหลม ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบมีขนหนา นุ่ม ด้านบนมีสีเข้มกว่าด้านล่าง หูใบรูปสามเหลี่ยม

ดอก เป็นดอกเดี่ยวหรือออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง มี 2-6 ดอก กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน ฐานเชื่อมกันเป็นหลอดปลายแยก 8 แฉก กลีบดอกเรียงซ้อนเหลื่อมกัน มี 8 กลีบ สีขาว เมื่อแก่ดอกเปลี่ยนเป็นสีเหลือง เกสรเพศผู้ติดระหว่างแฉกกลีบดอก รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ

ผล เป็นผลแบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปค่อนข้างกลม หรือรูปรี เส้นผ่านศูนย์กลาง 2-4 เซนติเมตร มีขนนุ่มปกคลุมหนาแน่น ปลายผลมีกลีบเลี้ยงติดทน เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก

ยอเถื่อน

ชื่ออื่น ๆ : คุ, คุย, โคะ, ยอป่า, สลักป่า, สลักหลวง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Morinda coreia* Buch.-Ham.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงกลาง สูงได้ถึง 15 เมตร เปลือกนอกของลำต้นมีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา เปลือกแตกเป็นร่องลึกยาวรวมกันเป็นสะเก็ดเหลี่ยม

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปรี พบบ้างที่เป็นรูปไข่หรือรูปไข่กลับ

ดอก เป็นดอกช่อ แบบช่อกระจุกแน่น รูปทรงกลม ออกตามซอกใบ ช่อดอกเดี่ยว ๆ หรือเป็นคู่

ผล เป็นผลรวมที่มีผลย่อยแบบผลผนังชั้นในแข็ง มี 10-35 ผลย่อย ผลรวมรูปแบบกลมหรือค่อนข้างกลม

สนกระ

ชื่ออื่น ๆ : กระดุกไก่, กรัก, กรักผี, ซ้อนป่า, ดุกไก่ขาว, ดุกไกด้า, ต่อกระดุก, ผ่าโสม, พุดป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Prismatomeris tetrandra* (Roxb.) K.Schum. subsp. *malayana* (Ridl.) J. T. Johanss.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 8 เมตร กิ่งเป็นสี่เหลี่ยมหรือเกือบกลม เกือบ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอก ถึงรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 2-6 เซนติเมตร ยาว 4-18 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม ถึงมน โคนรูปสามเหลี่ยมหรือแหลม ก้านใบยาว 0.5-1.5 เซนติเมตร หูใบรูปสามเหลี่ยม

ดอก ดอกออกเป็นช่อซี่ร่ม มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงปลายตัด หรือจักซี่ฟันเล็ก ๆ กลีบดอกสีขาว รูปดอกเข็ม หลอดกลีบดอกเกือบถึงปลายแยกเป็น 5 กลีบ เมื่อดอกบานกางออกและโค้งพับลง เกสรเพศผู้ติดที่ส่วนบนหลอดดอก รังไข่มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล

ผล ผลเมล็ดเดี่ยวแข็ง รูปรี หรือรูปไข่ สีน้ำเงินปนดำ กลีบเลี้ยงติดทน ที่ปลายผลเมล็ดรูปครึ่งวงกลม หรือเกือบกลม

กะอวม

ชื่ออื่น ๆ : กระเบื้องถ้วย, กริง, ค้อนหมา, คะนาง, ชวน, ชุ่มฉ่ำ, ทองฟ้า,
น้ำผึ้งใหญ่, เปล้าขลิบทอง, พุมารี, ไพรสามกอ, มะงัน,

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Acronychia pedunculata* (L.) Miq.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น สูงประมาณ 10 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาล ผิวเรียบ หรือเป็นร่องตื้น

ใบ ใบประกอบ มีหนึ่งใบย่อย เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ใบรูปรีแกมขอบขนาน ยาว
4-15 เซนติเมตร กว้าง 3-5 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบ
ใบเรียบ ผิวใบมีต่อมน้ำมัน มีกลิ่นฉุน

ดอก ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอก มี 4 กลีบ เกสรเพศผู้มี 5 อัน

ผล ผลรูปรางค่อนข้างกลม เมื่อแก่สีเหลืองส้ม

มะนาวผี

ชื่ออื่น ๆ : กรูดเปรย, กรูดผี, กะนาวพลี, ชีตั่ว, จ้าลิว, นางกาน, มะลิว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Atalantia monophylla* (L.) DC.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 6 เมตร ลำต้นและกิ่งมีหนามยาว 1-1.5 เซนติเมตร

ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่หรือรูปรี ขนาด 1.8-4.5X4.8-8 เซนติเมตร ปลายมนหรือเว้าตื้น ฐานรูปลิม ขอบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบหนาคล้ายหนัง ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีเขียวอ่อน ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบข้างละ 4-10 เส้น

ดอก เป็นช่อแบบกระจุก ออกตามซอกใบ ใบประดับย่อยรูปใบหอก มีขน กลีบเลี้ยงเป็นกาบหรือแฉกไม่เท่ากัน มักมี 2 แฉก กลีบดอกสีขาว มี 4-5 กลีบ แยกจากกันเป็นอิสระ ดอกมีกลิ่นหอม เกสรเพศผู้ 8 หรือ 10 อัน ยาวไม่เท่ากัน โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 3-4 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียมี 3-4 แฉก

ผล ผลกลมสีเขียวอ่อนหรือรี ผิวมีต่อมเป็นจุดหนาแน่น เมล็ดจำนวนมาก

สันโสก

ชื่ออื่น ๆ : ชี้ผึ้ง, ชะมัด, เพี้ยพาน, มะหลุย, มุยใหญ่, ร้อย, สมัดใหญ่, สำรุย, แสนโสก, หัสคุณ, อ้อยช้าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Clausena excavata* Burm. f.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น สูงถึง 5 เมตร แตกกิ่งก้านสาขาไม่เป็นระเบียบ เปลือกเรียบ สีเทาปนขาว

ใบ ใบประกอบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ เรียงสลับ โคนข้อใบอาจมีข้อใบย่อยหลายข้อ ใบย่อย 15-30 ใบ ก้านใบย่อยสีเขียว ใบย่อยรูปไข่หรือรูปไข่แกมใบหอก ฐานเบี้ยว ปลายแหลมหรือเรียวแหลม ขอบหยัก ยาว 5-8 เซนติเมตร กว้าง 2-3 เซนติเมตร เนื้อใบบาง ผิวใบเกลี้ยง เมื่อขยี้แล้วมีกลิ่น

ดอก ดอกแบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอดหรือซอกใบใกล้ปลายยอด กลีบเลี้ยงมี 4 กลีบ สีเขียว กลีบดอกมี 4 กลีบ สีเขียวอ่อน เกสรเพศผู้มี 8 อัน

ผล ผลสดแบบมีเนื้อ ผลอ่อนมีขน เมื่อสุกสีเหลือง สีชมพูอ่อน หรือสีชมพูอมแดง ผิวเกลี้ยงหรืออาจมีขนละเอียดบาง ๆ มี 1-2 เมล็ด

กรวยป่า

ชื่ออื่น ๆ : ก้วย, ขุนเหียง, คอแลน, จะรวัย, ตวย, ตานเสี้ยน, ผ่าสาม, ผีเสื้อหลวง
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Casearia grewifolia* Vent.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกรวยหรือกลมทึบ ลำต้นเปลาตรงเปลือกเรียบสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ (alternate) ใบรูปขนานแกมรูปไข่ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 8-13 ซม. ปลายใบแหลม (acute) ฐานใบเว้าเข้า ผิวใบด้านบนเกลี้ยง (glabrous) ด้านล่างมีขนนุ่ม (pubescent) แผ่นใบหนา ขอบใบจักถี่ ๆ (denticulate) เส้นแขนงใบข้างละ 8-12 เส้น

ดอก สีขาวหรือเหลืองอมเขียว ออกเป็นช่อแบบกระจุกตามกิ่งหรือช่อใบ ดอกแยกเพศอยู่ภายในต้นเดียวกัน (monoecious) กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปอ้อมมีขนปกคลุมด้านบนอก ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 8 อัน ก้านชูอับเรณูยาวไม่เท่ากัน มีขนสั้นนุ่มเล็กน้อยหรือเกลี้ยง เกสรเพศผู้ที่เป็นหมันรูปขอบขนาน มีขนหนาแน่น ฝังไข้อยู่เหนือวงกลีบ (superior ovary) รูปกลม เกลี้ยงหรือมีขนยาวห่าง มี 1 ช่อง (locule) ก้านเกสรเพศเมียสั้น ออกดอกเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์

ผล ผลสดแบบมีเนื้อหลายเมล็ด (berry) ทรงไข่ เป็นพู่ตามยาว 3 พู ผิวเรียบผนังหนา ผลสุกสีเหลือง แก่จัดจะแตกตามรอยประสานเป็น 3 แฉก เมล็ดเป็นเหลี่ยม มีเนื้อหุ้มสีแดง เป็นผลเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม

เขากวาง

ชื่ออื่น ๆ : ซ้ำลิง, คอแลนแฮน, แบกไพร, สัทัน, หนาดลิง, อีตัว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Mischocarpus sundaicus* Blume

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มถึงไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 2-8 ม. เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลือกเรียบสีน้ำตาลคล้ำถึงน้ำตาลอมเทา

ใบ ใบ ประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ ประกอบด้วยใบย่อย 1-4 ใบ เรียงตรงข้ามถึงเรียงสลับ ก้านข้อใบแข็ง สีน้ำตาลแดง โคนก้านป่อง แผ่นใบย่อยรูปไข่ถึงรูปรี โคนใบแหลมถึงมนกลมหรือเยื้อง ขอบใบเรียบถึงมีฟันลงเล็กน้อย ปลายใบแหลมหรือเรียว ผิวใบเกลี้ยง ทั้งสองด้าน เนื้อใบบาง

ดอก แบบช่อแยกแขนง ออกตามกิ่ง กิ่งง่ามใบหรือปลายยอดเทียม ช่อดอกยาวถึง 25 ซม. ดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น แต่ละช่อประกอบด้วยดอกย่อยจำนวนมาก สีเขียวอ่อน มีสีขาวแต้ม มีกลิ่นหอม ไม่มีกลีบดอก ก้านดอกสั้นมาก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม โคนเชื่อมติดกันเล็กน้อย ด้านนอกมีขนประปราย ด้านในเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 6-9 อัน ก้านเกสรสีขาว อับเรณูสีน้ำตาลอมเหลือง ยอดเกสรเพศเมียหยักเป็นพู

ผล แบบผลแห้งแตกกลางพู รูปทรงมนกลม ผลสุกสีแดง ผิวเกลี้ยง เมล็ดรูปทรงกลม มี 1 เมล็ด สีน้ำตาลคล้ำถึงม่วงดำ ผิวเป็นมันวาว เยื่อหุ้มเมล็ดมีน้ำเงินเรื่อ

คอแลน

ชื่ออื่น ๆ : กะเบน, ขาวกลาง, คอรั้ง, มะแงว, มะแงะ, ถิ่นจี่ป่า, สั้งเคียดซอน, หมักแงว, หมักงาน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nephelium hypoleucum* Kurz

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 10-30 เมตร ไม้ผลัดใบ เรือนยอดพุ่มกลม เปลือกนอกสีน้ำตาลเทา เปลือกเรียบหรือแตกแบบสะเก็ด เปลือกในสีน้ำตาลแดง ผิวเปลือกในสีเขียวซัด

ใบ ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงเวียน มีใบย่อย 3-5 คู่ เรียงตรงข้ามกัน ใบย่อยรูปขอบขนานหรือรูปหอก ปลายใบย่อยแหลม ฐานใบย่อยเบี้ยว ขอบเรียบหรือเป็นคลื่น ท้องใบสีเขียวทึบ ผิวใบเกลี้ยง

ดอก ช่อดอกแบบแยกแขนงเกิดที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาวอมเขียว กลีบเลี้ยงรูปถ้วย ปลายแยกเป็น 5 แฉก ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่ 1 ช่อง ออกดอกเดือนตุลาคมถึงธันวาคม

ผล ผลสุกสีแดง เปลือกผลแยกจากเนื้อเมล็ด ผลแก่ช่วงเดือนเมษายนถึงมิถุนายน

มะหาด

ชื่ออื่น ๆ : กะขำ, กำจำ, กำขำ, ชันรุ, ขำ, นำขำ, มะจ้ำ, มะหาดบาท,มะหาดป่า, สีฮอกน้อย, หวดลาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lepisanthes rubiginosa* (Roxb.) Leenh.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 10-15 เมตร เปลือกนอกสีเทาดำปนน้ำตาล แตกเป็นเกล็ด เปลือกในสีน้ำตาล

ใบ ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงแบบเวียน ใบย่อยเรียงแบบตรงข้าม ใบย่อยรูปร่างรี ปลายแหลมหรือมน ฐานเบี้ยว ขอบเรียบหรือเป็นคลื่น ใบมีขนนุ่มทั้งสองด้าน ก้านใบสีน้ำตาลมีขน หลังใบสีเขียว ท้องใบสีเขียวอ่อน แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ

ดอก เป็นช่อแบบแยกแขนง ยาว 50 เซนติเมตร ช่อตั้ง ออกปลายกิ่ง ดอกสีขาวหรือขาวอมเหลือง กลิ่นหอม กลีบดอก 4 กลีบ เกสรเพศผู้ 8 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 3 ช่อง

ผล ผลแบบผลเมล็ดเดี่ยวแข็ง รูปร่างเป็นพู่ เมื่อสุกมีสีแดงหรือแดงอมน้ำตาล มีรสหวาน มีเมล็ด 1 เมล็ด สีน้ำตาลถึงดำ รูปรี

ภาพถ่ายเปลือกและผล จาก www.phargarden.com

งาไซ

ชื่ออื่น ๆ : โกงกางบก, พังกาบ, จันทิตสอ, ทีไร, โพอาศัย, มะดินทราย, สั้นขวาน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Planchonella obovata* (R. Br.) Pierre

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น จัดเป็นพรรณไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบ ทรงพุ่ม มีลักษณะเป็นทรงกรวย เปลือกลำต้นเป็นสีเทาแดง พบขึ้นในป่าชายเลน ในบริเวณติดต่อกับป่าชายหาด

ใบ เป็นใบเดี่ยว ผิวใบเรียบเป็นมัน สีเขียว ส่วนก้านใบเป็นสีน้ำตาลอมแดง

ดอก ออกดอกเป็นช่อกระจุก โดยจะออกตามง่ามใบ ฐานรองดอกมีลักษณะเป็นรูปถ้วย ดอกมีขนาดเล็ก

ผล เป็นผลเดี่ยว ลักษณะกลมรี มีขี้เหล็กน้อย ผิวผลเรียบ ผลเป็นสีเขียวและเป็นมัน กีบเลี้ยงติดทนจนเป็นผล ภายในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด

ตานซ่าน

ชื่ออื่น ๆ : ตานกล่อม, ตานพริ้ว, ว่านดอกดิน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schizaea dichotoma* (L.) Sm.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เฟินขึ้นบนพื้นดิน มีเหง้าสั้น ๆ ทอดเลื้อย เส้นใยมีผนังกัน มีขนสีน้ำตาล เป็นมันวาวปกคลุม

ใบแตกกิ่งเป็นคู่ 2-6 ครั้ง แผ่เป็นรูปพัด ยาว 7-25 ซม. กิ่งแรกคล้าย ก้านใบ กิ่งบนแผ่ใบกว้าง 3-4 มม. ก้านใบยาว 10-45 ซม. มีครีบคล้ายปีกช่วงบน เหนียว ตั้งตรง ผิวเรียบเป็นมัน มีร่องด้านบน เส้นแขนงใบแยก 2 แฉก อับสปอร์ แยกเป็นแฉกรูปรังคล้ายพัดขนาดเล็ก 5-10 คู่ แต่ละแฉกยาว 2-5 มม. อับสปอร์ เรียงสองแถว ไม่มีเยื่อคลุม

วงศ์ปลาไหลเผือก SIMAROUBACEAE

ปลาไหลเผือก

ชื่ออื่น ๆ : กรูงบาดาล, คะนาง, ตรีงบาดาล, เพี้ยก, หยกบ่ดอง, หยกไม้ถึง,
ไหลเผือก, เอียนตอน, แสพันชั้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Eurycoma longifolia* Jack

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่ม สูง 1- 5 เมตร กิ่งสั้นเป็นกระจุกที่ปลายยอดของลำต้น เปลือกสีน้ำตาล

ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยเรียงตรงข้าม รูปไข่แกมรูปหอก ยาว 5-10 เซนติเมตร กว้าง 1-3 เซนติเมตร ฐานใบมน ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ใบหนาคล้ายหนัง

ดอก ช่อดอกแบบช่อกระจุกออกที่ปลายยอด กลีบเลี้ยงและกลีบดอก มี 5 กลีบ เกสรเพศผู้มี 5 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่เกลี้ยงอยู่เหนือวงกลีบ

ผล ผลรูปขอบขนาน เมื่อสุกสีแดง

วงศ์ข้าวเย็นเหนือ SMILACACEAE

กำลังควายถึก

ชื่ออื่น ๆ : กำมั่ง, เขืองแดง, เขืองสยาม, เขืองปล้องสั้น, เครือเดา, เดาน้ำ, สะเดา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Smilax perfoliata* Lour.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เถา เถากลม หรือเป็นเหลี่ยมมนเกลี้ยง หรือมีหนามโค้งประปราย

ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่ รูปรี หรือรูปไข่แกมรี ปลายแหลม โคนมนหรือค่อนข้างแหลม มีบ้างที่โคนใบเว้าตื้นๆ แผ่นใบหนา ก้านใบตอนโคนแผ่ออกเป็นกาบ โคนกาบรูปหัวใจเว้าลึกโอบรอบลำต้น ปลายแหลม มีมือพัน

ดอก เป็นดอกแยกเพศ อยู่ต่างต้น ออกตามโคนหรือตอนกลางกิ่ง เป็นช่อกระจกระจวม ที่มีช่อย่อย ๆ แบบช่อซี่ร่ม ส่วนมากมีช่อซี่ร่ม 1-3 ช่อ ในช่อดอกเพศผู้ ที่โคนของแกนช่อดอกมีใบประดับย่อย รูปไข่ปลายแหลม ก้านช่อดอกแข็ง ช่อซี่ร่ม มีดอกย่อย 20-70 ดอก วงกลีบรวม 6 กลีบ แยกจากกัน เรียงเป็น 2 วง ดอกเพศผู้เมื่อดอกบานกลีบโค้งลง กลีบรวมงอนอกรูปขอบขนาน ปลายมน กลีบรวมวงในแคบกว่าเกสรเพศผู้ 6 อัน ดอกเพศเมียกลีบรวมรูปไข่แกมรูปใบหอก เมื่อดอกบานกลีบกางตรง กลีบรวมวงในแคบกว่า รังไข่รูปรี อยู่เหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียมี 3 แฉก มีเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์รูปคล้ายเข็ม 3 อัน

ผล เนื้อนุ่ม รูปกลม เมล็ดสีแดงเข้ม รูปไข่กลับเกือบกลม

มังตาล

ชื่ออื่น ๆ : กรรโชก, คาย, จำปาดง, ตื่อซือชะ, ทะโล้, บุนนาค, พันตัน, พระราม, มือแตกต๊ะ, สารภีป่า, หมูพี

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schima wallichii* (DC.) Korth.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ต้น สูงได้ถึง 35 ม. กิ่งมีช่องอากาศ มีขนสั้นนุ่มตามกิ่งอ่อน

ใบ ใบเรียงเวียน รูปรีถึงรูปใบหอก ยาว 4.5-18 ซม. ปลายแหลมหรือแหลมยาว โคนเรียวสอบถึงกลม ขอบเรียบเป็นคลื่น หรือจักฟันเลื่อย ก้านใบยาว 0.5-3.5 ซม.

ดอก ออกเดี่ยว ๆ หรือแบบช่อกระจุกสั้น ๆ ออกตามซอกใบ ก้านดอกยาว 2-4 ซม. ใบประดับย่อย 2 ใบ ติดบนกึ่งกลางก้านดอก ร่วงเร็ว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปรีกว้าง ยาวประมาณ 3 มม. มีขนครุย ดอกสีขาว มี 5 กลีบ รูปไข่กลับ ปลายกลม ยาว 1.5-2 ซม. เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดที่โคนกลีบดอก ยาว 0.8-1 ซม. อับเรณูติดไหวได้ รังไข่มี 5 ช่อง แต่ละช่องมีออวูล 2-6 เม็ด มีขนคล้ายไหม ก้านเกสรเพศเมียยาว 5-7 มม. ยอดเกสรจัก 5 พู เป็นตุ่ม

ผล แห้งแตกตามรอยประสาน เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5-4 ซม. เกลี้ยงหรือมีขนคล้ายไหม มักมีช่องอากาศ เมล็ดแบนรูปคล้ายไต ยาว 0.8-1 ซม. รวมปีก

วงศ์หญ้าหนุตัน XANTHORRHOACEAE

หญ้าหนุตัน

ชื่ออื่น ๆ : ไก่กำแล่น, ซียะ, เซียฮะ, มะพร้าวป่า, ลำพัน, ว่านมีดยับ, ศรีคันไชย, หญ้าหนู, หอมแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dianella ensifolia* (L.) DC.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ล้มลุก มีเหง้าใต้ดิน สูง 30-60 ซม

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ อยู่ในระนาบเดียวกัน รูปดาบ ก้านใบแผ่เป็นแผ่นหุ้มซ้อนกัน

ดอก ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง กลีบรวมสีขาวนวล

ผล ผลสด รูปทรงกลม เมื่อสุกสีม่วงน้ำเงิน

เปราะป่า

ชื่ออื่น ๆ : เปราะเถื่อน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Kaempferia marginata* Carey ex Roscoe

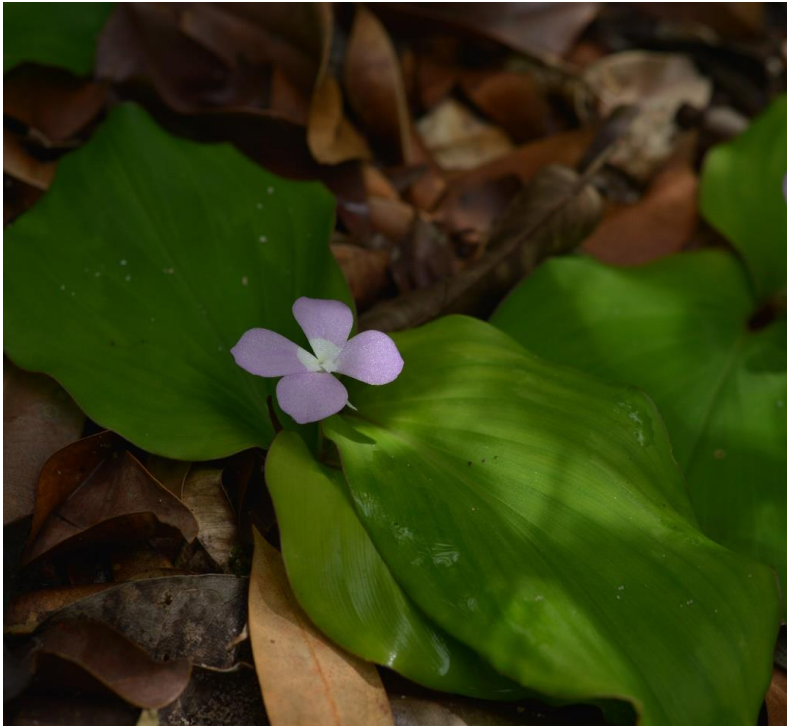
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ล้มลุก มีเหง้าใต้ดิน ไม่มีลำต้นเหนือดิน

ใบ ใบเดี่ยว เจริญจากลำต้นใต้ดิน 2-3 ใบ ใบอ่อนม้วนเป็นกระบอกออกมาแล้วแผ่ราบบนหน้าดิน แผ่นใบทรงกลมยาว 4 - 6 นิ้ว ขอบใบเรียบ ก้านใบเป็นกาบ ใบอ่อนสีม่วง ใบแก่สีเขียว

ดอก ช่อดอกออกที่ซอกใบ มี 15-30 ดอก กลีบเลี้ยงสีเขียวอมขาว กลีบดอกสีม่วง เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์ มี 1 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่อยู่ใต้วงกลีบ

ผล ผลแบบแคปซูล

บัญชีรายชื่อพรรณไม้

บัญชีรายชื่อพรรณไม้

ชื่อสามัญ	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย
กรวยป่า	<i>Casearia grewifolia</i> Vent.	SALICACEAE	T
กระโดน	<i>Careya arborea</i> Roxb.	LECYTHIDACEAE	T
กระแตไต่ไม้	<i>Drynaria quercifolia</i> (L.) Sm.	POLYPODIACEAE	EF
กระทิง	<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	CALOPHYLLACEAE	T
กล้วยเต่า	<i>Polyalthia debilis</i> (Pierre) Finet & Gagnep.	ANNONACEAE	S
กะอวม	<i>Acronychia pedunculata</i> (L.) Miq.	RUTACEAE	S/ST
กันเกรา	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	GENTIANACEAE	T
กาฝากมะม่วง	<i>Dendrophthoe pentandra</i> (L.) Miq.	LORANTHACEAE	PaS
กำแพงเจ็ดชั้น	<i>Salacia chinensis</i> L.	CELASTRACEAE	ScanS
กำลังควายถึก	<i>Smilax perfoliata</i> Lour.	SMILACACEAE	C
กูก	<i>Lanea coromandelica</i> (Houtt.) Merr.	ANACARDIACEAE	T
กูดองแฉ	<i>Lygodium japonicum</i> (Thunb.) Sw.	LYGODIACEAE	CF
ขवाद	<i>Syzygium lineatum</i> (DC.) Merr. & L.M. Perry	MYRTACEAE	ST/T
ชันทองพญาบาท	<i>Suregada multiflora</i> (A. Juss.) Baill.	EUPHORBIACEAE	S/T
ข้าวสารป่า	<i>Pavetta indica</i> L. var. <i>tomentosa</i> (Roxb. Ex Sm.) Hook. f.	RUBIACEAE	S
เข็มทอง	<i>Ixora javanica</i> (Blume) DC.	RUBIACEAE	EXS
เข็มป่า	<i>Ixora cibdela</i> Craib	RUBIACEAE	ST
เข็มพระราม	<i>Chassalia curviflora</i> (Wall.) Thwaites var. <i>curviflora</i>	RUBIACEAE	S
เขากวาง	<i>Mischocarpus sundaicus</i> Blume	SAPINDACEAE	ST/T

บัญชีรายชื่อพรรณไม้

ชื่อสามัญ	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย
เขากวี่เมือก	<i>Oxyceros longiflorus</i> (Lam.) T. Yamaz.	RUBIACEAE	S/ST
คอแลน	<i>Nephelium hypoleucum</i> Kurz	SAPINDACEAE	T
เคราฤาษี	<i>Tillandsia usneoides</i> (L.) L.	BROMELIACEAE	ExEH
เคี่ยม	<i>Cotylelobium lanceolatum</i> Craib	DIPTEROCARPACEAE	T
แคยอดดำ	<i>Stereospermum fimbriatum</i> (Wall. ex G. Don) A. DC.	BIGNONIACEAE	T
โคลงเคลง	<i>Melastoma malabathricum</i> L. subsp. <i>malabathricum</i>	MELASTOMACEAE	S
งาไซ	<i>Planchonella obovata</i> (R. Br.) Pierre	SAPOTACEAE	T
จิ้งป่า	<i>Bombax anceps</i> Pierre	MALVACEAE	T
จันทน์ดำ	<i>Diospyros venosa</i> Wall. ex A. DC.	EBENACEAE	T
จันทน์	<i>Asparagus racemosus</i> Willd.	ASPARAGACEAE	C
เฉียงพร้านางแอ	<i>Carallia brachiata</i> (Lour.) Merr.	RHIZOPHORACEAE	T
ชะมวง	<i>Garcinia cowa</i> Roxb. ex Choisy	CLUSIACEAE	ST
ชะนาง	<i>Rhodamnia cinerea</i> Jack	MYRTACEAE	S
ช้างน้ำ	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	OCHNACEAE	S/ST
ดองดึง	<i>Gloriosa superba</i> L.	COLCHICACEAE	HC
ดูงไถ่ย่าน	<i>Psychotria sarmentosa</i> Blume	RUBIACEAE	C

บัญชีรายชื่อพรรณไม้

ชื่อสามัญ	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย
ตะเคียนทอง	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	DIPTEROCARPACEAE	T
ตั้งहन	<i>Calophyllum calaba</i> L. var. <i>calaba</i>	CALOPHYLLACEAE	T
दानครบ	<i>Erythroxylum cambodianum</i> Pierre	ERYTHROXYLACEAE	S
दानช้าน	<i>Schizaea dichotoma</i> (L.) Sm.	SCHIZAEACEAE	TerF
ตีนนก	<i>Vitex pinnata</i> L.	LABIATAE	T
ตีนเป็ดทราย	<i>Cerbera manghas</i> L.	APOCYNACEAE	ST
เตยทะเล	<i>Pandanus odorifer</i> (Forsk.) Kuntze	PANDANACEAE	T
แต้ว	<i>Cratoxylum maingayi</i> Dyer	HYPERICACEAE	T
ถอบแถบเครือ	<i>Connarus semidecandrus</i> Jack	CONNARACEAE	C
เถาคูย	<i>Willughbeia angustifolia</i> (Miq.) Markgr.	APOCYNACEAE	C
เถาประสังข์	<i>Streptocaulon juvenas</i> (Lour.) Merr.	APOCYNACEAE	C
เถาอรคนธ์	<i>Tetracera indica</i> (Christm. & Panz.) Merr.	DILLENACEAE	C
ทิ้งทวด	<i>Vaccinium bracteatum</i> Thunb.	ERICACEAE	S
หุ้งฟ้า	<i>Alstonia macrophylla</i> Wall. ex G. Don	APOCYNACEAE	T
ไทรซี่ใต้	<i>Ilex cymosa</i> Blume	AQUIFOLIACEAE	ST
นมน้อย	<i>Polyalthia evecta</i> (Pierre) Finet & Gagnep.	ANNONACEAE	S
นมพิจิตร	<i>Hoya verticillata</i> (Vahl) G. Don	APOCYNACEAE	C
นางจุ่ม	<i>Cansjera rheedei</i> J. F. Gmel.	OPIACEAE	C

บัญชีรายชื่อพรรณไม้

ชื่อสามัญ	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิธีย
น้ำใจใคร่	<i>Olax psittacorum</i> (Lam.) Vahl	OLACACEAE	C
ปลาไหลเผือก	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack	SIMAROUBACEAE	S
ปอทะเล	<i>Hibiscus tiliaceus</i> L.	MALVACEAE	S/ST
เปราะป่า	<i>Kaempferia marginata</i> Carey ex Roscoe	ZINGIBERACEAE	H
ผักบุ้งทะเล	<i>Ipomoea pes-caprae</i> (L.) R. Br.	CONVOLVULACEAE	CrH
ผักหวานป่า	<i>Champereia manillana</i> (Blume) Merr.	OPILIACEAE	ST
พญารากดำ	<i>Diospyros variegata</i> Kurz	EBENACEAE	T
พรวด	<i>Rhodomyrtus tomentosa</i> (Aiton) Hassk.	MYRTACEAE	S
พริกไทยดง	<i>Aporosa planchoniana</i> Baill. ex Müll. Arg.	PHYLLANTHACEAE	S/ST
พลับพลา	<i>Microcos tomentosa</i> Sm.	MALVACEAE	T
พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G. Don	DIPTEROCARPACEAE	T
พะวา	<i>Garcinia speciosa</i> Wall.	CLUSIACEAE	T
พินจ่า	<i>Vatica odorata</i> (Griff.) Symington	DIPTEROCARPACEAE	T
มะกล่ำตาหนู	<i>Abrus precatorius</i> L.	FABACEAE	C
มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	PHYLLANTHACEAE	ST/T
มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq. var. siamensis	FABACEAE	T
มะเค็ด	<i>Catunaregam tomentosa</i> (Blume ex DC.) Tirveng.	RUBIACEAE	S/ST
มะนาวผี	<i>Atalantia monophylla</i> (L.) DC.	RUTACEAE	ST

บัญชีรายชื่อพรรณไม้

ชื่อสามัญ	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย
มะม่วงป่า	<i>Mangifera caloneura</i> Kurz	ANACARDIACEAE	T
มะหวด	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	SAPINDACEAE	S/ST
มังคุด	<i>Schima wallichii</i> (DC.) Korth.	THEACEAE	T
เฒ่า	<i>Syzygium grande</i> (Wight) Walp.	MYRTACEAE	T
เฒ่าไขปลาคา	<i>Antidesma</i> <i>ghaesebillia</i> Gaertn.	PHYLLANTHACEAE	S/T
โหมกเครือ	<i>Amphineurion</i> <i>marginatum</i> (Roxb.) D. J. Middleton	APOCYNACEAE	C
โหมกมัน	<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb.	APOCYNACEAE	ST
ยอดเทียน	<i>Morinda coreia</i> Buch.- Ham.	RUBIACEAE	ST
รสสุคนธ์	<i>Tetracera loureireii</i> (Finet & Gagnep.) Pierre ex Craib	DILLENIACEAE	C
ระงับพิษ	<i>Breynia glauca</i> Craib	PHYLLANTHACEAE	S
รักทะเล	<i>Scaevola taccada</i> (Gaertn.) Roxb.	GOODENIACEAE	S
รามใหญ่	<i>Ardisia elliptica</i> Thunb.	PRIMULACEAE	S/ST
ลำบิด	<i>Diospyros vera</i> (Lour.) A. Chev.	EBENACEAE	T
ลิ้นกวาว	<i>Ancistrocladus tectorius</i> (Lour.) Merr.	ANCISTROCLADACEAE	C
ว่านนาคราช	<i>Davallia denticulata</i> (Burm. f.) Mett. ex Kuhn	DAVALLIACEAE	EF
สนกระ	<i>Prismatomeris tetrandra</i> (Roxb.) K.Schum. subsp. malayana (Ridl.) J. T. Johanss.	RUBIACEAE	S

บัญชีรายชื่อพรรณไม้

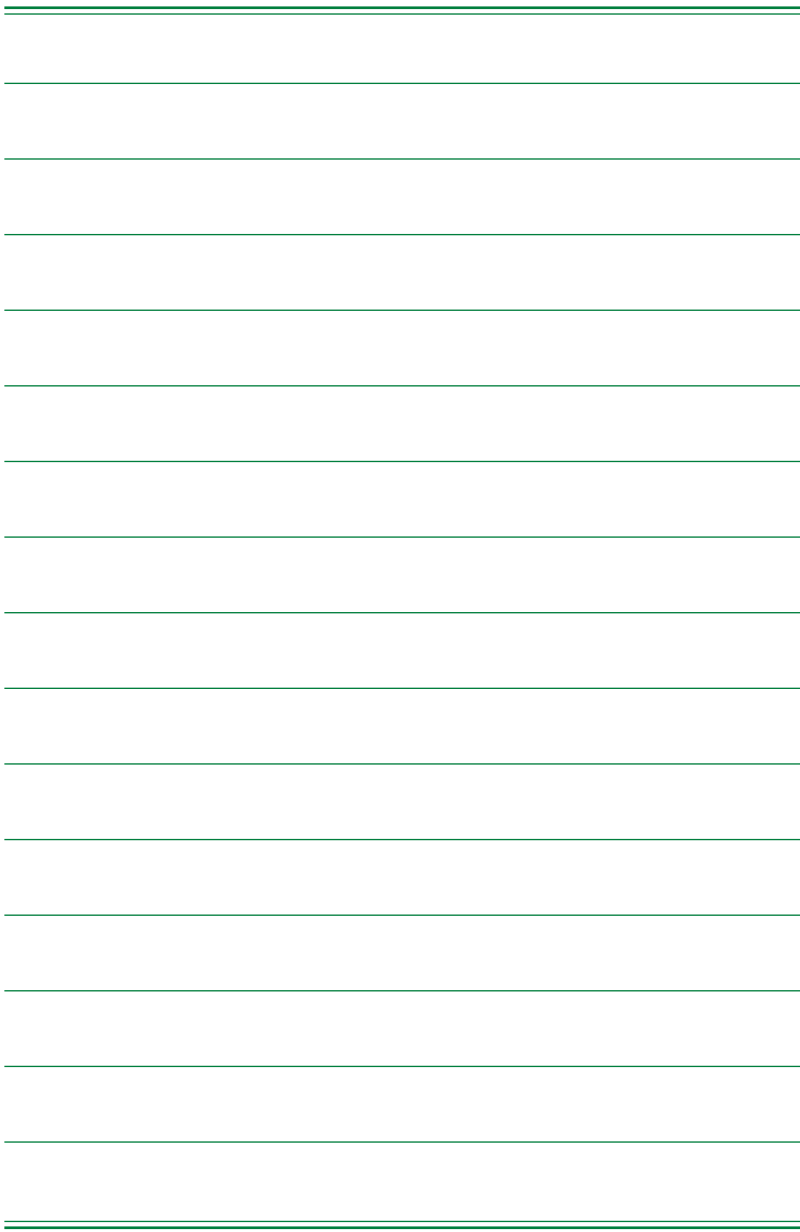
ชื่อสามัญ	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย
สนทะเล	<i>Casuarina equisetifolia</i> L.	CASUARINACEAE	T
สังวาลพระอินทร์	<i>Cassytha filiformis</i> L.	LAURACEAE	PaHC
สันโสก	<i>Clausena excavata</i> Burm. f.	RUTACEAE	S/ST
ลำภา	<i>Chaetocarpus</i> <i>castanocarpus</i> (Roxb.) Thwaites	PERACEAE	S/T
เสม็ดขุน	<i>Syzygium antisepticum</i> (Blume) Merr. & L. M. Perry	MYRTACEAE	S/ST
หญ้าหนุตัน	<i>Dianella ensifolia</i> (L.) DC.	XANTHORRHOACEAE	ExH
หมี่เหม็น	<i>Litsea glutinosa</i> (Lour.) C. B. Rob.	LAURACEAE	T
หยีทะเล	<i>Derris indica</i> Bennet	FABACEAE	T
หัว้าหิน	<i>Syzygium claviflorum</i> (Roxb.) Wall. ex A. M. Cowan & Cowan	MYRTACEAE	T
ทูกวาง	<i>Terminalia catappa</i> L.	COMBRETACEAE	T
เอียน	<i>Neolitsea zeylanica</i> (Nees & T. Nees) Merr.	LAURACEAE	T

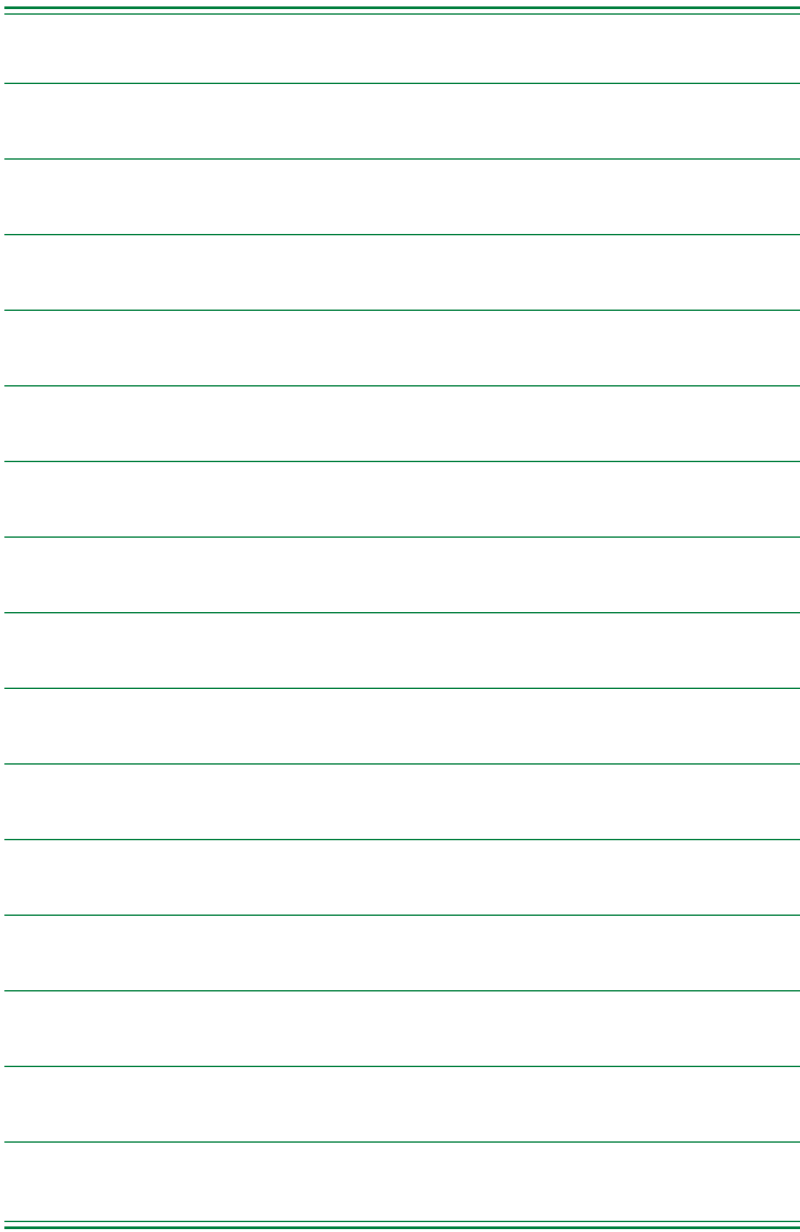
หมายเหตุ

C = Climber ExS = Exotic Shrub S = Shrub
 CF = Climbing ExT = Exotic Tree ScanS = Scandent Shrub
 CrH = Creeping Herb H = Herb ST = Shrubby Tree
 EF = Epiphytic Fern HC = Herbaceous Climber T = Tree
 ExEH = Exotic Epiphytic Herb PaHC = Parasitic Herbaceous Climber
 TerF = Terrestrial Fern ExH = Exotic Herb PaS = Parasitic Shrub

เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้. ๒๕๔๐. การจัดการป่าชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมการปลูกป่า
กลุ่มงานวิจัยพันธุ์พืชป่ามีค่า หายาก และใกล้สูญพันธุ์. ๒๕๕๐. **คู่มือศึกษาพันธุ์
พืชป่า เล่มที่ ๒.** กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า และพืช
- คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๓๘. สยามเภสัชวิทยา ภูมิปัญญาของ
ชาติ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
(มหาชน), กรุงเทพฯ.
- ฐานข้อมูลพืช.** แหล่งที่มา: <http://www.dnp.go.th/botany/inbex.html>, ๒๙
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙. กลุ่มงานวิจัยพันธุ์พืชป่ามีค่า หายาก และใกล้สูญพันธุ์.
๒๕๔๘. คู่มือศึกษาพันธุ์พืชป่า เล่มที่ ๑. กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า และพืช
ป่าตามสัญญา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กรุงเทพฯ.
- ป่าตามอนุสัญญา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๗. อนุกรมวิธานพืช อักษร ก ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.
ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- วงศ์สกลิต ฉั่วกุล (บรรณาธิการ). ๒๕๓๙. **สมุนไพรพื้นบ้านล้านนา.** ภาควิชาเภสัช
พฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- สุดารัตน์ หอมหวล, ระวีวรรณ แก้วอมตวงศ์ และ นุตติยา วีระวัธนชัย. ๒๕๕๓.
ค้นหาพืชสมุนไพร. ฐานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี. แหล่งที่มา: <http://www.phargerden.com/main.php>,
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐
- สำนักงานความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้ กรมป่าไม้. ไม้ระบุปีที่พิมพ์. พืช.
ระบบจัดการฐานความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ. แหล่งที่มา:
<http://biodiversity.forest.go.th>, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร
ศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร ถนนไตรรัตน์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร